

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक आनन्दभूमि

२०७० गु पूर्णिमा / गु पुनिह- वर्ष ४१
दुस. २५८७

अंक ४
ने. सं. ११३३

The Ananda Bhoomi (Year 41, Vol. 4)
A Buddhist Monthly : Sept./Aug 2013

प्रमुख सल्लाहकार:
भिक्षु मैत्री महास्थविर (प्रमुख, आ. कु. वि.)

सल्लाहकार :
भिक्षु धर्मसूर्ति (कार्यवाहक प्रमुख, आ.कु.वि.)

व्यवस्थापक तथा वितरक:
भिक्षु पियदस्ती, आनन्द कुटी विहार, ४२७९४२०

व्यवस्थापन सहयोगी : भिक्षु सरणांकर

वितरण सहयोगी : विवेक महर्जन

लेखा व्यवस्थापन : सुरेश महर्जन, स्वयम्भू

आवरण डिजाइन/भित्री सेटिङः : विनोद महर्जन

कम्प्युटर सज्जा : राजकुमार छुका, ख्वप

सम्पादन सहयोगी : भिक्षु अस्सन्जि

सम्पादक/प्रकाशन संयोजकः
कोण्ठन्य

बुद्धविहार भूकुटीमण्डप, ४२२६७०२

वितरणार्थ सहयोगीहरू:

बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीध.), शर्मिला श्रेष्ठ (बौद्ध वृद्धाश्रम बनेपा), अ. इन्द्रावती-धर्मकीर्ति, सरिता अवाले (ललितपुर), वज्राचार्य (ललितपुर), सुश्री वीणा कंसाकार (बौद्ध महिला संघ नेपाल), सुश्री शकुन्तला प्रधान, श्रीमती केशरी वज्राचार्य, सुवर्णसुनि शाक्य (भैरहवा), विद्यादेवी शाक्य (बुटवल), याम शाक्य (बेनी), सर्जुलाल वज्राचार्य, देवेन्द्र शाक्य (पाल्पा), कृष्णप्रसाद शाक्य (बागलुङ), विजय गुरुङ (लमजुङ)।

मुद्रणः

आईडियल प्रिन्टिङ प्रेस, खार्को, फोन: ५००७५६३

शाखा : पुल्चोक, फोन : २९२०२३५

प्रकाशकः

आनन्दकुटी विहार

आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, फोन: ४२७९४२०
काजि.द.नं. ३४/०३४/०३५/म.क्षेत्र.द.नं. ७/०६९/६२

वार्षिक रु. १५०/-

एकप्रति रु. १५/-

बुद्धविहारनामृत

मा पियेहि समागच्छ - अपियेहि कुदाचनं ।

पियानं अदस्सनं दुक्खं - अपियानञ्च दस्सनं ॥

अर्थात् : प्रिय र अप्रिय दुबैको संगत नगर, किन कि प्रेमीलाई नदेख्दा पनि र अप्रेमीलाई देख्दा पनि दुःख हुन्छ ।

प्रिय व अप्रियपि नाप संवास याये मते, प्रियपि मखनेवं नं दुःख जुइ, अप्रियपि खनेवं नं दुःख जुइ ।

Let no man ever cling to what is pleasant, or to what is unpleasant. Not to see what is pleasant is pain, and it is pain to see what is unpleasant.

- धर्मपद, २१०

सम्पर्क कार्यालय

आनन्द भूमि

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं ।

फोन: ४२७९४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com

gkondanya@gmail.com

info@anandabhoomi.com

Website: anandakutivihar.com.np

www.anandabhoomi.com

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गराई ।

बौद्धमूर्ति स्थापना गर्न बौद्धहरू

सिंहदरवार घेराउपछि रिले अनशनमा

पश्चिम नेपालको सुर्खेतस्थित ऐतिहासिक काँक्रे बुद्धविहार परिसरमा बुद्धमूर्ति स्थापना गर्न गत भाद्र १५ गते नेपाल सरकार एवं सम्बद्ध निकायलाई दबाव दिन संयुक्त सरोकार समितिले दोश्रो चरणको आन्दोलनअन्तर्गत ऐतिहासिक रूपमा सिंहदरवार घेराऊ कार्यक्रम शिष्ट, संयमित, सौम्य एवं धार्मिक तवरमा सम्पन्न गरेको थियो । घेराउ कार्यक्रमलाई स्थगित गर्न सरकारले वार्ताको नाउँमा अलम्ल्याउने कार्य गरेलगतै विरोधी पक्षले बुद्धमूर्ति स्थापना कार्यलाई जसरी भएपनि रोक्न-भाँजो हाल्न अन्ततः स्थानीय पुनरावेदन अदालतमा बुद्धमूर्ति स्थापना गर्न दिइएका लिखतहरू गैरकानूनी भएकाले बदर गर्न माग गर्दै श्रावण १८ गते मुद्दा दायर गरे । श्रावण २६ गते नै न्यायाधीशद्वय कुमार पोखरेल र केशबराज जोशीको संयुक्त इजलाशले संरक्षित वनको रूपमा रहेको काँक्रेविहारमा वन ऐनअनुसार वन मन्त्रालयबाहेक अरु निकायले यस्तो सिफारिस, निर्णय वा सहमति गर्न नपाउने भएकाले स्वतः बदर हुने ठहर गरेको थियो । यसपछि भने सरकार र सम्बन्धित निकायले बौद्धहरूको आन्दोलनलाई मतथर पार्न आफूहरू जोगिने यही नै उचित उपाय हो भनी हाइसन्चोको महसुस गरिएदै भन्ने आवाज सुनिँदै गर्दा काँक्रेविहारमा बुद्धमूर्ति पुनर्स्थापना गर्न गठित संयुक्त सरोकार समितिले तेश्रो चरणको आन्दोलना घोषणा गरेको छ ।

नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघसहित नेपाल बौद्ध महासंघ, राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति महिला महासंघ, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ, नेपाल परम्परागत बुद्धधर्म संघ, धर्मादय सभाले भाद्र ४ गते देखि ९ सम्म शान्ति-वाटिकामा दिन-दिनभर रिले अनशन बसेर सरकारलाई नैतिक दबाव दिने कार्यक्रम तय गरेको छ । यसरी नै भाद्र १३ गते बृहत शान्ति च्यालि तथा बृहत जनसभा गर्ने भनी कार्यक्रम घोषणा गरिएको छ । ती सबै वास्तवमा सरकारको सम्बन्धित निकायले अन्धो र बहिराभै बौद्धहरूको जायज मागलाई समेत बेवास्ता गर्दा सरोकार बौद्धहरू सडकमा ओरिल्न बाध्य भएका हुन् । रहरले होइन बाध्यताले बौद्धहरू सडकमा तारिंदै जाँदा पनि अभ आन्दोलन फिर्ता लिन आह्वान गर्न पछि नपर्न सरकारले यस आन्दोलनरत नेपाली बौद्धहरूको कदमलाई समयमै उचित सम्बोधन गर्ने कार्य नगरिनु सरकारको लागि असुहाउँदो कार्य भएको छ । यतिबेला राज्यले जिम्मेवारपूर्ण व्यवहार देखाई आन्दोलनरत पक्षकाई समेटिंदै समाधानको उपाय पहिल्याउनेतिर गम्भीर रूपमा प्रस्तुत हुनु बुद्धिमानी ठहरिनेछ ।

बुद्ध-जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा काँक्रेविहार नामैले प्रष्ट बौद्ध स्मारक क्षेत्र परिसरमा बुद्धको मूर्ति स्थापना गर्न कसरी मिल्दैन ? यसमा कसैलाई आपत्ति हुनुपर्ने नै देखिँदैन । नेपाली माटोमा जन्मिएका विश्वज्योति नेपालको राष्ट्रिय विभूति गौतम बुद्ध बौद्धहरूको मात्र पेवा ठानु हुँदैन, बौद्धहरूको मात्र सम्पत्ति होइन, राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गौरवकै विषय भइसकेको छ भने राष्ट्रिय विभूतिको मूर्ति स्थापना गर्न भाँजो हाल्नु भनेको राष्ट्रिय विभूतिप्रति अपमान गर्नु हो । जब राष्ट्रिय विभूतिप्रति कसैले सम्मानको बदलामा अपमान गर्दछ भने उनीहरू राष्ट्रिय तत्त्व हुनै सक्दैन । सम्बन्धित निकायकै प्रकृयागत तवरले सहमति-स्वीकृतिपछि स्थापना गर्न लागेको बुद्धमूर्तिलाई स्थानीय प्रशासनले जबरजस्ति बलपूर्वक मूर्तिलाई अपमान गरिएदा समेत बौद्धहरू सौम्य, संयमित, नियन्त्रित, धैर्यतापूर्वक एवं सालीन ढङ्गले आफ्नो माग सम्बोधनार्थ जसरी सडकमा उत्रिएका छन्, त्यसरी नै प्रस्तुत हुनु बौद्ध मान्यता सुहाउँदो कदम पनि हो । तर सहनशीलता र धैर्यताको नाउँमा तथा धार्मिक सहिष्णुताको नाउँमा बौद्धहरू सधै अचानो भएरै मात्र बस्नुपर्ने हो र !?

गणतन्त्रसहित धर्मनिरपेक्ष राष्ट्र नेपालमा राज्य पुनः संचयनासहित संघीयताको बहस उत्कर्षमा पुगी संविधान सभाबाट समयमै संविधान निर्माण गर्न नसकी संविधान सभाकै अवसान भई जसरी हुन्छ, त्यसरी नै भएपनि पुनः संविधान सभाको चुनावी प्रकृया थालनी अगाडि बढिरहेको वर्तमान संक्रमण कालमा सरोकार बौद्धहरू पनि चनाखो हुनु अत्यन्त विचारणीय पक्ष हुन् । राजनीतिक वृत्तबाट यस आन्दोलनलाई दुष्प्रभावित हुनबाट जोगाई तिनीहस्तलाई बरु आफ्नो धारमा कसरी प्रयोग-सदुपयोग गर्दै अगाडि बढ्ने हो त्यतातिर सम्बद्ध सरोकार पक्ष चनाखो भएर लाग्नु पर्छ । यसरी नै सरोकार बौद्धहरूले आफ्नो जायज मागप्रति निरन्तररूपमा सरोकारिता प्रदर्शन गर्नु आजको आवश्यकता हो । धार्मिक हकहित र अधिकारमुखी जायज मागलाई सरकारले दायित्व बोधसहित समयमै सम्बोधन गर्नु, यस्ता कुरालाई बढी तन्किन दिने होइन, स्वीकार्य हुने गरी मागको समयमै सम्बोधन गरिनुपर्छ । सडकमा तारिंदै गइरहेको आन्दोलनलाई यदि बेवास्ता गरिए आन्दोलनले विकराल रूप धारण गर्ने खतरा रहेको छ ।

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ
१.	सुखेतको त्राशदी, लुम्बिनीमा शिवको मूर्ति राख्ने कोशिस	भिक्षु सम्यक् सम्बोधि प्राणपुत्र	५
२.	ऐतिहासिक काँक्रे बुद्धविहारको पुनः निर्माण	लोकबहादुर शाक्य	७
३.	गौतम बुद्ध मनुष्य हो कि देवता ?	नागसेन	१०
४.	जापानको शान्ति पदयात्रासँगै मेरो एक सन्देश	भिक्षु उदयभद्र	११
५.	बुद्ध-मानव वंश-वृक्षमा सु-पुण्यित-पुण्य	भिक्षु आनन्द गवेषी	१३
६.	महाभिनिष्ठमणिपछि यशोधराको मनस्थिति	केशरी वज्राचार्य	१६
७.	तानसेनको पारिलेयक बन	अनन्त कुमार वज्राचार्य	१८
८.	सन्दर्भ : महाप्रज्ञाको आत्मकथा-२	शिशिल चित्रकार	१९
९.	काँक्रेविहारय बुद्धमूर्ति पलिस्था मजूतले आन्दोलन !	कोण्डन्य	२४
१०.	न जि, न छ, मैत्रि स्वयेव सकले थः	अष्टमुनी गुभाजु	२७
११.	Why Buddha's Teaching?	Ven. Dhammananda	२९
१२.	On old age, decay and death	Dr. Ganesh Mali	३०
१३.	निर्जिव जीवन	राज शाक्य	३०
१४.	बौद्ध गतिविधि		३१

संघ-समागम तथा वार्षिक साधारण सभामा संघ-सदस्यहरूलाई

उपस्थितिका लागि

भिक्षु महासंघको आमन्त्रण

यही आउँदो २०७० साल आश्वीन १३ गते आइतवार विहान ट बजेदेखि ५ बजेसम्म थेरवाद संघ-समागम (गोष्ठी) र १४ गते सोमवारका दिन अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको वार्षिक साधारण सभाको आयोजना अ.ने.भि. महासंघकै प्रधान कार्यालय मीनभवनस्थित विश्वशान्ति विहारमा गर्ने भनी श्रावण २८ गते बुद्धविहार भृकुटीमण्डपमा सम्पन्न अ.ने.भि. महासंघको कार्यकारिणी बैठकबाट निर्णय भएअनुरूप आज्ञानुसार सम्पूर्ण संघसदस्यहरूलाई सहभागी हुन आमनत्रण गर्दछु ।

आज्ञानुसार,
- भिक्षु कोण्डन्य
(संयोजक, थेरवाद संघ-समागम)
महासचिव : अ.ने.भि.महासंघ

“पाठक प्रतिक्रिया”

नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका आनन्द-भूमिको वर्ष ४१ अंक ३, गुरु-पूर्णिमा/दिला पुनिहिको लेख रचनाहरू उत्कृष्ट भएको पाउँदा खुसी लागेको छन् । कभर पेजमा फोटोहरू पनि सान्दर्भिक छन् । यस पत्रिकाले यस्तै प्रगति गर्दै लाग्न सकोस् भन्ने मङ्गल कामना । थेरवाद बुद्धधर्मको विकास भएको हेर्न नसक्नेहरू धेरै छन् । बुद्धकालीन समयमा पनि भगवान् बुद्धको शुद्ध छविलाई विभिन्न लाच्छना लगाउनेहरू थिए । नेपालको सन्दर्भमा भन् विकराल समस्याको कुञ्ज नै बनेको छ । थेरवाद बुद्धधर्मलाई तल पार्नका लागि तलब भत्तासमेत दिएर जासुसी गर्ने प्रवृत्ति हाबी भएको प्रत्यक्ष हुनआएको छ ।

त्यस्तो अवस्थामा दाँत नभएको बुढो मान्छे, सेताम्य कपाल भएको बुढो मान्छेलाई उसको नातिले बाबा नक्कली दाँत लगाउनुस, कपालमा कालो रङ्ग लगाउनुस भनेर माया गरेर भनेकै सुनील महर्जनले परियतिको सन्दर्भमा लेख्नुभएको लेखविपक्षीहरू र अन्य धार्मिक मन भएका व्यक्तिहरूले पछि भन्ने ठाउँ नहोस् भनेर कमिकमजोरी औल्याउनु खुशीको कुरा हो । छोरा, बुहारी, नातीहरूले औल्याएको कमीकमजोरीमा हजुरबुबा हजुरआमा कहिल्यै रिसाउँदैन, उल्टै उनीहरूलाई खुशी पार्न कपालमा कालो रङ्ग लगाउने र नक्कली दाँत

लगाउने गर्छन् । तथापि “परियतिको स्वर्णजयन्ती मनाउनुको अर्थ” भन्ने लेखमा कडाभन्दा कडा आलोचना गर्नु सुनील महर्जनलाई नसुहाएको जस्तो लाग्यो । किनकि भिक्षु महासंघ सर्वत्र आलोचित हुने संस्था होइन । भगवान् बुद्धले पनि “भिक्षुहरू व्यक्ति गलत हुनसक्छ तर संघ गलत हुँदैन” भन्नुभएको छ । भिक्षु महासंघ भनेको हाम्रो शरीरको टाउको जस्तै हो । परियति भिक्षु महासंघको नाक जस्तै हो । अन्य अनागारिका संघ, दायक परिषद, बौद्ध युवा कमिटि, बौद्ध महिला संघ, हात, खुट्टा र शरीर भैं हो । भिक्षु महासंघले प्रोग्रामहरूमा लिडिङ गर्न, वैचारिक सुझाव सल्लाह न्याय निसाफ गर्ने कार्य गर्दछ । त्यसैले लेखमा “बाल मतलब” भन्ने शब्दको प्रयोग गरिनुलाई शब्द चयनमा ज्ञान नभएको, प्रमाणहरू प्रशस्त नहुँदा मुद्दा कमजोर जस्तो लाग्यो ।

त्यस्तै आनन्द-भूमि पत्रिकामा “बाँच्न सिक” “मन पर्छ भन्ने” जस्ता बाल कविताहरूलाई प्रोत्साहन दिनुभएकोले त्यस पत्रिकाले सम्पूर्ण उमेर समूहका मानिसहरूलाई समेटिएको जस्तो लागेर खुशी लाग्यो । यस्तै यस्तै प्रगतिहरू निरन्तर गर्दै जाने सकोस् । भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको ८७ वर्षको खुशियालीमा उहाँको अन्तरवार्ता छापिएन भन्ने नेपाल भाषाको लेख धेरै रोचक छ । धम्मवती गुरुमा ८० वर्षमा प्रवेश भएको हेर्न पाउँदा धेरै खुशी लाग्यो उहाँको सुखास्थ र दिर्घायुको कामना !

- शुभरत्न शाक्य

बुद्धको जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा

सुख-शान्ति फैलिरहोस् ।

सम्पूर्ण नेपालीहरूमा धार्मिक चेतना विकास होस् ।

मिलन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

हवनाल्ले, पाको, न्यूरोड, काठमाडौं ।

फोन: ४२३१०३६, ४२२२०६५, फ्याक्स : ४२९६९६७

सुखेतको त्राशदी, लुम्बिनीमा शिवको मूर्ति राख्ने कोशिस, बौद्धको जनसंख्या घटाउने दुष्प्रयास रोकिनु पर्छ ।

मिश्र सम्यक् सम्बोधि प्राणपुत्र, psamyaksambodhi@yahoo.com

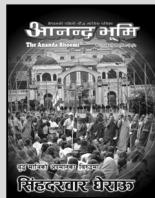
आज हामी नयाँ नेपालको लागि आवश्यक पर्ने आधारको रूपमा नयाँ संविधान तयार गर्न तरखरमा छौं । यो सही नहोस् भन्ने उद्देश्य भएकाहरूको इच्छाअनुरूप ५ वर्षमा पनि संविधान बनिरहेको छैन, जुन हाम्रो लागि दुःखदायी र असुरक्षित भविष्यका संकेत हो ।

लुम्बिनी नेपालमा छ भनी सारा देशवासी गर्व गर्नेन्, विदेशमा पनि प्रचार होस् भनी न्युज २४ जस्ता टि.वि. र Buddha was born in Nepal नामक चलचित्र बनाउँदै प्रचारमा जुटिरहेका छन् । दक्षिण कोरियाजस्ता देशले लुम्बिनीबाट शान्तिदीप लगेर आफ्नो देशमा प्रचार गर्नेन् । अन्य देशहरूले 'अबदेखि हामी लुम्बिनी नेपालमा छ भनी सुधार गर्नेछौं' भनी चरन दिन थालेका छन् ।

यस्तो समयमा लुम्बिनीमा गएर शिवको मूर्ति स्थापना गरेर कमल थापाजस्ता नेताहरूले रगतको होली खेल्ने दुस्प्रयास गरेका थिए । सुर्खेतमा शिलान्यास गरिसकेको स्थानमा बुद्धमूर्ति स्थापना गर्न लाग्दा लाठी चार्ज गर्नुपर्ने गरी प्रशासनले बाधा दियो । बौद्धहरूको जनसंख्या घटाइएका घटनाहरू हामीले व्यहोरी रहेका छौं । के यी सब अनायास भएका हुन् ? वा सुनियोजित छ ? यस विषयमा हामी सबैले विचार विमर्श गर्नु आवश्यक छ ।

यसै सन्दर्भमा देशवासी, त्यसमा पनि हिन्दूहरू, अभ्यासमा युवा हिन्दूहरूले आजको अत्यधिनिक उपकरण, नेट, ल्यापटपको जमाना सुहाउँदो चिन्तन गरेर लुम्बिनीको इज्जत भएको मूल कारण बुद्धबारे सही दृष्टिकोण राख्ने बेला आइसकेको अनुरोध गर्दछु । किनकि तपाईंका पुर्खाहरूले तपाईंहरूका अबोध दिमागमित्र slow poison को रूपमा बुद्धबारे भ्रामक प्रचार

यस अङ्क

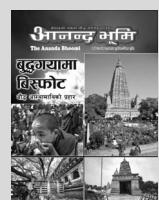

अग्राहक्तु भूमि

पढ्नौ पढ्नाओ, समयमै वार्षिक ग्राहक बनौ

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं, फोन: ४२७१४२०
E-mail : anandakutivihar@gmail.com, anandakutivihar@ntc.net.np
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com

गताङ्कमा

દેવતા, ઈશ્વર આદિકો આસ્તિત્વ નમાન્ને । ૨) વैદિક ધર્મમા વિશ્વાસ નરાખને, વેદલાઈ નમાન્ને વા વેદકો નિન્દા ગર્ને । સંસ્કૃત નેપાલી બૃહત શબ્દકોષ- ૩) ધર્મ, ધર્મશાસ્ત્ર, ઈશ્વર વા પરલોકમા વિશ્વાસ વા શ્રદ્ધા નગર્ને માનિસ ।

યદિ યી પરિભાષા વા અર્થલાઈ સ્વીકાર ગર્ને હો ભને હિન્દુબાહેક સબૈ નાસ્તિક ભાર । કિનકિ હિન્દુબાહેક અન્યલે વેદ માન્દેનન્ન । માથિકા પરિભાષામા સબૈકો આસ્થા હુનુપર્છ ભને અનિવાર્ય છેન । ત્યસેલે સબૈલાઈ સ્વીકૃત હુને આધાર ખોજ્ને હો ભને બુદ્ધશિક્ષાઅનુસાર કર્મ ર કર્મફલમા વિશ્વાસ ગર્નુ ને આસ્તિક માનુપર્છ ।

યસ પરિભાષાઅનુસાર બૌદ્ધ માત્ર આસ્તિક હુંચ અન્ય ઈશ્વરવાદી સબૈ નાસ્તિક હુંચન્ન । કિનકિ બુદ્ધશિક્ષામા માત્ર કર્મ ગરિસકેપણી કર્મકો ફલલાઈ પચાઉન સફિદૈન । કર્મફલ કુનૈ ન કુનૈ સ્તરમા ઢીલો વા ચાઁડો આઉંછ । તર ઈશ્વરવાદી અનુસાર ઈશ્વરલાઈ ખુસી પાર્ન સકિએમા મન નપરેકા કર્મફલ ભોગન પર્દેન, પચાઉન સકિન્છ । વાસ્તવમા યહી ને નાસ્તિકતા હો- કર્મ ગર્ને તર ફલ પચાઈ દિનસક્ષ ભની વિશ્વાસ ગર્ને ।

યદિ ગરેકો કર્મલાઈ ઈશ્વરલાઈ ખુસી પાર્ન સકિએમા ફલ ભોગ્નુ નપર્ને ગરી પચાઉન સકિન્છ ભને કુરા સત્ય હો ભને ન્યાયાધીશલાઈ સોધ્ધો- કે કુનૈ કાનુન વિપરીત ગરિએકો અપરાધલાઈ ઈશ્વરલાઈ ખુસી પાર્નસકે ન્યાયાધીશહરુલે માફી દિનસક્ષ? વા ન્યાયાધીશલે ત્યસ અપરાધીવિસ્ફ્રામ કુનૈ સજાય તોકને છેન? યસે ગરી વિજ્ઞાનકા વિશેષજ્ઞહરુલાઈ સોધ્ધો- કે ઈશ્વરલાઈ ખુસી પારિએમા કાર્યકારણ સિદ્ધાન્તમા પરિવર્તન ગર્ન સકિન્છ । યસે ગરી ખેલાડી, પત્રકાર, શિક્ષક, દાર્શનિક આદિ પરિશ્રમી, પુરુષાર્થી, અનુભવીહરુલાઈ સોધ્ધો- કે અયોગ્ય વ્યક્તિલે ઈશ્વરલાઈ ખુસી પારેર યોગ્ય, દક્ષ, સક્ષમકો તુલના બઢી લાભદાયી વા સફળતાકો ફલ ભોગન સક્ષ?

જસલાઈ સોધે તાપનિ આખિરમા યથાર્થ બુદ્ધશિક્ષા અનુસાર ને હુંચ । અયોગ્ય, અદક્ષ, અસક્ષમ, અપરાધીલે ગરેકો અયોગ્યતા, અપરાધકો તુલનામા કુનૈ શક્તિ વા ઈશ્વરલે પરિવર્તન ગરેર ઉસલાઈ સફળતા વા સુખકો અનુભૂતિ ગરાઉન સક્વદૈન । જુન સ્તરમા જતિ અયોગ્ય છ, જતિ અપરાધ ગરેકો છ ત્યતિ ઉસલે ખરાબ ફલ ભોગ્નુપર્છ, યસમા કસૈલે પનિ પરિવર્તન ગર્ન સક્વદૈન । યો ધ્રુવસત્ય, શાસ્ત્રસત્ય વા પરમાર્થસત્ય વા માનવીયસત્ય હો ।

ત્યસેલે યસ્તો માનવીય અનુભવમા આધારિત વિષય વસ્તુમા વિશ્વાસ ગર્ને વ્યક્તિ ને આસ્તિક હુંચ । યસમા વિશ્વાસ નગર્ને નાસ્તિક હુંચ ।

યસ્તો યથાર્થ શિક્ષા બુદ્ધલે ૨૬૦૨ વર્ષદેખિ સમ્યક્દૃષ્ટિકો નામમા જુન કર્મ ગરિન્છ, પુણ્ય હોસ્ત વા પાપ, ત્યસકો અર્થિયાર હુનુપર્છ ભની સિકાઉંદૈ આઉનુભયો । યસ્તો શિક્ષા અન્ય કુનૈ આધ્યાત્મિક શિક્ષામા પાઝેદૈન । યસ્તો વિચાર માત્ર એક શુદ્ધ

ન્યાયિક, માનવીય, દાર્શનિક, વિજ્ઞાનસમ્મત વ્યક્તિમા વા ઉસકો સોચાઇમા હુંચ । યસ્તો યથાર્થ શિક્ષા દિને વ્યક્તિ (બુદ્ધ) કો જન્મ ભએકો દેશકો નાગરિક ભએકો કારણલે હામીલે ઉહ્ખાંપ્રતિ ગૌરવ ગર્દે ઉહ્ખાંકો માનવીય ર વિજ્ઞાનસમ્મત શિક્ષાકો અધ્યયન ગર્નુપર્છ ।

અખ કિટાનસાથ ભન્ને હો ભને ન્યાયાલયમા પરિશુદ્ધ ન્યાય દિલાઉને હો ભને, વિજ્ઞાન સંઘર્ષસ્થામા પરિશુદ્ધ વૈજ્ઞાનિક અનુસંધાન ર પરિણામ નિકાલે હો ભને, સજ્વાર માધ્યમબાટ સ્વયંભૂકો આંખા ખોલિદિને સમાચાર પ્રચાર ગર્ને હો ભને, કુનૈ પનિ યોગ્યતા પ્રત્યોગિતા (ટ્યાલેન્ટ સો) મા સફળ હુને હો ભને બુદ્ધધર્મકો કર્મ ગરેઅનુસારકો કર્મફલ સિદ્ધાન્ત વા આસ્થા અનિવાર્ય હુંચ ભન્ને કુરામા વિશ્વાસ ગર્નુ ને પર્છ । અન્ય કુનૈ કુરાબાટ યસલાઈ કસૈલે પરિવર્તન ગર્નસક્ષ ભની વિશ્વાસ ગર્નુ દિંસે કાલિચલે જમિનકો દૂલોભિત્ર ટાઉકો લુકાએ મૈને પનિ દેવિન, શિકારીલે પનિ મલાઈ દેરન્ડૈન' ભની ભ્રમમા પર્નુ સરહ હુંચે ।

કર્મ ર કર્મફલમા વિશ્વાસ ગરી આસ્તિક બન્નો । ગરિસકેકો અકુશલ કર્મકો ફલમા કસૈલે પરિવર્તન ગરાઈ સુખ દિલાઉન સક્ષ વા અકુશલ ફલલાઈ પચાઉન સકિન્છ ભને મિથ્યા ધારણ છાડ્યો । અન્યથા હામ્રા રાજનૈતિક નેતાહરુલે ૫ વર્ષસમ્મ સવિધાન નદિએ તાપનિ હામી જનતાલાઈ ઠરન સક્ષો ભની વિશ્વાસ ગરેખે ભ્રમમા પર્નોં । અર્થાત् જુન નાસ્તિકવાદમા ગાએર નેતાહરુ દેશ ઠગિરહેકા છન્, ત્યો સહી માર્ગ હોઇન । એક દિન ઉહ્ખાંહરુલે પનિ દેશ ઠગેકો કર્મફલ અવશ્ય ભોગ્નુ પર્ને ।

નિષ્કર્ષમા બુદ્ધકો યથાર્થવાદી સિદ્ધાન્ત કર્મ ર કર્મફલકો અધ્યયન ગરી આફનો કર્મ સુધારનિર લાગ્યો । બુદ્ધકૈ શિક્ષાઅનુસાર ધારણામા પરિવર્તન ગર્નો-

સબ્બ પાપસ્સ અકરરણ, કુસલસ્સ ઉપસમ્પદા ।

સચિત્ત પરિયોદપન, એંટ બદ્ધનુસાસનં ॥

નગર્નુ સબૈ પાપહરુ, ગર્નુ કુસલહરુ સજ્યય ।

ચિત્ત શુદ્ધ ગર્દે લાનુ, યહી બુદ્ધહરુકા શિક્ષા ॥

યસ બુદ્ધશિક્ષામા વિજ્ઞાન, ન્યાય, પત્રકારિતા, દર્શન આદિ કુનૈપનિ શિક્ષાઅનુસાર વા પુસ્તાર્થ ગર્નુપર્ને યોગ્યતા વિકાસકા સાધનઅનુસાર કતૈ ગલ્તી છ ભને આલોચના ગર્નુહોસ્ । યહ યથાર્થ હો ભને યસલાઈ સ્વીકાર ગરી સમ્યક્ ધારણા બનાઉનુહોસ્ । બુદ્ધલાઈ નાસ્તિક સમ્ફેર ઉહ્ખાંકો જ્ઞાનબાટ નટાદિનુહોસ્ । વિશે ગરી સુખેંત ઘટના નદોહોરાઉનુહોસ્ ।

બુદ્ધકો કર્મ ર કર્મફલમા સિદ્ધાન્તમા વિશ્વાસ ગર્નુ નૈ વાસ્તવમા આસ્તિક હુંચ રહેછ । ત્યસેલે બુદ્ધકો જન્મભૂમિ લુણ્ણિની નેપાલમા છ ભની ગર્વ ગરેકા રહેંદો ભને વિષયમા સબૈકો સ્વયંભૂકો આંખા ખુલોસ્ ।

ત્રિરળ શરણ, સાંઘ, સાંઘ, સાંઘ ।

ऐतिहासिक काँक्रे बौद्धविहारको पुनः निर्माण

लोकबहादुर शाक्य

सुर्खेत नगरको दक्षिणतर्फ लाटीकोइली गा.वि.स. ८ को अगलो डाँडामा अवस्थित ऐतिहासिक पवित्र एउटा स्तूपको विशाल भग्नावशेष रहेको स्थलमा यत्रतत्र छरिएर रहेका भग्नावशेषहरू राम्ररी नियालेर हेर्दा तिनमा बौद्ध वास्तुकला र उन्नत बौद्ध कलाकृतिकासाथ बुद्धका मूर्तिहरू पनि थुप्रै स्पष्ट देखिन्छ । खोज र अनुसन्धानको ऋममा प्राप्त वंशावली, शिलापत्र, ताम्रपत्र आदि अभिलेखहरूले तत्कालीन धर्मिक, सामाजिक, राजनैतिक जस्ता स्थितिको चित्रण प्रस्तुत भएको छ । उत्खनन्भाट फेलापरेका ठूल्ठूला मूर्तिहरूमा पुरानो मौलिक र महत्त्वपूर्ण बुद्धमूर्ति, सिंहशर्दूलका मूर्ति, ठूला हाती, ढुङ्गाका स्तम्भ (पिलर) आदि बौद्ध वास्तुकला कलाकृतिहरू एवं भगवान् बुद्धका प्रतिमाहरू हुन् । यी महत्त्वपूर्ण कलाकृति एवं मूर्तिहरू सबै बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित छन् । मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको एक समयमा बौद्ध केन्द्रको रूपमा काँक्रेविहार ज्वाज्वल्यमान थियो । राजा क्राचल्लले निर्माण गराएको बौद्ध स्मारक विहार भएकै हुनाले यसको नाम 'काँक्रेविहार' रहन गएको हो भन्न सकिन्छ । आफूलाई "परम सौगत बुद्धका ठूला उपासक" "दानशील परायण" आदि लेखाई बुद्धधर्मको आदेशमा आस्था राख्ने राजा क्राचल्ल बुद्धधर्मानुयायी थिए, उनी कर्णाली प्रदेशका खस राजा थिए ।

एकताका कर्णाली प्रदेशमा नेपालकै सपूत राष्ट्रिय विभूति भगवान् बुद्धद्वारा प्रतिपादित नेपालको आपनै मौलिक धर्मको रूपमा रहेको बुद्धधर्म निकै फैलिएको थियो । यो क्षेत्र बुद्धधर्मको प्रमुख आश्रय स्थान नै बनेको थियो । यहाँ पाइएका त्यसबेलाका माटाका साना चैत्यहरूमध्ये एक थरीमा पछिल्लो लिच्छविलिपि कुँडिएकोमा बौद्ध श्लोक 'ये धर्मा हेतु प्रभवा' जस्ता पाइएको छ । यसबाट लिच्छविकालतिर नै यहाँ

- सरकारको तरफाट विवेक बुद्धि लगाएर यथार्थ कुरो बुझी आजको गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्ष राज्य भइसकेको अवस्थामा खिचलो र असमान व्यवहार नगरी प्रत्यक्ष रूपमा भग्नावशेष रहेको ऐतिहासिक बौद्ध स्थलमा बुद्धमूर्ति स्थापित गराई योजनाबद्ध रूपमा ऐतिहासिक बौद्धस्थल कायम गर्न गराउन सम्बन्धित सबैको ध्यान आकर्षित गर्दछु ।

बुद्धधर्मको जरो गाडेको देखिन्छ भने मध्यकालमा आएर कर्णाली प्रदेश बुद्धधर्मको प्रमुख आश्रयस्थान नै बन पुगेको बुझिन्छ । क्राचल्लकै कालदेखि कर्णाली प्रदेशमा उनले आफूलाई सोफै बौद्धराजा' घोषणा गरेको कुरा स्पष्ट छ । कुमाउँ बालेश्वर मन्दिरको ताम्रपत्रमा राजा क्राचल्ललाई "जिनीकुल कमलका दिवाकर" भनिएको छ । "जिनीकुल" मा जिनी शब्द जिन (बुद्ध) शब्दको तत्कालीन रूप हो । यसको अर्थ हो- "बुद्धकुल कमलको सूर्य" । क्राचल्ल बुद्धधर्मावलम्बी भएकैले आफै कुललाई उनले 'जिनीकुल' भनेको हुनसक्ने कुरा इतिहासविदहरू भन्दछन् । खस अधिराज्यको राज्यधर्म बुद्धधर्म नै थियो । खस राज्यको अधिकांश शिलालेखहरूमा प्रसिद्ध बौद्धमन्त्र "ॐ मणि पद्म हुँ" अंकित छ, जुन मन्त्र महायान सम्प्रदायको बौद्ध अनुयायीहरूले जप्दै धर्मचक्र (माने) घुमाउने गर्दछन् । बौद्धस्मारक काँक्रेविहारको सामग्रीहरू अद्यावधिक यत्रतत्र फैलिएर रहेका देखिन्छन् भने केही जमिनमुनि पुरिदै गए, केही यताउता छरिएर टुट्दै फुट्दै नष्ट हुँदै हराउँदै पनि गए । अपितु जमिनमा देखिएका अलपत्र छरिएका बुद्धका ठूला साना

મૂર્તિહરુ ધર્મચક્ર અંકિત ગોલાકાર દુઃ્ખાહરુ, દૂલ્ઘાહરુ, શીલાસ્તમ્ભહરુમા કુંડિએકા બૌદ્ધ કલાકૃતિ એવં બુદ્ધાહરુ દેખ્દા બૌદ્ધસ્મારક કાંક્રેવિહારકો અવિલમ્બ સંરક્ષણ, સમ્બર્દ્ધન ર પુનઃનિર્માણ ગર્નુપર્ન ધારણા જો કસૈકો મનમા પનિ સહજૈ પલાઉંછ । એઉટા સચ્ચા બૌદ્ધ ધર્માનુયાયી પરમ સૌગત રાજા ક્રાચલલે નિર્માણ ગરેકો એઉટા ટૂલો બૌદ્ધ દેવલ કાંક્રેવિહાર હો, બુદ્ધગયાકો એક પ્રતિકૃતિ । ઉન્નત બૌદ્ધ કલાકૃતિ ર બુદ્ધ આકૃતિહરુલે પરિપૂર્ણ અનુપમ કાંક્રેવિહાર વિભિન્ન કારણલે, પ્રાકૃતિક પ્રકોપકા કારણલે સાયદ કર્ણાલી પ્રદેશકા ખસ મળ્યા રાજાહરુકા વિઘટન ર વિખણિત ભએકોલે આજસમ્ અક્ષુણ્ણરૂપમા ખડા ભિરહન સકેન, તર પનિ કાંક્રેવિહારકો વર્તમાન અવશિષ્ટ વિશાલ ભગ્નાવશેષલે અતીતકો અનુપમ ઇતિહાસ ર સંસ્કૃતિકો ગૌરબ મય ગીત ગુન્જાઝરહેકો છ । અભપનિ યસ કાંક્રેવિહારકા વાસ્તુકલાકો અવશેષહરુ ર કાંક્રેવિહારમા પાઇએકા મૂર્તિ ર કલાકૃતિહરુકો રામોસંગ અધ્યયન ગરેર પૂર્વસ્વરૂપલાઈ સકભર અનુકરણ ગરી પુનઃનિર્માણ ગર્ન સકે યસ બૌદ્ધસ્મારક દેવલલે કર્ણાલી પ્રદેશકો "બોરોબુદ્ધ" અથવા "અંકોરવાદ" સ્વરૂપ લિંગધર્મ ર સંસ્કૃતિકો માત્ર ઉત્થાન ગર્ન હોઇન અધિતુ કર્ણાલી પ્રદેશકો પર્યટન વિકાસમા ને ટૂલો સહયોગ પુન્યાઉને કુરા સુનિશ્ચિત છ ।

કાંક્રેવિહાર પુનઃનિર્માણ વિષય યસ લેખકલે ધર્મદય સભામા ૨૦૬૬|૧|૨૭ મા પ્રસ્તુત ગરેકો તલકો પ્રસ્તાવ યહું ઉલ્લેખ ગર્ન ઉપયુક્ત સમ્બેદ્ધે છુ:-

કાંક્રેવિહાર પુનઃનિર્માણ વિષય ધર્મોદય સભામા પ્રસ્તુત પ્રસ્તાવ

ધર્મોદય સભાકો આયોજનામા ૨૦૬૬|૪|૩૧ કા દિન નેપાલમા ખસજાતિ ર બુદ્ધધર્મવિષયક કાર્યશાલા ગોઢી સુલક્ષણ કીર્તિ વિહારમા સમ્પન્ન ભએકો બૌદ્ધ ઇતિહાસમા મહત્વપૂર્ણ છ । સો ગોઢીમા ડા. કેશવમાન શાક્યલે પ્રસ્તુત ગર્નુભએકો કાર્યપત્રમા વિગત સમયમા ખસ જાતિદ્વારા વિભિન્ન પ્રદેશમા બુદ્ધમૂર્તિ, વિહાર ર ચૈત્યહરુ નિર્માણ ગરી બુદ્ધધર્મકો પ્રચાર નિકૈ ભએકો પ્રષ્ટચાયાએકો થિયો । સુર્ખેતસ્થિત હાલ ભગ્નાવશે રૂપમા રહેકો કાંક્રેવિહાર ખસરાજા ક્રાચલલકો પાલામા નિર્માણ ભએકો મહસૂસ ગરિએકો પાઇન્છ । સો વિહાર પુનઃ નિર્માણ ગર્ન પાએ ખસ જાતિહરુ પુનઃ બુદ્ધધર્મમા પ્રવેશ ગર્ન પ્રવલ સમ્ભાવના ભએકો ર ત્યસ ક્ષેત્રમા બુદ્ધધર્મ સુગમતા સાથ લોકપ્રિય હુને વિશ્વાસ ગર્ન સકિન્છ । યસ કાર્યમા ઉપરોક્ત ગોઢીકા ટિપ્પણીકાર ડા. દિલબહાડુર ક્ષેત્રીસહિત ખસહરુ ર અન્ય બૌદ્ધહરુલે પનિ યોગદાન ગર્ન આશા ગર્ન સકિન્છ । અત: નેપાલકો રાષ્ટ્રીય બૌદ્ધ સંસ્થા ધર્મોદય સભાબાટ યસતર્ફ વિશેષ દૃષ્ટિ દિર્ય

કાંક્રેવિહાર પુનઃનિર્માણકો નિર્મિત આવશ્યક વ્યવસ્થા મિલાઉન આફનો તર્ફબાટ સહયોગસ્વરૂપ રૂ. ૧૦ દશહજાર સાથમા રાખી પ્રસ્તાવ પ્રસ્તુત ગરેકો છુ ।

લોકબહાડુર શાક્ય
૨૦૬૬|૫|૨૭

નયાં બનાઉનુભન્દા પુરાનો ભગ્નાવશેષમા રહેકા બુદ્ધવિહાર મૂર્તિ, કલાકૌશલ આદિ પુનઃનિર્માણ ગર્નુ અતિ ને મહત્વપૂર્ણ હુન્છ । ઢિલાસુસ્તિ ભએમા પછી સમસ્યા આઉનસકને પનિ હુન્છ । ૨૫૫૭ ઔં બુદ્ધજયન્તીકો અવસરમા ઉપરોક્ત ભગ્નાવશે રહેકો કાંક્રેવિહારમા ભગવાન બુદ્ધકો એક પ્રતિમા સ્થાપના ગર્નકો લાગિ સ્થાનીય બૌદ્ધ માર્ગિહરુ ગણેકો ભાઁકી ન્યાલીલાઈ સ્થાનીય પ્રહરી પ્રશાસનલે અગાડી બઢન દિએન ર બુદ્ધમૂર્તિલાઈ સ્થાપના ગર્ને કામલાઈ રોકનકો સાથે ન્યાલીમા સહભાગી બૌદ્ધમાર્ગિહરુલાઈ પ્રહરીલે કુટપિટ ગદૈ બુદ્ધમૂર્તિલાઈ ઉત્ક સ્થાનમા રાખું નપાઇને ભની પ્રહરી પ્રશાસનલે રોક લગાઉંદૈ ખોસેર લગેપછી સો મૂર્તિ જિલ્લા પ્રહરી કાર્યાલય પરિસરમા રાખેકો છ ભન્ને ખબર છ । ન્યાયપૂર્ણ વિવાદ સમાધાન ગરિયોસ ભનેર નેપાલ સરકારકા ચુનાવી મન્ત્રપરિષદ્કા અધ્યક્ષાલાઈ જ્ઞાપનપત્ર બુભાઉનુકો સાથે સમ્બન્ધિત નિકાયમા પટક પટક ધ્યાનાર્કષણ સમેત ગરાઇસકેકો છ । નેપાલ ધર્મનિરપેક્ષ, લોકતાન્ત્રિક ગણતન્ત્રમા પરિણત ભૈસકેકો અવસ્થામા પનિ ઉપરોક્ત ધાર્મિક કાર્ય સમાધાન ભૈનસકેકોલે સંયુક્ત સરોકાર સમિતિ ખડા ગરેર શાન્તિપૂર્ણ આન્દોલનમા લાગેકો જાનકારી છ ।

શાન્તિ ર સમ્વદ્ધિ ચાહને જનસમુદાયહરુ સુર્ખેતકો કાંક્રેવિહારમા બુદ્ધમૂર્તિ પ્રતિસ્થાપના ગર્ન વિષય નેપાલ રાષ્ટ્રકો સ્વાભિમાન, અસ્તિત્વ ર અસ્મિતાસંગ જોડિએકો હુનાલે એક ભએર શાન્તિપૂર્ણ આન્દોલનકો રૂપમા ૨૦૭૦|૪|૧૫ ગતે વિહાન ૯ બજેદેખિ ૧૧ બજેસમ્ સિંહદરવાર ઘેરાઉ કાર્યક્રમમા વ્યાપક જનસહભાગિતા, સહયોગ ર સમર્થનકો લાગિ સંયુક્ત સરોકાર સમિતિબાટ અપિલ ગરેકો થિયો । સો વિષય સ્વયંભૂ, બૌદ્ધ, કીર્તિપુર, પાટન, ભક્તપુર, બસન્તપુર ડબલીમા કોણ સભાહરુ ભએકા થિએ । કોણ સભાહરુમા વિશેષ ગરી ગણતન્ત્ર ર ધર્મનિરપેક્ષતા ભૈસકેકો અવસ્થામા રાજ્યલે સબૈ ધર્મલાઈ સમાન દૃષ્ટિકોણ અપનાઉન પર્ને ભએકોલે રાષ્ટ્રિયતા સ્વાભિમાન રાષ્ટ્ર વિભૂતિકો રૂપમા બુદ્ધકો પ્રતિભાલાઈ રેતિહાસિક બૌદ્ધ મૂર્તિ કલાકૌશલકા ભગ્નાવશે રહેકા સુર્ખેતકો કાંક્રેવિહારમા પ્રતિસ્થાપિત ગર્નુપર્ને માગ રાખ્યે સંયમિત ર શાન્તિપૂર્ણ કાર્યક્રમ ભએકા થિએ ।

बुद्धको मूर्ति स्थापना गर्ने प्रतिवद्धता कार्यान्वयन गर्न संघर्षमा उत्रिनु परेको केन्द्रीय सरोकार समितिले जनाएको छ । २०७० श्रावण १५ गतेका दिन भद्रकाली, माइतीघर मण्डला, पुतलीसडक र हनुमान स्थानबाट सिंहदरवार घेराउ भएको थियो । घेराउको ऋममा भिक्षु र अनागारिकाहरूले परित्राण, मैत्रीभावना पाठ साथै ज्ञानमाला भजन गरिसहँदा रहभागीहरू निकै उत्साहित भएका थिए । बीचबीचमा धार्मिक विभेद अन्त्य गर, धार्मिक समानता कायम गर, धर्मनिरपेक्षता कार्यान्वयन गर, सरकारले धार्मिक सहिष्णुता विगार्न खोजेको भन्दै संयमित र शान्तिपूर्वक नाराबाजी गरेका थिए । घेराउमा लामागुरु, भिक्षुहरू, अनागारिका, आनी, वजाचार्य गुरुजुहरू, उपत्यकाका ऐतिहासिक महाविहारका प्रतिनिधिहरू, आदिवासी जनजातिहरू, गन्यमान्य बौद्धहरू, विभिन्न टोलका महिला संगठनका पदाधिकारीहरूको समेत उल्लेखनीय सहभागिता रहेको थियो । घेराउ अत्यन्त सौहार्दपूर्ण वातावरण सम्पन्न भएको सहाहनीय छ ।

काँक्रेविहार घटनाका विषयमा सरकार र आन्दोलनरत बौद्धमार्गीहरूको बीचमा भएको वार्तामा काँक्रेविहारमा बुद्धको मूर्ति राख्न पाउनुपर्न, काँक्रेविहारको विकासको लागि गुरुयोजना बनाउनु पर्ने माग राखेकोमा सरकारको तर्फबाट वन ऐनअनुसार राख्न नमिल्ने जवाफ आएपछि विनानिष्कर्ष वार्ता दुःङ्गिएको जानकारी आएको छ । काँक्रेविहार वन मासेर निर्माण गर्न लागेको नयाँ विहार होइन । खस राजाहरूको पालामा एक मध्यकालीन बौद्ध केन्द्र भई त्यसतर्फ बुद्धधर्मको प्रचार भएको अवस्थामा निर्माण भएको ऐतिहासिक बुद्धविहार भएको र

पुरानो भएर महत्वपूर्ण बौद्ध मूर्ति, कलाकौशलका भग्नावशेषहरू अद्यापिरहेको स्थलमा बुद्धमूर्ति स्थापना गरेर पुनःनिर्माण गर्न खोजेको तथ्यलाई बेवास्ता गरी वन ऐनअनुसार राख्न नमिल्ने भन्नु विलकुल नमिल्ने र बुद्धधर्मलाई आघात पर्ने कुरा भएको छ । यस विषयमा सरकारको तर्फबाट विवेक बुद्धि लगाएर यथार्थ कुरो बुझी आजको गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्ष राज्य भइसकेको अवस्थामा खिचलो र असमान व्यवहार नगरी प्रत्यक्ष रूपमा भग्नावशेष रहेको ऐतिहासिक बौद्ध स्थलमा बुद्धमूर्ति स्थापित गराई योजनाबद्ध रूपमा ऐतिहासिक बौद्धस्थल कायम गर्न गराउन सम्बन्धित सबैको ध्यान आकर्षित गर्दछु ।

हिमपात मासिक पत्रिकाको भाद्र २०६६ को अङ्कुको पछाडीको कभरमा मध्यपश्चिमाञ्चलको एक मध्यकालीन बौद्ध केन्द्र काँक्रेविहार जिर्णद्वार उन्मुख सुर्खेतको काँक्रेविहार पुनःनिर्माणको लागि प्रतिक्षारत-धर्मावलम्बीहरूले जिर्णद्वार गर्न ढिलो गर्नु भएन भनेर पीपली थेरवाद बुद्धविहारबाट बुद्धको फोटोसहित प्रकाशन गरेको पनि यहाँ उल्लेखनीय छ । साथै "मध्यपश्चिमाञ्चलको एक मध्यकालीन बौद्ध केन्द्र काँक्रेविहार" शीर्षकमा भिक्षु संघरक्षितले लेख्नुभएको पुस्तकको कभरमा उक्त स्थानमा छरिएका बुद्धमूर्तिहरू समेत छर्लङ्ग गरेको पाइन्छ । सो मूर्ति हेर्दा मौलिक बुद्धमूर्ति नै देखिन्छ । मूर्ति भएर नै छापेको स्पष्ट हुन्छ । अतः सो मूर्ति कहाँ छ एकिन गर्न अभिभारा नेपाल सरकारमा आएको छ । यसतर्फ सम्बद्ध सबै पक्षले गम्भीर रूपमा दृष्टि दिई राष्ट्रको अमूल्य निधि संरक्षित गर्ने र प्रचारमा ल्याउन जरूरी भएको कुरा पनि स्मरणीय छ ।

अत्तानं एव पठम - पटिरुपे निवसये ।

अथञ्जम'नुसासेय्य- न किलिसेय्य पण्डितो ॥

अथर्तः आफूलाई नै पहिले उचित स्थानमा राख्न, अनिमात्र अरुलाई उपदेश गर, यसरी न्यवहार गर्ने पण्डितको चित्तमा
क्लेश (दुःख) भित्रिदैन । - धम्मपद, १५८

सुनौलो कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नगाउँ दोबाटो, नयाँ बजार, कीर्तिपुर

ગૌદ્ધ દર્શન- ચિન્તન/સમસામયિક ચર્ચા- ૧

ગौતમ બુદ્ધ મનુષ્ય હો કિ દેવતા ?

નાગસેન

ગौતમ બુદ્ધ મનુષ્ય હો કિ દેવતા હો ભનેર આજકા યુવા વર્ગલે જિજ્ઞાસા રાખ્યે ગર્દછ । યદિ બુદ્ધ મનુષ્ય હો ભને કિન ભગવાનું ભની મૂર્તિ બનાએ પૂજા ગર્દછનું ? યસકો સંક્ષિપ્ત ર સહી જવાફ હો- ગૌતમ બુદ્ધ, બુદ્ધ નૈ હો ।

શિદ્વાર્થ કુમારકો જન્મ નેપાલકો તીર્થસ્થળ લુમ્બિનીમા ૨૬૩૭ વર્ષાંધિ શાક્ય ગણરાજ્યકા રાજા શુદ્ધોધન ર રાની મહામાયાદેવીકો કોખબાટ ભયો । કપિલવસ્તુ રાજદરબારમા હુકેર ૨૯ વર્ષકો ઉમેરમા મહામિનિષ્ક્રમણ અર્થાત્ ગૃહત્યાગ ગર્નુભઈ ભારતકો બુદ્ધગયામા બોધિવૃક્ષ (પિપલકો રૂખ) મુનિ તપસ્યા ગર્નુભઈ બુદ્ધત્વ જ્ઞાન પ્રાપ્ત ગર્નુભઈ સમ્યક્ સન્ધુદ્ધ હુનુભયો । ત્યસપછિ ઉહ્઱ી સંસારમા ગૌતમ બુદ્ધકો નામબાટ પ્રખ્યાત હુનુભયો । ત્યસૈલે પહિલો રૂપમા ઉહ્઱ી ઐતિહાસિક માનવ ભેતા પનિ, સામાન્ય માનવ માત્ર નભઈ મહાપુરુષ મહામાનવ હુનુદ્ધન્યો । જર્મનીકા વિદ્વાન હરમન ઓલ્ડેનવર્ગલે ૧૯ ઔં શાતાબ્દીકો અન્તિર યુરોપમા બુદ્ધ કાલ્પનિક પુરુષ નભઈ ઐતિહાસિક પુરુષ હુનુદ્ધન્યો ભનેર પ્રચાર ગન્યો । બુદ્ધવંશાવલીઅનુસાર નેપાલમા સાત બુદ્ધહર્લ વિપશ્વી, શિખી, વિશ્વભૂ, ઋકુછન્દ, કનકમુનિ, કાશ્યપ ર ગૌતમ બુદ્ધ જન્મિસકેકા છન્ । અખ વિસ્તૃત બુદ્ધવંશાવલીઅનુસાર ૨૮ જના બુદ્ધ ભિસકેકા છન્ । તણ્ણકર, મેધંકરદેખિ લિએર ગૌતમ બુદ્ધસમ્મ । બુદ્ધ હુન સજિલો છૈન, પૂર્વજન્મમા અનન્ત પારમિતાહર્લ પૂર્ણ ગરેપછિ બોધિસત્ત્વ બુદ્ધ હુન મનુષ્ય રૂપમા જન્મ લિન્છ ।

ગૌતમ બુદ્ધલાઈ “નમોતસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ, વિજ્ઞાચરણ સમ્પન્નો, સુગતો લોકવિદૂ અનુત્તરો પુરિસદમ્મ સારથી સત્થા દેવ મનુસ્સાનં બુદ્ધો ભગવાન્” ભનેર પાલી ભાષામા વન્દના ગરિન્છ । યો શલોકમા ઉલ્લેખ ગરિએકો બુદ્ધકા નૌવટા ગુણહર્લકો સંક્ષિપ્ત રૂપમા ચર્ચા ગરૌ । પહિલો, કુનૈ પ્રકારકો ગોપ્ય રૂપમા પાપકર્મ નગર્ને હુનાલે બુદ્ધલાઈ અરહં ભનિએકો છ । દોસ્તો, બુદ્ધગયામા ધ્યાન બસેર નિર્વાણમા પુને શુદ્ધધર્મલાઈ સ્વર્યાવબોધ ગર્નુભએકો હુંદા ઉહ્઱ીલાઈ સમ્માસમ્બુદ્ધો ભનિન્છ । તેસ્તો, પૂર્વજન્મકો કુરા થાહા પાઉને વિદ્યા (પૂર્વનિવેશ જ્ઞાન), ચર્મચક્ષુલે ભન્દા ટાઢા વા પરકો કુરા

દેખનસકને વિદ્યા (દિવ્યચક્ષુ જ્ઞાન) ર રાગ, દ્વેષ, મોહ આદિ કલેશહર્લબાટ મુક્ત હુનસકને વિદ્યા (આસ્રવક્ષય જ્ઞાન) આદિ તૈવિદ્યાલે બુદ્ધ પારગત હુનુદ્ધન્યો । યસબાંહેક શરીરકો કાનલે ભન્દા ધેરે ટાડાકો કુરા સુન્નસકને દિવ્યશ્રોત શક્તિ, દિવ્ય ચમત્કાર દેખાઉનસકને ઋદ્વિબિલ, મનોકામના પૂરા હુને મનોમયી વિદ્યા, અર્કાકો ચિત્ત જાન્નસકિને પરચિત જ્ઞાન ર અનિત્ય, દુઃખ, અનાત્મ દેખે વિદ્યા વિપશ્યના-ભાવના આદિ આઠ ગુણહર્લલે સુસમ્પન્ન ભએકો છ । યસકો સાથૈ શ્રદ્ધા, વીર્ય, પ્રજ્ઞા, શીલસંવર, ઇન્દ્રિયસંવર, પ્રથમદેખિ ચતુર્થર્ધયાન અવસ્થાઅનુસાર આચરણ ગર્ને આદિ ૧૫ ગુણહર્લબાટ પનિ સમ્પન્ન હુનુદ્ધન્યો । યી વિદ્યા ર આચારણહર્લબાટ સમ્પન્ન ભએકો હુંદા ઉહ્઱ીલાઈ વિજ્ઞાચરણ સમ્પન્નો ભનિન્છ । ચૌથો, સુગતિમા લાગેકોલે ઉહ્઱ીલાઈ ‘સુગતો’ ભનિન્છ । પાઁચો, ઉહ્઱ીલાઈ પ્રાણીહર્લકો સત્ત્વલોક, ભૌતિક બસ્તુ ર મનસમ્બન્ધી સહખારલોક ર સત્ત્વપ્રાણીહર્લ બસ્ને ઓકાસ ગરી ૩ લોકકો જ્ઞાતા હુનુભએકોલે ‘લોકવિદૂ’ ભનિએકો હો । છેઠો, દમન ગર્ન ગાંધો હુને કઠીન વ્યક્તિહર્લાઈ પનિ વિમિન્ તરિકાલે દમન ગર્નસકને ક્ષમતાવાન ભએકોલે ‘અનુત્તરો પુરિસદમ્મ સારથી’ ભનિએકો છ । સાતો, મનુષ્ય એવ દેવતાલાઈ પનિ શિક્ષા ઉપદેશ દિનસકને હુંદા ‘સત્થા દેવ મનુસ્સાનં અર્થાત્ તિનીહર્લકો પનિ ગુરુ ભનિએકો હો । આઠો, ચારાર્થયસત્ય અર્થાત્ યો સંસારમા દુઃખ છ, યસકો કારણ, નિરોધ ર નિરોધ ગર્ન આર્થાત્સાઙ્કીકર્માર્ગ બોધ ગરેકો હુંદા ઉહ્઱ીલાઈ બુદ્ધ ભનિએકો હો । નવો ઐશ્વર્ય, ધર્મ, યશ, શ્રી શોભા, મનોકામના ર પ્રયત્નજસ્તા ૬ ભાગયહર્લલે પરિપૂર્ણ ભએકો હુંદા ઉહ્઱ીલાઈ ભાગ્યવાન્ વા ભગવાન્ ભનિએકો હો । યસૈલે ઉહ્઱ી સામાન્ય માનવ ર દેવતાભન્દા પનિ માથી ધેરે ઉચ્ચ ભએકો હુંદા મૂર્તિ બનાઈ શ્રદ્ધા-આસ્થા-વિશ્વાસસહિત પૂજા ગર્ને ચલન પ્રચલિત ભએકો હો । દેવતાહર્લ નિર્વાણમા પુરેકો હુંદૈન । પુણ્યકર્મકો પ્રભાવલે દેવલોકમા જન્મેકા દેવતાહર્લ પુણ્ય સક્રિનાસથ પુન: મનુષ્ય લોકમા જન્મ લિનુપર્દછ । તર તથાગત બુદ્ધ સંપૂર્ણ કલેશલાઈ નિર્મલ ગરી ચિત્ત શુદ્ધ પારી, પુન: જન્મ લિનુનપર્ને નિર્વાણ’ વા મોક્ષમા પુણુભએકો છ ।

‘ભવતુ સબ મંગલં ।’

भिक्षु उदयभद्र

2013 May 1st मा SHIZOOKA बाट July 18 मा HOKKAIDO को SAPPORO सम्मको शान्तिपद यात्रामा करिव 1400 km भित्र पर्ने गाविस, उपनगरपालिका, नगरपालिकाहरूमा दिएको मेरो सन्देश ।

सर्वप्रथम 2011 साल March महिना 11 तरिकमा भएको भिषण भूकम्प र टि सुनामी (T Sunami) बाट दिवंगत हुनुभएका सबैमा श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु र पीडित परिवारमा सुखशान्ति मिलोस् भनी प्रार्थना गर्छु ।

मेरो नाम भिक्षु उदयभद्र हो । म शाक्यमुनि बुद्ध जन्मनुभएको देश नेपालबाट आएको हुँ । आज यहाँहरू सबैसंग भेट गर्ने सुअवसर पाएकोमा मलाई धेरै हर्ष लागेको छ ।

यो सुन्दर देश जापान आउन पाएकोमा मलाई अति खुसी लागिराखेको छ । म पुरेको धेरै राष्ट्रहरूमा भन्दा तपाईंहरूको देश प्रकृतिको बनावटले गर्दा धेरै सुन्दर छ । प्रकृतिको पनि धनी छ । यहाँ ठूला ठूला हरियालीले भरिएका पहाडहरू हराभरा वनहरू, समुन्द्र र नदीनाला छन् । यी सबै प्रकृति बनावटले पूर्ण तपाईंहरूको देश जापानलाई दर्शन गर्न पाएकोमा मलाई भित्री हृदयदेखि आपार खुसी लागेको छ ।

तपाईंहरू धेरै भाग्यमानी हुनुहुन्छ । यति सुन्दर

यात्रा संस्मरण

जापानको शान्ति पदयात्रासँगै मेरो एक सन्देश

- सरकारले स्कूलहरूमा स्कूलको शिक्षाको साथ साथै धर्मको शिक्षा पनि लागू गर्नसके यो समस्या सबै ठीक हुन्छ । हामीहरूले धर्मको शिक्षा बालबालिकाहरूलाई दिन सबैलाई भने उनीहरूको जीवन उज्ज्वल हुन्छ । बालबालिकाको जीवन राम्रो हुनु भनेको राष्ट्रको निम्नि ठूलो शक्ति हुन्जान्छ ।

देशमा जन्म लिन पाउनुभयो । तपाईंहरूले पहिला पहिला गरेका कुशल कर्मले गर्दा तपाईंहरू यो देशमा जन्मलिन पाउनुभएको हो भनी विचार गरिराखेको छु ।

तपाईंहरूको कर्मले मात्र वर्तमान अवस्थामा जापान सुविधाले सम्पन्नयुक्त देशमा जन्म लिन पाउनु तपाईंहरूका पूर्खाले गरेको कुशल कर्मले होला जस्तो लाग्छ । तपाईंहरूले पुर्खाहरूको गुणलाई बिस्त दिएको हुन्दैन । अति सुन्दर दुर्लभ मनुष्य जन्मलाई दूषित नपारिकन अझै पूण्य गर्नुहोस् भनी प्रेरित गर्दछु ।

अनि फेरि जापान देश विश्वमानै विकसित देश हो । यस्तो विकसित देशलाई हेर्न पाउनु पनि मेरो लागि अहो भाग्य हो । तर देश विकासले मात्र हाम्रो जीवन सुख हुन्छ भने कुरालाई भने म विश्वास गर्दिन । देशको विकाससँग संगै धर्मको पनि विकास सुनु आवश्यक छ ।

हाम्रा स्याना नानीहरूलाई स्कूलको शिक्षाले मात्र उनीहरूको जीवन सुख हुन्छ भनेर विश्वास न गर्नुहोस् । स्कूलको शिक्षा संगसंगै धार्मिक शिक्षा पनि दिन सकेको खण्डमा उनीहरूको जीवन राम्रो हुन्छ । धर्मको शिक्षाले यो राम्रो काम हो यो नराम्रो काम हो भनी छुट्याउन सकिन्छ ।

अहिले तपाईंहरूले सुनेको कुरा हो जापानमा पढेका धेरै नौजवान युवा युवतीहरूले आत्मा हत्या गरिराखेका छन् । यो किन भयो, ती युवा युवतीहरूले पढेका भएता पनि राम्रो नराम्रो छुट्याउन सकेनन् । सरासर हेर्दा धर्मको शिक्षा नभएका कारणले यस्तो भएको जस्तो लाग्छ । एक जना पढेका युवक

तथा युवतीको आत्महत्याले देशलाई हित गर्देन। देशको लागि दुर्भाग्य पनि हो ।

त्यसकारण भैतिक विकास संगसंगै धर्मलाई पनि साथै लानुपर्छ । तपाइहरूले देखिसक्नुभएको छ जितिसुकै विकास गरेर हामि द्रुक्कर्संग आफ्नो जीवन वाच्न सकिएला सकदैनौ । हाम्रो पछाडि दुशमनहरू हुन्छन् । हाम्रा दुशमन भनेको अरु कोही होइनन् । सुनामी, भूकम्प कति बेला आएर हाम्रो विकासमा हानी हुन् भनेर भन्न सकिन्न ।

पहिला पहिला त ढूलो परिवार हुन्थ्यो । ती समयका मानिसहरू आफ्नो बुबा आमा, हजुरबुबा हजुरआमाको कुराहरू रामोसंग सुन्ने गर्थे । ढूलो बडाको आदर हुन्थ्यो । अहिलेको समय भनेको स्यानो परिवार हुन पुग्यो । बच्चाहरूले हजुरबा हजुरआमाको कुरा सुन्न रुचाउन छाडे भने आमा काममा व्यस्थ हुन्छन् यी स्याना बच्चाहरूलाई कसले राम्रा कुरा सिकाउने ? बच्चाहरूको भविष्यलाई कसले जिम्मालिने ? यी सबै समस्या हुन् । यो समस्यालाई हटाउने एउटा मात्र उपाय

छ :-

सरकारले स्कूलहरूमा स्कूलको शिक्षाको साथ साथै धर्मको शिक्षा पनि लागू गर्नसके यो समस्या सबै ठीक हुन्छ । हामीहरूले धर्मको शिक्षा बालबालिकाहरूलाई दिन सक्यौं भने उनीहरूको जीवन उज्जल हुन्छ । बालबालिकाको जीवन राम्रो हुनु भनेको राष्ट्रको निम्निति ढूलो शक्ति हुनजान्छ ।

तपाइहरूको देश जापानले नेपाललाई धेरै सहयोग गरेको छ । हाम्रो लागि धेरै मद्दत पुगिसकेको छ । हाम्रोबाट तेस्तो सहयोग दिनसम्म शक्ति छैन । तर आध्यात्मिक किसिमका सहायता भने जहिले पनि उदारताका साथ दिन सक्ने छौं ।

2011-05-11 पछि विश्वले जापानतिर हेरिराखेको छ । जापानको विकासलाई मध्यवाद दिन चाहान्छु । अब जापानले जसरी भौतिक विकासमा विश्वलाई देखाइसकेको छ त्यसरी अब जापानको पालो भनेको धर्मलाई पनि विकास गरेर विश्वलाई देखाउने हो । जापानबाट भगवान् बुद्धको शिक्षा विश्वलाई नेतृत्व दिनसक्ने राष्ट्र बनोस् भनी कामना गर्दछु । अन्तमा जापानमा पनि भगवान् बुद्धको उपदेश शिक्षा रामोसंग प्रचार भएर सबैमा सुखशान्ति मिलोस् भन्ने कामना गर्दू ।

बुद्ध जन्मभूमि नेपालमा सदा शान्ति छाइरहोस् ।

CANON
Saving & Credit Cooperative Society Ltd.

Tel.: 4288868
Swoyambhu-15, Sanobharyang
Kathmandu
E-mail: canon_sc@email.com

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु
पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।
आफ्नो चित्तलाई (मन) शुद्ध गर्नु
यहि नै बुद्धको उपदेश हो ।

विश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।
फोन नं.: ०१-२२९२२३०, ९७२९४०२९०५ / ३२०५४४
E-mail: vmtautoparts@wlink.com.np
टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि
गाडिका पार्ट्सहरूको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

बुद्ध-मानव वंश-बृक्षमा “सु-पुष्टि-पुष्टि”

भिक्षु आनन्द ‘गणेशी’

इतिहासले एक ‘महामानव (Great Man), एक महापुरुष (Super Human) एक ‘महान् चिकित्सक’ (भिसकको-सल्लक्षत्तोः पालि), ऐषज्य-शल्य चिकित्सक (संस्कृत) (Super-Surgeon), आश्चर्य-मानव अच्छरिय मनुस्सो पालि (Extra-Ordinary Man), पुरुषोत्तम (पुरिसुत्तमः पालि), (Man Par-Excellenc), अद्वितीय सुविशेष व्यक्ति (असाधारण पुगगलो पालि, (A Unique Being) यस धरतीमा जन्माएको दिन थियो । त्यसैले होला मानव इतिहासकै विशिष्ट-जननी र दामादको (The greatest Man, history has ever-produced) रूपमा बुद्धलाई लिएको छ ।

सर एड्विन आर्नोल्डले त भन् ‘मानव वंशबृक्षकै सुपुष्टि पुष्टि’ को रूपमा (Blossomed in a myriad of human-tree) मार्मिक ढङ्गले प्रशंसा गरेका छन् । उनको विश्व प्रसिद्ध कृति 'Light of Asia' (एशियाको ज्योति) बुद्धकै श्रद्धान्जलीमा समर्पित काव्य-रचना हो । एक पश्चिमी गैर बौद्ध सम्यता र संस्कृति, सामाजिक पृष्ठभूमिमा जन्मेर पनि ‘बुद्धप्रतिको’ भावविहवल काव्यात्मक श्रद्धा-सुमन हो । उक्त काव्यमा आर्नोल्डले मानव-प्रकृतिकै सुन्दरता कोशलीको रूपमा बुद्धलाई प्रस्तुत गरेका छन् ।

सम्पूर्ण मानव जाति एक विशाल बृक्ष हो भने बुद्ध उक्त बृक्षमा फलित-पुलित सुन्दरतम ‘फूल’ हो । अन्त्यन्त सुन्दर ढङ्गले प्रस्फुटित ‘सु-पुष्टि-पुष्टि’ हुन्- बुद्ध । जसमा चित्त-आहलादित हुने सुवास र सुगन्ध एकातिर छन् भने चित्ताकर्षणीय हुने सुवर्ण अर्कातिर छन् । मानव-प्रकृतिको यो सुन्दरतम रचना, अनुपम देन विश्वमानव वातावरण नै सौम्य र सुन्दर पार्ने देन हो । वहाँको सुन्दर-शान्त-सौम्य जीवन्त देह दर्शन र पूजन गर्न हात्रो पुण्य-महिमा पर्याप्त नभएपनि, वहाँको निश्चल र निर्जिव प्रतिमूर्तिहरू मात्र पनि एकछिनको दर्शनले जीवनभर हृदयभित्र कुँदिएका दुःख-दर्द, शोक-उपायास, राप र ताप निभाउन, शीतल पनि समर्थ छन् । करुणा-सीतल-दर्द-करुणाले शीतल भएको हृदय नै अत्यन्त मार्मिक तथा ‘मानुषीय’ परिचय हो बुद्धको । ‘करुणा’ मानव

.....सम्पूर्ण मानव जाति एक विशाल बृक्ष हो भने बुद्ध उक्त बृक्षमा फलित-पुलित सुन्दरतम ‘फूल’ हो । अन्त्यन्त सुन्दर ढङ्गले प्रस्फुटित ‘सु-पुष्टि-पुष्टि’ हुन्- बुद्ध । जसमा चित्त-आहलादित हुने सुवास र सुगन्ध एकातिर छन् भने चित्ताकर्षणीय हुने सुवर्ण अर्कातिर छन् । मानव-प्रकृतिको यो सुन्दरतम रचना, अनुपम देन विश्वमानव वातावरण नै सौम्य र सुन्दर पार्ने देन हो ।

सम्यताकै महत्त्वपूर्ण देन हो बुद्धको । सम्पूर्ण विश्व, मानव सम्यता र संस्कृति ‘करुणा’ मा आधारित छन् । विश्व मानव समुदायबीच जाति, भाषा, धर्म-लिङ्ग, क्षेत्र, वर्ण, भूगोल आदि सम्पूर्ण भौतिक-अभौतिक सीमा छिचोलेर एउटै विश्व-आत्मीय-परिवार ‘विश्व-आत्मीय समूह’ विश्व आत्मीय ग्राम (Global Integrated Village) बनाउन बुद्धको मात्र ‘करुणा’ गुण पर्याप्त छ । मानव-मानवबीचको द्वन्द्व र विभेद हटाइ एकता र सद्भाव जगाउने यो बलियो आधार हो । इर्षा, द्वेष, प्रतिशोधका विषाक्त भावनाले असमन्वय, असम्बुद्धिता, असमझदारी विकास भई मानव-मानवबीचको अन्तर-सम्बन्धता नै तहस-नहस भइरहेको वर्तमान परिवेशमा ‘सम्झौता’ ‘समन्वय’ र ‘सहमति’ को निर्विकल्प आधार नै ‘करुणा’ गुण हो । मानव हृदयभित्र स्वाभाविक रूपमा उज्जिने र विकास हुने अशुद्ध तथा पवित्र वेतनाहरू, विषाक्त भावनाहरू क्षणभरमा विलय भई शुद्ध-पवित्र, सद्भाव मानव-प्रेम, विश्व-वन्धुत्व, विश्व-भातृत्व जगाउने सशक्त मानवीय गुण हो । संक्षेपमा ‘करुणा’ विश्वमानव समुदायबीच मानव-अन्तर-सम्बन्धता’ (Human Inter-Relationship) सुधार्ने र विकास गर्ने एकमात्र संयत्र हो ।

बुद्धको अलौकिक अध्यात्मिक गुणको त कुरै छोडौ, वहाँको भौतिक शरीर-दर्शन मात्रले पनि मन्त्रमुग्ध भएका, दुःख दर्द हराएका, क्रोध र वैरभाव बिर्सिएर एकता र मिलन

भएका अनगिन्ति पात्रहरू बौद्ध साहित्यमा भेटिन्छन् । बौद्ध साहित्यमा 'नरसीह गाथा' बुद्धको भौतिक शरीरका अङ्ग-अङ्ग समेत अत्यन्त सुन्दर तरिकाले वर्णन गरिएको बौद्ध पालिकाव्य हो । कपिलवस्तुको राजप्रासादबाट यशोधराले प्रियपुत्र राहुललाई आफ्नो पिता परिचित गराउने क्रममा कपिलवस्तुको गल्ली गल्ली चाहारिरहेका बुद्धको यो वर्णन बौद्ध साहित्यकै अनुपम श्रृंगार-काव्य हो । बुद्धजीवनीकै अर्का पात्रहरू वक्कलिभिक्ष, मागन्थी आदि बुद्धको सुन्दरतामा मोहित भएका थिए ।

बुद्धले एकपटक आपनो परिचय दिने क्रममा “जसरी कमलको फूल हिलोमा उत्पन्न हुन्छ, हुर्कन्छ र हिलोवाट अस्पर्श भई वातावरणलाई नै सुन्दरता प्रदान गर्छ, त्यसरी नै तथागत यो हिलोरुपी संसारमा उत्पन्न हुन्छ, हुर्कन्छ, तर पनि यो संसारमा मिथ्रित नभई माथि उठेर लोकेतर जीवन बिताउन हुन्छ ।”

जीवन र जगत साँचो अर्थमा हिलो समान छ, जहाँ
 घात-प्रतिघात, शोध-प्रतिशोध, द्वेष-विद्वेषले विषाक्त भएको छ ।
 राग-रक्त, द्वेष-दूषित, मोह-मुढित छ । आफ्ना स्वार्थ र
 महात्त्वांक्षा खातिर जुनसकै निकृष्ट-कर्म गर्न पछि पर्देनन्
 मानवहरू ! लोभ-लालच र तृष्णाको दास भएर आज एउटै
 मानव समाज भेदभिन्न छन् । जारीय रूपमा वर्णीय रूपमा,
 क्षेत्रीयरूपमा, राष्ट्रियरूपमा, भूगोलीयरूपमा भागबंडा गर्न

तँछाड-मछाड छन् । दुई दुईपटक विश्व नरसंहार निम्त्याएको 'विश्व-युद्ध' ताजे छन् । विश्व युद्धकै अर्को रूपमा आणविक युद्ध, जैविक युद्ध, अन्तरिक्ष युद्ध, क्षेत्रीय तथा कलापीय युद्धले आश्रय पाइरहेको छ । उग्रवादी, अन्तवादी, पृथकतावादी समूह विभिन्न भेषमा मानव एकता, मानव-सभ्यता नै धरापमा पारिरहेका छन् । पशुभन्दा तल्लो स्तरमा गिरेर मानव वर्ग विद्युंश र आतंक मच्चाइरहेका छन् ।

यस्तो विश्व-परिस्थितिमा बुद्धका कर्षणाले ओतप्रोत
विश्व-प्राणीप्रतिको कार्यणिक सम्बोधन अत्यन्ते मार्मिक छन्-
“सबै प्राणीहरु दण्ड र सजाँयबाट त्रस्त छन् सबै प्राणीहरु
मृत्युबाट भाग्छन्- आफूलाई उदाहरण स्वरूप लिई कसैलाई
हिंसा वा घात-प्रतिघात नगर्न ।”

साथै सबैलाई आफ्नो जीवन कति प्रिय छन्- र सबै
सुखपूर्वक बाँच चाहन्छन् भन्ने-विश्व-साधारण सर्वेदनशीलता,
महाकरूणा हृदयले व्यक्त (सब्बेसं जीवितं पियं-सब्बेसत्ता सुख
कामा) बुद्धवचनबाट प्रष्ट हुन्छ ।

बौद्धहरू आफ्नो नित्य पूजा, नित्य ध्यानमा 'मैत्री ध्यान' अत्यन्त महत्त्वपूर्ण (कर्मको) अभ्यासको रूपमा लिन्छन् । वित्तमा व्यक्तिगत विशुद्ध मैत्री चेतनादेखि- सबै प्राणीहरू, क्षेत्रहरू, दिशाहरू, हँडै विश्व-ब्रह्मामण्डकै सख-शान्तिको कामना

सम्झनुहोस्

सुरक्षित बचत, उच्च प्रतिफल एवं सरल कर्जाको लागि राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

संस्थाप्तारा निर्धारित व्याजदर

निक्षेपतर्फ	ब्याजदर
१. बचत खाता	९%
२. मुद्रती खाता	त्रैमासिक एकमुष्ट
६ महिना	१०.५०%
१ वर्ष	१२%
२ वर्ष	१२.५०%

અણ ટાઈ

धनजमानी	ब्याजदर		
६ महिने	१ बर्ष	१ बर्ष	२ बर्ष
१९.००%	२०.००%	१८.००%	१९.००%
३.००%	३.००%	३.००%	३.००%
भेत्र चुक्ता गरेमा १% फिर्ता हुने)			
२.००%	२.००%	२.००%	२.००%
न गरेको ब्याजदरमा ३.००% थप			

२ वर्ष भन्दा बढी अब्धिको लागि रु २ लाख भन्दा बढी रकम गर्नेमा सामिक रूपमा ९३.००% का तरले ब्याज प्रदान गरिन्दै ।

ज्येष्ठ नागरिक पेसन योजना प्रत्येक महिना तोकिएको निर्धारित रकम प्रदान गरीने छ, साथै दशै खर्चको रूपमा एक महिना (३० दिन) बाराबरको थप रकम समेत प्रदान गरीने छ र यसमा लाग्ने ब्याज कर संस्थाले ब्याजोरिदिने छ ।

राजधानी बहुत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

बागबजार, काठमाडौं ३१, फोन : ०१-४२९९२५२

गर्दछन् । सबैको भलो र मङ्गल कामना गर्दछन् । मेरो विचारमा मानव-हृदयले सम्प्रेषण गर्नसक्ने विश्व-ब्रह्माण्डकै सुखशान्तिको योभन्दा शक्तिशाली मन्त्र अरु के होला ? अर्को अर्थमा विश्व ब्रह्माण्डकै सुखशान्तिको मुहान प्रत्येक मानव भित्रको ज्योतिर्मर्य विशुद्ध मैत्री तथा करुणा चेतना हुन् । चेतनाका यी विशुद्ध तरङ्गहरू संसारमा विद्यमान सबै किसिमका तरङ्गहरू (Wave) भन्दा अत्यन्त शक्तिशाली छन् । चित्त-तरङ्ग (Mind-wave) यस्तो शक्ति हो जसले पार-लौकिक स्वभावलाई समेत सजिलै आफ्नो वशमा पार्न सक्छ । आज विश्वका कुना-कुना एक आपसमा, अझ अन्तरिक्षमा समेत, अन्तर सम्बन्धता जोड्न सफल शक्ति भनेकै Waves का माध्यमले हो । टेलिफोन, टेलिभिजन, इन्टरनेट, वेभसाइट, फ्याक्स, टेलिग्राम, टेलेक्स यी प्रविधिहरू तरङ्ग (Waves) का सहायताबाट संचालन हुने प्रविधिहरू हुन् । चित्तको तरङ्ग त्योभन्दा हजारै-लाखौं-करौं गुणा क्षमतावान् छन् जसले 'बुद्ध पुरुष' मुक्तपुरुष निर्माण गर्न सक्छन् ।

वर्तमान उच्चप्रविधिको कुनै पत्तो नभएको २५ सय वर्षअगाडि, आफ्नै मानुषीय क्षमताले विकसित चित्त-शक्तिको (Psychic Power) माध्यमबाट अनेकौं दुःखमा पिल्सिएका निरीह जनताको मुक्तिको लागि सदुपयोग गरे । आश्चर्य लाग्छ, २४ घण्टा, परोपकारको लागि छुट्याउनु हुन्छ । प्रत्यूष समयको २ घण्टा सम्भवतः ४ बजेदेखि ६ बजेसम्म वहाँको सम्पूर्ण मानवीय संवेदना विश्व-प्राणीप्रति लक्षित 'महा-करुणा-समाप्ति' मा समर्पित गर्नुहुन्छ । शायद विश्व-इतिहासमै एकजना मानवले सारा जीवन-जगतप्रति दर्शाएको असीम प्रेम र करुणाका अनुपम उदाहरण योभन्दा अरु के हुनसक्छ ? त्यो पनि यदाकदा नभई वहाँको जीवनकै प्रत्येक दिनको नित्यर्चय थियो । त्यसैले बुद्धकालीन समाजमा राजादेखि रङ्गसम्म वहाँको सन्देश यति द्रूत गतिमा प्रवाहित भए, अन्य धार्मिक मताधिकारीहरू, तिर्थकरहरू, परिव्राजकहरू सशंकित भए । स्वयं आफ्नै भिक्षु संघको सदस्य-भिक्षु देवदत बुद्धको यस महान सफलतामा डाहा गरी बुद्धको जस्तो 'लोकप्रियता' हासिल गर्न अनेकौं षड्यन्त्र रचे, कहिले पर्वतबाट ढुङ्गा खसालेर कहिले रक्सीले मातिएको हातिले कुल्चाएर हत्या गर्ने कुचेष्टा गरे । वहाँका सफलता र लोकप्रियताबाट जलन भएका अन्य धर्मावलम्बीहरूले त चिन्चामाणविका जस्तो सुन्दरीलाई प्रयोग गरी घोर अपमान गराए ।

बुद्धचर्याका अनुकरणीय अर्को पक्ष १२ महिनामा ९ महिना लगातार एउटै स्थानमा आशक्त नभइ, निश्चित प्रदेशको मोह नगरी, दुर-दराज, प्रत्यन्त देशहरूमा, गाउँ-गाउँमा, दुर्गम

क्षेत्रका कुना कुनामा निरन्तर यात्रामा लागी पुनः साँच्चै नै मानव समाजलाई निरन्तर यात्राको प्रेरणा वहाँबाटै पाएको हुनसक्छ । यहाँनिर निरन्तर यात्रा गर्नु आफैमा महत्वपूर्ण र लाभदायक हुनु एकपक्ष हो भने अर्को यसको पछाडि पनि लोक कल्याणकारी मानवीय संवेदना 'करुणा' नै मुख्य कारण बनेको छ । आफ्ना शिष्य भिक्षुहरूलाई "एउटै मार्गमा दुईजना न हिँड्नू" भन्ने निर्देशन सकेसम्म बढीभन्दा बढीजनता ज्ञानका शिक्षाबाट लाभान्वित हुन सक्नून् । बृहत्तर प्रदेश र क्षेत्रका जनताले विमुक्ति सुख लाभ गर्न सक्नून् भन्ने लोकानुकम्पा नै अगाडि आएको देखिन्छ । बौद्ध साहित्यमा तत्कालीन भौगोलिक अवस्थिति, राज्य व्यवस्था, समाजिक अवस्था, रितिरिवाज, भाषा, संस्कृति, धर्म, भेषभूषा, जीवनशैलीसम्बन्धी वृतान्त वार्ता बुद्धकै चारिकाका अनवरत वार्ताहरू हुन् । जसले तत्कालीन आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक परिवर्थिति मात्र नभई भौगोलिक बनोट, जनजीवनका विभिन्न पक्षहरू, प्राकृतिक देनहरू, बन-पाखा, जङ्गल, वनस्पति, चराचुरुरङ्गी, जनावर आदि समेतका बारे जानकारी पाउन सहयोग गरेको छ ।

वहाँको निरन्तर चारिकाले मानव जीवनशैलीकै फरक-पहिचान, फरक परिवर्तनको साथै व्यक्तिगत, समाजगत, क्षेत्रगत चिन्तन-विलेव वैचारिक क्रान्ति, समाज-संशोधन, बौद्धिक विकास, सांस्कृतिक परिवर्तन हुँदै अध्यात्मिक क्रान्तिको उच्चतम द्वार निर्वाणसम्म पुन्याउन सफल भएको देखिन्छ ।

बौद्ध-बृद्धाश्रमको सूचना

**बनेपा वडा नं. ४ मा अवस्थित बौद्ध बृद्धाश्रममा
हाल केही बेडहरू खाली छन् । ईच्छुक ज्येष्ठ
नागरिकहरूलाई सशुल्क बृद्धाश्रममा स्वागत छ ।**

हालको शुल्कको विवरण :

फाराम शुल्क	: ५०/-
डिपोजिट	: ३,०००/-
भर्ना शुल्क	: ३,०००/-
मासिक शुल्क	: <u>३,०००/-</u>
	९,०५०/-

सम्पर्क:

बौद्ध बृद्धाश्रम, बनेपा : ०११६६२८४९
बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, काठमाडौं, ४२२६७०२

महाभिनिष्करणपछि यशोधराको मनस्थिति

केशरी वज्राचार्य

बौद्धवाङ्मयमा नारी पात्र र चरित्रको वर्णन भएपनि तिनीहरूमा निहित चेतना र अन्तर मनको मनोदशाको चित्रण कमै हुने गरेको छ । महाभिनिष्करणपछि सिद्धार्थ पत्नी यशोधराको मनस्थिति कस्तो थियो भन्ने परिकल्पना गर्ने हो भने आजका नारी जातिको अन्तरमन र चिन्तनको पनि अँकलन हुनसक्ने देखिन्छ । साहित्यमा नारी जतिसुकै कोमल हृदयका हुन्छन् भनी चित्रण गरिए पनि उसमा निहित कोमलताको सही व्याख्यान भएको देखिंदैन । माया, ममता र त्यागका प्रतिमूर्तिका रूपमा नारी जातिको मूल्यांकन युगौदेखि हुँदैआएको छ । त्यसलाई त्यतिमा मात्र सीमित नगरी उसका भावना, विचार इच्छाहरूको कदर र मूल्यांकन गरिएमा आजका नारीको मनोभाव बुझेर अगाडि बढ्न हात्रो समाजलाई सजिले पर्ने देखिन्छ ।

रामायाण र महाभारतकालीन मुख्य नारी पात्रहरूको चित्रण पनि यस्तै किसिमले हुँदैआएको देखिन्छ । पार्वती र सीताको अन्तस्करण, मनस्थिति र भावनाको कदर नगरी उनीहरूलाई पतिव्रता देवीको रूपमा मात्र हात्रो समाजले आजपर्यन्त हेर्ने गरेको छ । महाभारतकालीन द्रौपदीलाई अपमानको बदला लिने मुख्यपात्रको रूपमा नारी हठका प्रतिक बनाएर समाजमा हठधर्मीताको पराकाष्ठामा स्थापित गरिएको छ । यसरी पूर्वीय सभ्यताको सामाजिक विकास क्रममा प्राचीन नारीको चित्रण गरिनु समाजलाई ढोन्याउने एउटा पद्धतिको रूपमा अगाडि बढेको देखिन्छ । यस्ता मान्यताहरूले खासगरी भारतीय र नेपाली नारीहरूलाई प्रभावित पारेको हुनाले त्यसको सही मूल्यांकन र विश्लेषण अफै हुनुपर्ने देखिन्छ । महादेव पार्वतीको पौराणिक चित्रण र त्यसले सिर्जना गरेका आदर्श पात्रहरूको प्रभाव एसियाली सभ्यताको पहिचान बनेको छ । यसभन्दा नितान्त अलग चरित्र र पात्रका रूपमा सिद्धार्थ पत्नी

सिद्धार्थमा पत्नीप्रतिको दायित्वबोध चाहिं राहुलको जन्मपछि सिद्ध भएको देखिन्छ । तथापि त्यही रात सिद्धार्थले यशोधरा र नवजात अबोध राहुललाई त्यागेर जुन महाभिनिष्करण गरे, त्यसको मूल्यांकन सिद्धार्थले बुद्धत्वलाभ गरेपछि संसारले गरिरहेकै छ ।

यशोधराको चित्रण र मूल्यांकन हुनसक्यो भने त्यसले स्थापित गर्ने मूल्य र मान्यताले आजको नारी समाजमा नयाँ जागरण ल्याउन सक्दछ । वैज्ञानिक विश्लेषणका आधारमा मूल्यांकन गर्ने हो भने आदर्श नारी पात्रको रूपमा यशोधरालाई लिनुपर्ने हुन्छ । यहाँ यशोधरालाई आदर्श पात्रको रूपमा चित्रण गरिनु भनेको सिद्धार्थले बुद्धत्व प्राप्तगर्नु अधिको स्थितिको सही चित्रण गरिनु हो । धैर्य, सहनशीलता, सम्भदारी र दूरगामी प्रतिफलका लागि सुयोग्यनारीका रूपमा उनको चित्रण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सिद्धार्थको वैरागी स्वभाव, एकान्त चिन्तन मनपराउने शान्त वातावरणको खोजीमा हरबखत लागिरहने सिद्धार्थ आफैमा अनौठो लाग्ने प्रकृतिको प्रतिनिधित्व गरिरहे पनि उनमा पत्नीप्रतिको दायित्वबोध चाहि राहुलको जन्मपछि सिद्ध भएको देखिन्छ । तथापि त्यही रात सिद्धार्थले यशोधरा र नवजात अबोध राहुललाई त्यागेर जुन महाभिनिष्करण गरे, त्यसको मूल्यांकन सिद्धार्थले बुद्धत्वलाभ गरेपछि संसारले गरिरहेकै छ । एउटी नारी, जसले भरखर एउटा नवजात शिशुलाई जन्माएर मातृत्व सुखानुभूति राप्रोसंग गर्न पाएका थिएनन् । पतिसित वियोगको सामाना गर्नुपरेको थियो । उनको मन कति रोयो होला । यशोधरालाई गृहत्याग बारे सिद्धार्थले सबै कुरा पहिले नै बताएको भए के यशोधराले मन थाम्न सक्ने थिए त ? उनले हाँसी खुशी बिदा गर्ने थिए

होलान् ? शायद आजको नारी सोचको विपरीत त्यसरी कल्पना गर्न गाहो हुने देखिन्छ । सिद्धार्थले बुद्धत्वप्राप्तिपछि भनेका छन् । मानिसले ठूलो सुखप्राप्तिका लागि सानो सुखको त्याग गर्नुपर्छ ।

यशोधरामा नारी जातिमा निहित अन्तरमनको द्वन्द्व सिद्धार्थले बुद्धत्वप्राप्त गरिसकेपछि पनि थियो । बुद्ध, कपिलवस्तु नगरमा भिक्षुहरूसित भिक्षाटन गर्दै थिए । यशोधराले बुद्धसित अंश-दायाद माग्न राहुल कुमारलाई पठाए । बुद्धले भने मैले पहिले नै सम्पूर्ण राजगद्वी, राजसुख वैभव त्याग गरिसकेको छु मसँग केही पनि छैन । राहुललाई पनि श्रामणेर बनाउन भिक्षु आनन्दलाई अहाए । आनन्दले पनि त्यसै गरिदिए । उता राजा शुद्धोदन यो घटनाबाट भनै आहत भए । यशोधरा विचलित भइन् । यो घटना प्रसंगले आजको नारीको मनोदशा बुझ्न सहयोग गर्छ । नारी पहिले पति चाहन्छन् । त्यसपछि सन्तान सुख चाहन्छन् । नारीको यो मनोदशालाई बुझेर बुद्ध भन्छन्- यो संसार सबै अनित्य छ । संसारमा उत्पत्ति भएका सबै बस्तुहरूको एकदिन अवस्थ्य बिनास हुन्छ । त्यसैले कुनै बस्तुसित पनि अति मोह राख्नु हुँदैन । आखिर यो संसारमा छोरा भए पनि छोरी भए पनि आफ्नो जीवन आफैले भोग्नुपर्छ । यो संस्कार मानिसमा जन्म जन्मान्तरदेखि नै चलिरहेको छ । बुद्धले दिएका यिनै उपदेशको अनुशीलनपछि यशोधराले महाभिनिष्ठमणका बेला आफूले भोगेको व्यथालाई बुझेर जीवनलाई

सार्थक बनाउने प्रयत्न गरेका थिए । उनका जीवन वृतान्तबाट यही अनुभव हुन्छ ।

सिद्धार्थले गृहत्याग गर्दाका अवस्थामा यशोधराले मानव स्वभावअनुसार जुन किसिमका दुःख र पीडा अनुभव गरेका थिए । त्यस किसिमको पीडा र दुःखको अनुभव आजका नारी जातिले पनि गर्न सक्छन् । तुलनात्मक हिसावले हेर्न हो भने सिद्धार्थले बुद्धत्वप्राप्तिपछि यशोधराले जुन किसिमको धर्मको अनुशील गरिन्, त्यसको अनुकरण आजका नारीले गर्नुपर्छ भन्ने बुझनु जरूरी छ । उनको जीवनलाई सूक्ष्म र तुलनात्मक अध्ययन गर्दा नारी चिन्तन, मनोगत स्वभाव पनि उस्तै उस्तै देखिन्छ । बौद्ध साहित्यमा अन्य थुप्रै नारी पात्रहरूको वर्णनन् गरिएका छन् । सबैले अन्ततः बुद्धका उपदेशबाट महान प्रेरणा लिएर सुखानुभूति गरेका थुप्रै उदाहरणहरू छन् । तिनीहरूको जीवनलाई राम्रोसंग अध्ययन गर्नाले आजको नारी समाजलाई सचेत र जागृत गराउनसक्ने अनेकौ उपायहरू छन् ।

यशोधरा सिद्धार्थ पत्नी भएपनि उनमा निहित नारी स्वभाव र मनोदशामा बुद्धको उपदेशपछि परिवर्तन आएको पाइन्छ । ललितविस्तरमा भनिएका कतिपय कुराहरूसँग आजका नारीले विश्वास गर्न नसक्ला तर बुद्धको उपदेशपछि उनमा देखापरेको यथार्थलाई आजका नारीले अस्वीकार गर्नपर्नु अवस्था देखिदैन ।

दर्ता नं. २०४६/०६५-०६६

एक होइन सबै सबल बनौ ।

पापको फल भोग्न नपरेसम्म मूर्खले आफुले गरेको खराब कामलाई महजस्तो ठान्दछ । तर पापको फल भोग्न पर्दा दुःखित हुन्छ ।

- धम्मपद, ६९

**मुद्धती वयतमा
१३ प्रतिशत व्याज**

**दैनिक वयतमा
६.५ प्रतिशत व्याज**

बलम्बु व्याउ सहकारी संस्था लि.
बलम्बु, काठमाडौं

बलम्बु-६, काठमाडौं, फोन नं. ४३१४८४४,
ईमेल: bmc_coperative@yahoo.com

तानसेनको पारिलेयक बन एक स्थलगत परिचय

अनन्त कुमार वज्राचार्य, पूर्व अध्यक्ष पारिलेयक बन निर्माण समिति

२०४० सालमा तानसेन टक्सारमा महापरित्राण समारोह अति भव्यताका साथ सुसम्पन्न भएको थियो । त्यस महापरित्राणपछि त्यहाँको बुद्धिजीवी तथा युवाहरूले उपलब्धिको रूपमा कल्पना गरेको साकारस्वरूप हो पारिलेयक बन । त्यसबेला पाटनका एकजना धर्मदाता धर्मबहादुर शाक्य पनि तानसेनमै हुनुहुन्थ्यो र यो पारिलेयक बनको कल्पना हुँदा वहाँले एउटा दुङ्गाको उभिएको अभ्यमुद्रा स्वरूपको मूर्ति प्रदान गर्नुभयो । त्यही मूर्तिलाई केही समयपछि पारिलेयक बनमा प्रतिस्थापित गरी बौद्धमार्गहरूले पूजाआजा, भजन तथा बौद्ध कार्यक्रमहरू गर्न लागे । केही समयपश्चात् थाइलैण्डका भिक्षु श्रीकीर्तिबुद्ध तानसेन भ्रमण गर्ने सिलसिलामा पारिलेयक बन पुग्नुभयो । वहाँ त्यस स्थानको रमणीयता देखेर अत्यन्त प्रभावित हुनुभयो र पारिलेयक बन सुहाँउदो, दायाँ बायाँ हाति र बाँदरले सेवा गरिरहेको, एक विशाल बुद्धमूर्ति प्रदान गर्नुभयो । यो मूर्ति अत्यन्त दर्शनीय छ, जुन त्यही पारिलेयक बनमा प्रतिस्थापित भई श्रीनगर डॉडाकै शोभा बढाइरहेको छ । पहिला त्यस क्षेत्रलाई बाउण्डरीले धेरी तल लायन्स धर्मशालादेखि माथि बुद्धप्रतिमासम्म पुग्न ४२३ वटा सिंडीसहित फलामे पाइपको बार अत्यन्त व्यवस्थित ढङ्गले बनाइएको थियो । तर संरक्षणको अभावले गर्दा त्यो सिंडी र त्यहाँ लगाइएको फलामे बार भत्की बार समेत हराइसकेको छ । केवल भग्नावशेष मात्र बाँकी छ । यस स्थलको संरक्षणार्थ यहाँको बौद्ध बुद्धिजीवीहरूले एउटा पारिलेयक निर्माण समिति गठन नगरेको पनि होइन तर त्यहाँ आवश्यक विकासका कार्यक्रम हुननसक्दा तानसेनका एक जना वयोबृद्ध समाजसेवी भयुमान लिगलले यस पंक्तिकारलाई बोलाई पारिलेयक युवा समिति गठन गरी त्यसको अध्यक्षताको जिम्मेवारी दिनुभयो तत्पश्चात् वहाँको संरक्षक्त्वमा यहाँको विकास गर्ने काम प्रारम्भ भयो, जसअनुसार पारिलेयक प्रवेश गर्ने मूल गेट, दायाँ बायाँ विश्राम कुर्चिहरू, टावरस्वरूप हावाघर, भन्याङ्ग, प्यारापिट आदि भौतिक संरचनाका कार्यहरू सम्पन्न भयो । बेला बेलामा वृक्षारोपण र यसलाई सुन्दर बनाउन धेरै राम्रा राम्रा फूलहरू पनि रेपियो परन्तु संरक्षणको आभावले १०, १५ दिन नबित्दै न फूलहरू रहन्छन् न वृक्षारोपणका कुनै निशान नै, सबै हराएर जान्छन् । सुरक्षाको लागि र सम्बद्धनको लागि नगर पालिका, जिल्ला विकास समिति र उद्योग वाणिज्य संघसँग युहार मागेको पनि हो तर कहाँबाट पनि सुनुवाइ भएन ।

२०६७, ६८ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पारिलेयक बन निर्माण कार्यलाई केही सहयोगको अपेक्षा गरी निवेदन दियौ र त्यहाँबाट रु. १५०,०००- रु. एकलाख पचासहजार निकाश गर्न सफल भयौ । सो रकमले पारिलेयक बनमा घाम पानी ठेक्ने, भजन, पूजाहरू गर्ने र एउटा ध्यानस्थल बनाउने निर्णय गरियो तर समितिका साथीहरू सबै आआफ्नै काममा व्यस्त भए, कसैले पनि यस कार्यमा रुचि देखाएनन् । साहै मन खिन्न भयो, दुःख लाग्यो, त्यही समयमै यस कार्य सुरु गर्नमा टक्सारका भाई त्रिरत्नलाल शाक्य र असनटोल निवासी ओभरसियर मदनलाल वज्राचार्यबाट ठूलो सहयोग प्राप्त भयो र ध्यान हलको कंत्रीट जग हाल्न सफल भइयो । वहाँहरूको अत्यन्त ठूलो सहयोगको लागि वहाँहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

यही अवस्थामा स्वास्थ्य अलि खराब भयो (वातरोग), श्रीनगर डॉडासम्म दिनदिनै हिँडुन सकिएन । धेरै बुद्धिजीवीहरू र संघसंस्थाहरूलाई यसको अध्यक्षता र संवर्द्धनको लागि सहयोग मार्गे तर सफल हुन सकिएन । आखिरमा राजन्द्रमुनी शाक्यले आफ्नो टिमसहित यसको विकास, निर्माण गर्ने कार्यको जिम्मेवारी लिनुभयो र “पारिलेयक बन निर्माण तथा संरक्षण समिति” गठन गरी यो संस्थाको जिम्मेवारी बहन गर्नुभयो । अब पारिलेयक बनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी वहाँको निगरानीमा छ । आशा छ, पारिलेयक बनमा गरिएआएका बौद्ध कार्यक्रमहरूलाई वहाँ र वहाँको टिमले निरन्तरता दिनेछन् ।

यो श्रीनगर पारिलेयक बन प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण छ । अत्यन्त मनोरम सल्लैसल्लाको जङ्गलले ढकमकक ढाकेको छ, हमेशा शुद्ध हावा बहन्छ, यहाँबाट हिमालको पुरै शृङ्खला देखिन्छ, ध्वलागिरी, माघापुच्छे, अन्नपूर्ण, गौरीशंकर आदि पुरै हिमाल शृङ्खलाबद्ध देखिन्छ, महाभारत पर्वतमालाहरू, माडी फाँट, रिम्घालेक हिन्दूधर्म तीर्थ, कौडेलेक आदि सबै छर्लङ्ग देखिन्छ । यति मात्र नभई राति इण्डियाबाट आइरहेको रेल पनि देख्न सकिन्छ । यो ठारै पर्यटकीय दृष्टिले अति महत्वपूर्ण छ, यहाँ आन्तरिक पर्यटकहरू र विदेशीहरू थाइल्याण्ड, जापान, चाइना, श्रीलंका, बर्मा आदि देशहरूको तिर्थयात्री भिक्षुहरू पनि यथेष्ट आउने गर्दैन् तर आवश्यक विकासका कार्यक्रम र संरक्षणको अभावले यस्तो मनोरमस्थल ओफेलमा नपरोस, सबैको सल्लाह सुझाव प्राप्त होस्, सबैलाई अनुभव होस् भनी यो पक्ति लेख्न आवश्यक ठानिएको हो । धन्यवाद ।

सन्दर्भ : महाप्रज्ञाको आत्मकथा-२

शिशिल चित्रकार

आधुनिक नेपालको प्रथम थेरवादी परम्पराको सुरुवात गर्ने ऐतिहासिक गुरु दिवंगत महाप्रज्ञाको नेपाल भाषामा प्रकाशित आत्मकथाको नेपाली भाषामा अनुवादित भई दोस्रो खण्ड प्रकाशनमा आएको छ । नेपाल भाषामा प्रकाशित तीन पुस्तक (पहिलो पुस्तकमा दुई खण्ड, दोस्रो भागमा तेस्रो खण्ड र तेस्रो पुस्तकमा चौथो खण्ड) प्रकाशन भएकोमा हाल नेपाली भाषामा दोस्रो खण्ड प्रकाशन भएकोले अभ तेस्रो र चौथो भाग प्रकाशनमा आउनुपर्ने देखिन्छ ।

यो दोस्रो खण्डमा दिवंगत महाप्रज्ञा देश निकाला (प्रथम खण्ड) पछि कुशीनगर, बर्मा, बंगलादेश भोजपुर (नेपाल) धनकुटा, कालिप्पोङ्गसम्मको घटना पढ्न पाइन्छ । यस आत्मकथाले महाप्रज्ञाको जीवनी, व्यक्तित्व, धर्मको लागि त्याग, तपस्या, तत्कालीन सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक, मानसिक अवस्थाको सटिक चिश्रणदेखि मानव इतिहासलाई केलाउने, मानवीय तत्त्वज्ञान, परम्परा र वर्तमान दुःखद परिवेश आदिको तारतम्य मिलाउन अमूल्य विधाको रूपमा समेत लिन सकिन्छ र यथार्थमा यो जीवनी बुद्धधर्मको मात्र नभई समग्र मानव जीवनको रहश्य, मूल्यमान्यता आफ्नो कर्मप्रति सचेत हुन, हरक्षण-हरपलमा सजकता अपनाउने अमूल्य शिक्षा प्रदान गर्न महान शिक्षाको रूपमा समेत लिन सकिन्छ ।

पुस्तकमा भएका शीर्षकहरू मध्ये केही उद्धरणहरू यहाँ प्रस्तुत गर्नु उपयुक्त देखिन्छ-

पहिलो पल्ट नेपाल फर्किदा :न्हुच्छे उपासकले भने "बज्यै मध्यान्हपछि खाना खान नहुने नियम छ उहाँहरूको, त्यसैले नलिनुभएको ।" बुढिले आश्चर्य मान्दै भनिन्- "ओहो ! आज मेरो घरमा कस्तो परमेश्वर भित्रिनुभएको । असू बाबाजीहरू हामीले नदिए पनि आफै मागेर खान्थे, उहाँ भने दिंदा पनि लिनुहुन्न । कस्तो परमेश्वरको दर्शन पायौ आज, धन्य मेरो भाग्य ।

रिसै रिसले प्रचार भएको :"त्यसोभए सुन्नुहोस,

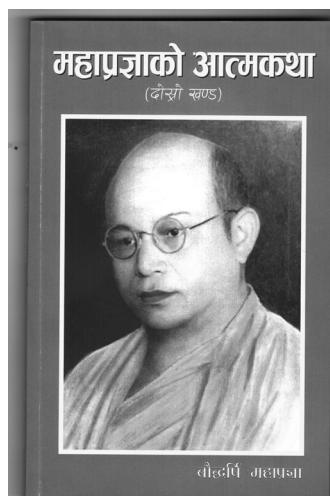
मनमा राम्ररी विचार पनि गर्नुहोस ।" दूलो कारखानामा घडी बनायो । त्यो घडी बनाउनेले पूर्जा बनाउन ढाले, फलामको त्वाकलमा राखेर पिटे, टकमा राखेर छापे, करौतीले ताछे, अनेक प्रकारले गर्नुपर्ने काम गरेर पुर्जा जोड्यो, कहाँ, के राख्नु पर्ने हो राखेर दम दिंदा घडी चल्यो । त्यो चलिरहेको घडीलाई फेरी पिटेर, पोलेर, ताछ्यो भने फेरी त्यो घडी चल्छ त ?"

"चल्दैन ।"

मैले सोधे- "किन चल्दैन ? जुन काम गरेर त्यो घडी बनाएपछि त्यही काम फेरी गर्दा किन विग्रिन्छ ?"

महाजनले भन्यो- "अब बुझे महात्माजी ! घडीजस्तै तयारी नभएसम्म गुम्सेको ठाउँमा बसरे तयारी हुनासाथ जस्तै बच्चा ओथारो बसेको फुलको बोक्रा फुट्यो, त्यो फुलको बोक्रा फुटेको ठाउँबाट हावा पस्यो, बच्चाले श्वास फेन्यो, श्वासले बच्चा फुल्यो, फुलेकोले फुलको बोक्रा फुटेर बच्चा पैदा भयो । तयारी भइसकेको प्राणी फेरी त्यस्तै ठाउँमा बस्न सक्दैन बुझौं, सफासँग बुझौं, स्पष्ट हुनेगरी बुझौं, म कृतार्थ भएँ, धन्य ! धन्य ! यो कुरा मैले कतिलाई सोधिसकें, कसैले पनि यति प्रष्ट हुने गरी जवाफ दिएनन् । तिनीहरूले भने यति नै हो, त्यो कुरा कुनै पनि ग्रन्थमा छैन, त्यस कुराको जवाफ पनि हुँदैन भन्थ्यो, आज म सन्तोष भएँ, धन्य !

एक उपासकको सेवा :बस्दबस्दै एकपल्ट मलाई कामज्वरो आयो । त्यो कान्ने ज्वरोले मलाई महिनौ महिना दुःख दियो । त्यस्तो बेलामा एकजना उपासक आएर शरीर र गोडा मिचेर सेवा गरी रहे । एक दिन त्यही अरण्य विहारमा आँखा नदेख्यो बूढी मान्छे आई । त्यो बुढीलाई देखेर मेरो सेवा गरिरहेको उपासकले भन्यो- "अहो ! मेरी आमा

महाप्रज्ञाको आत्मकथा
(दोस्रो खण्ड)

प्रकाशनी ग्रन्थालय

आउनुभयो भनेर उठेर गएर आमालाई हात समातेर मेरो अगाडी बनाउन ल्यायो ।" उपासिकाले छोरालाई भनिन्, "बाबु ! म जस्तो आँखा नदेख्नेलाई एकलै छाडेर तिमी यहाँ के गर्न आएको ? किन बाबु ! यस्तो किन गरेको ?" उपासकले भन्यो "आमा ! म तपाईं देखेर दिक्क लागेर होइन । यहाँ एकपल्ट दर्शन गर्न इच्छाले आएको यहाँ उहाँ भन्ते काम्ने ज्वरो आएको देखेर उहाँको सेवा गरी बसे । आमालाई एकलै घरमा छाडेर आएको छु भन्ने" सम्झेको छु, तर के गर्न यहाँ भन्तेको आपद देखेर छोडेर आउन मिलेन । आमाले सोधुभयो के यहाँ भन्तेहरु छन् ? भन्त ! मैले बन्दना गरे । बिरामी भन्तेको सेवा गरिरहेको भन्ने मलाई थाहा भएन, महिना दिन भयो कुनै खबर छैन, एकपल्ट सूचना दिएर आएको भए खोजेर हिङ्गु पर्न थिएन, भन्तेको सेवा गरेर बस्यौ ठीकै छ, खबर थाहा नपाएर धन्दा भएर खोजे ।"....

मैले भने "उपासक ! तिमीले मलाई उपकार गर्यौ, आमालाई दुःख दियौ । हेर ! त्यस्तो उमेर ढल्की सकेको, त्यसमा पनि आँखा नदेख्ने, कतिमात्र पीर सुर्ता लिई ठेगाना नभएको जोशमा आँखा नदेखेकोले छामछाम छुमछुम गर्दै खोजी हिङ्गु होला, भयो जाऊ । अहिले मलाई पनि अलि सन्चो भयो, आमालाई रुवाउनु हुँदैन जाऊ, आमाको पनि सेवा गर, बाटोमा राम्ररी बिचार गरेर लानू ।"

गुरुको इच्छा: "गुरुदेव ! यदि गुरु यस्तो धर्मासनमा बस्न योग्य नभएको हो भने हजुरलाई धर्मासन प्राप्त हुँदैन । योग्य भएर नै प्राप्त भएको हो ।"

कर गरे पछि गुरुले आफ्नो शील स्मृति गर्नु भई, विदर्शन ज्ञान धारणा गर्नु भई, स्वभाव धर्मको भावनाले युक्त हुनु भई धर्मासनमा बस्नु हुँदा गुरुको पहिलेको रूप नभई, अर्कै रूप भई शान्त रूपी ज्ञान कान्ति भएर सकल दर्शकलाई दर्शन दिनु भयो । सकल दर्शकले "साधु ! साधु ! सुधु !" भन्दै साधुवाद गर्दै प्राथना गरे । गुरु त्यो धर्मासनमा बस्नु भएर सप्तबोध्यङ्को उपदेश दिई भन्नु भयो" मैले आयुष्मान् महाप्रज्ञालाई किताब हेरेर उपदेश गरे, महाप्रज्ञाले मेरो उपदेश अनुसार चर्या गरी तयस चर्याद्वारा प्राप्त रस मलाई नै पान गराउने यस्ता तपस्वीलाई शिष्य नभनी गुरु भन्नु पर्ला जस्तो छ । आज फेरि मलाई धर्मासनको औजारले मेरो सीधा हुन नसकेको मनलाई यस प्रकारले सीधा पारी दियो कि असम्भव मनलाई सम्भव गरी दियो, महाप्रज्ञा नाम जस्तै काम पनि गरेर देखायो । "धन्य धन्य" भन्नु भयो ।

पछि एकदिन गुरुले मलाई भन्नुभयो "आयुष्मान् ! म एउटा कुरा माग्छु दिन्छौ ?"....."अरु केही होइन आयुष्मान्

! तपाईंको जीवनमा अन्तिम अवस्थामा मलाई सेवा गर्ने इच्छा छ, त्यसको लागि हजूर चारिका गर्दै अन्तिम अवस्थामा पुगदा यहाँ पाल्नुहोस्, यति मेरो आशा ।".....

कालिम्पो॥मा उपदेशको फल : "शरीरले

गरेको पुण्यले पान नाशिन्छ - शरीर शुद्धि हुन्छ, बचनले सत्य भाषण, प्रिय वाक्यले र पाठको पुण्यले पाप नाशिन्छ । ध्यान गरेको पुण्यले मनको नाप नाशिन्छ" भन्ने धर्मशास्त्रमा लेखिएको छ । समाजले निर्माण गरेको जातपातको कुरामा विश्वास गरी दान दिएको पुण्यले शारीरिक पाप नाशिन्छ भन्ने डरले हत्पताउँदै साबुन पानीले हात धोएर दान गरेको पुण्यलाई पानीले पखाल्नु परेको छ । बचनले पाठ गरेको पुण्यले पनि कुल्ला गरी धुनुपर्छ । मनले ध्यान गरेको पुण्यलाई पनि साबुन दलेर धुनु पर्न्यो । यस जातिपातिको धर्मको निर्माण गरेका आचार्याले साँच्चिकै युक्तिनै युक्तिको जाल बनाएर, जालभित्र सुख शान्तिको मार्गमा बाधा खडा गरिदिए । यो जातीय धर्म भनेको हिन्दु धर्ममा मात्र छ, अरु कुनै धर्ममा छैन । हिन्दू धर्म भनेको हिन्दुस्थानमा मात्रै छन्, अरु स्थानमा छैन । यदि छ भने हिन्दुस्थानको अधिनमा परेकाहरुलाई जातीय धर्म मात्र कर गरेकोले मानेको हो । जातीय धर्म भनेको परस्पर मैल नहुने कुतन्त्र हुन् । एक जाति भेदले ब्राह्मणलाई उच्च स्थान दिएको छ । वर्तमानमा मनुष्य जातिहरूले केही बिचारै नगरीकन जाती धर्म नै मूल ठानेर जातलाई आफ्नो प्राण भन्दा कूलै, भोक, भोकै मर्नु परे पनि जात जान्छ भनेर डराएर बसेका छन् । यो जातीय धर्म भनेको सामाजिक धर्म ठानी करैले मान्नु पर्ने भएकोले मानसिक शुद्धि हुन नसकेर अशान्ति भएर कर्म शुद्धिको बाधा भई राखेको छ । जातपातले गरेर सबैलाई देख्न सकेनन् । जातपातले गरेर मैल हुन सकेनन् । जातपातले गरेर कलह बृद्धि भइरहेका छन् । तसर्थ धर्मीहरूले आफूलाई शान्ति र मैत्री भावद्वारा चित्त शुद्ध गर्नु पर्नेले जातपात मान्नु नितान्त भूल हो ।.....

स्थविरवादको पहिलो विहार स्थापना :

खियालागेको टिनको डमको रङ्ग खुर्केर लिएँ । वार्नेस राखेर सिलौटामा पिँड्न लगाएँ । गुरुज्यूलाई दोष दिई कुरा गर्दै रङ्ग पिधिरहेको ठाउँमा श्रामणेर अमृतानन्दले नीलो रङ्ग पिधेको लोहोरेमा सेता रङ्ग पिधेको सिलौटामा पिधदा रङ्ग नीलो भयो । सम्पूर्ण काम सर्वनाश भयो । त्यस क्षण मेरो मन यस प्रकारले खिन्न भयो कि "गुरुज्यूबाट धोका पाएँ, रङ्ग किन्न नपाउनु, बल्ल तल्ल ड्रममा टाँसिराखेको सुकेको रङ्ग अलिकति भेट्टाएर कति मिहिनेत गरी पिधेर बनाएँ, त्यो पनि बिगारी दियो । ल, सबै फ्याँकि दिजु !" कस्तो अमंगल भएको यो

भन्दै घाराधुरु गर्दा फुक्का रातोटीका पनि त्यही सेतो इनामेलमा पन्यो । नीलो मिसियो भनेको त रातो पनि मिसियो । अर्को उपासक चित्त दुखाएर लोहोरो चलायो । त्यहाँ भएको सेतो रङ्ग पहिले भन्दा निर्मल सेतो भयो । अमृतानन्द श्रामणेरले देख्नुभयो, खुशी भएर "सेतो भयो, सेतो भयो अगै सफा सेतो भयो, गुरुहरूले विषलाई पनि अमृत गर्न सक्नुहुन्छ भनेको हो रहेछ, आज थाहा भयो, आहा ! सेतो रङ्ग भन्न सफा भयो" भनी खुशी हुनुभयो ।

नेपाल अधिराज्यभर रथविरवादको प्रथम विहार निर्माण भएको यही नै थियो ।

विहार स्थापना गरेकोमा आरोप :

(१) नेपालबाट निकाला गरेका व्यक्ति यहाँ प्रवेश गर्नु हुन्न, प्रवेश गरेकोले एक

(२) बौद्ध धर्म प्रचार गर्नु हुन्न भन्दा भन्दै प्रचार गरेको एक ।

(३) बौद्ध धर्मको दीक्षा दिएको एक ।

(४) जानकारी नदिई बुद्ध मूर्तिको जात्रा गरेको एक । चारवटा आरोप लगाएर पक्रेर गिरफ्तार गन्यो ।

नौ दिन थुनेर, तारिखमा राख्दा रु. २४००/- जरिवाना गर्ने योजना:लौ साहुजी तिमीहरू र तिम्रा गुरुलाई पनि दुःख भयो, यदि मेरो ऋण तिरी दियो भने म तिमीहरूलाई छोडि दिन्छु, धेरै होइन सिर्फ २४००/- रुपैया बलि चढाई दिँ कि ?"

मैले भने "दिनु पर्दैन साहुजी ! कानाकौडी पनि दिनु पर्दैन, दोष नभएकाहरूलाई यति दुःख दिनेहरू, घूस दियो भने यिनीहरू डराए, अवश्य पनि कसूर हुनुपर्छ भन्दै भन् केरफेर गर्नु ।

जेलमा यस्तै हुन्छ : "महात्माजी । म साँच्चिकै को चोर होइन, प्रभु ! म जाल मा परेको चोर हुँ ।" किन कसरी जालमा पर्न्यो ?

"यस गाउँमा एकजना ब्राह्मण थिए । मेरो घरमा चोर्न आएको चोर भन्दै थानामा बुझाई दिन्थ्यो । थाना र अदालतका हाकिम सबैले त्यस ब्राह्मणको कुरा सुन्थ्यो । त्यो ब्राह्मण आयो भने जससी बच्चाहरूको अगाडी आमा देखा पर्दा सबै खुशी हुन्छन् त्यस्तै उसले चिया, रोटी, चुरोट बाँडिदिने भएकोले ब्रह्मणको कुरा हाकिमले मान्दो रहेछ । त्यही ब्राह्मणले मलाई पटकु भनेर कसैले विश्वान गरेन । मैले आफ्नो जीवन निर्वाह गर्न सकिन । त्यसैले मेरा मनमा "जेलमै बसेर जीवन बिताउँछु" भनी घरधनीले देख्ने गरी

पित्तलको थाल चोरै । धनीले देखेर "चोर आयो" भनी हल्ला गर्दा सबै जम्मा भएर मलाई समाते, पिटे पनि अनि यस थानामा बुझाए । "पुरानो पटके चोर" भनी जेलमै राखियो । यहाँ भोकै बस्नु पर्दैन, बाहिर मलाई जीवन निर्वाह गर्न गाहो भयो । यसैले म चोर हुन बाध्य भएँ, मेरो मन चोर होइन" मलाई बतायो ।

..... (२) त्यस ब्राह्मणले व्याज पनि साउँमा जोडेर व्याज पनि साउँ गरेर कागज लेखी सही गर्न लगायो ।

..... पछि साहु तिर्न नसकेपछि आफ्नो जग्गा जमीन त्यही ब्राह्मणलाई बन्धक राखी हामी सपरिवार आछाम तिर गयौ । आछाममा चार बर्ष बसेर केशी कमाएर फर्के । त्यस ब्राह्मणसँग ऋण लिएको दाम तिरेर जग्गा फिर्ता लिएँ तर कागज च्यातेनन् । मकै छर्ने बेला मकै छरै । बाली भिन्याउने बेला पहरेदार राखीराख्यो, मकै भाँच्न दिएको होइन । मैले सोचे - "आफ्नो जग्गामा आफैले रोपेको मकै भाँच्न केको डर" भनी सपरिवार पुगेर फटाफट मकै भाँच्यौ । त्यस ब्राह्मणले थानामा रिपोर्ट गर्न्यो । पुलिस ल्याएर हामी सपरिवारलाई एउटै डोरीमा माला गाँसेको जस्तो बाँधेर ल्यायो । अब यहाँ रिहा गर्दा पनि हाम्रो जग्गा हामीलाई पाउँदिन होला" भन्दै रोयो ।

कैदीहरू पनि पल्टेर आए : मैले "हो सुधार्नाको लागि गुरुले शिष्यलाई पिट्नु पर्छ, आमाबाले छोराछोरीलाई तर्साउनु पर्छ, सरकारले प्रजाहरूलाई सजाँय गर्नु पर्छ । त्यसो नगरे मैले जे गरे त्यही ठीक भनि ढूलो बनी, गरीबलाई सताउन खोज्यो भने त्यसको बदला तिर्नु पर्ने हुन्छ भने ।"

त्यो दिन देखि जेलरले कैदीलाई सजाँय गरेन । त्यसबेला देखि कैदीहरूले मलाई अति नै मान्न थाले । सेवा गर्न आउन थाले । मैले पनि बेलुकी तिनीहरूलाई नित्य भजन गर्ने प्रथा बनाई दिएँ । कैदीहरूले गीत गाउँथे गीतको अर्थ पनि बताई दिन्थ्ये । **क्रमशः धर्मको व्याख्या** पनि हुन थाल्यो ।

कैदीहरूको विलाप : एक दिन त्यही दण्ड पाउने सन्यासीले भनेथ्यो हजुर यस बन्धनमा धेरै बस्नु पर्दैन, चैत्र महिना सकेर बैशाख लाग्दा यी दुइ महिनाको बीचमा बाहिर निस्कनु हुन्छ । बैशाख संक्रान्तिको तीन दिन अगाडि कुर निस्क्यो । त्यो दिन देखि कैदीहरूले दुःख माने, कोही कोही त रँदै भन्न थाले-गुरु महाराज ! हजुरको दयाले हामीहरूले यहाँ दुःख बिर्सी रह्यौ, हजुर त यस नर्कबाट मुक्त हुनु हुनेछ । तत्पश्चात हामीहरूलाई कति शासना दिने हो हजुरको दयाले गर्दा हामीलाई शासना गरेनन् अव फेरी पहिले

जतिकै शासना (दुःख) दिने भयो भन्दै रुन थाले ।

विर्सन नसकिने विदा लिएर बाहिर निस्के :

उत्तरतिर सर्वसाधारण जनताहरूको आवाज गुन्जियो गुरुजी ! लाज मान्नु पर्दैन, तपाईं चोर, डाँका बदमास, राजनीति गरेर जेल पर्न भएका होइन् । धर्मप्रचार गरेकोले जेल पर्नु भएको हो । शिर ठाढो पारी यथा हामीलाई दर्शन दिनुहोस् । ... बडा हाकिम अगाडि आउनुभयो “भिक्षुजी ! हजूरहरू महात्मा हुनुहुन्छ भनी रहनुपर्दैन, मैले दुःख दिएको होइन के गर्ने ?... क्षमा गरिदिनुहोस् ।”

धनकुटा जेलमा :अड्डा नखोलेसम्म यही नै बस भनी छोडेर गए, बिदा सिद्धेर पनि अड्डा खोली सक्यो । तैपनि हामीलाई के गर्ने हो गरेनन् । ...जेलभित्र राजनीतिमा लागेका आठजना विद्वान थिए । ती आठजना मध्ये बेद पारंगत पण्डित एक ब्राह्मण पनि थिए । त्यही पण्डित विस्तारै मकहाँ आएर सत्सङ्ग गर्न थाल्यो । अथात्मज्ञान=परमार्थज्ञानको विषयमा निकै छलफल भयो । ...एक दिन मैल भने पण्डितजी ! हजुर यतिको धुरन्धर पण्डित हुनुहुन्छ तैपनि मलाई अति नै प्यार गर्नुभयो किन ?” पण्डितले म पण्डित हुँ महात्माजी ! सिर्फ शब्दमा पण्डित मात्र भझरहें, शब्दार्थमा पण्डित मात्रले ज्ञान खुल्दैन । हजूरलाई शब्दार्थ थाह नभए पनि परमार्थ हजूरले बुझ्ने गरी, हृदयमा गड्ने गरी बताइदिनुहुन्छ । त्यसैले हजूरको गुणलाई मैलै प्यार गर्देआएको हुँ ।”

जेलमा गण नायक : “एक जन्मको पुण्यले मात्र यति परमार्थ खुलेर बताउन सक्दैन् धन्य धन्य धन्य !” भन्दै दुई हात जोडी नमस्कार गर्दै भुइँमा प्रणाम गर्नु भयो । फेरि भन्नुभयो । “गुरुदेव हजूर एकजना हामीहरू जस्तै महिनौ महिना सम्म बस्नु हुन्न, अड्डा नखुलेर मात्र रोकिनु भएको हो । हजूरको स्मरण हुने कुनै चिन्ह राखेर जानु भए हुन्थ्यो ।

मैले सोधे- “कस्तो चिन्ह चाहियो ?”

पण्डितका साथीले भन्यो पण्डितका साथीले भन्यो “महात्माजी ! हजूरले यदि कृपा गर्नुहुन्छ भने सिद्धिदाता मंगलकार गुरु गणपतिको मूर्ति भए हुन्थ्यो ।

“गणपतिको मूर्ति पूजा गर्नेहरू हिसा गर्ने बानी छ, म भने हिसा विराधी ।” हजूरले जस्तो नियम बनाउनु हुन्छ, त्यही नियमले पूजा गर्छौ । प्रथम त देवताको भावले हामीले पूजा गर्ने होइनौं, हजूर एक हामीहरूको गणेश समूहको नेतृत्व कर्ता नायक जस्तै भएकोले हजूर गणनायक भावनाले हजूरलाई पुज्छौ । हजूर हाम्रो लागि आदरणीय व्यक्ति हुनुहुन्छ, ईश्वर जतिकै प्रतिभावान गण + इश = गणेश सम्फेर पूजा गर्छौ ।

हजूर हामीहरूको सभाको सभापति जस्तै हुनुहुन्छ, हजूर हामीहरूको लागि गणपति पनि हुनुहुन्छ । हजूरसँग धेरै अनुभव परमार्थ ज्ञान भएको हुनाले ठूलो भूँडी भएको भने पनि हुन्छ । हजूर जहाँपनि नाम राख्ने काम गर्नु भएकोले कपाल ठूलो भन्न सुहाउँछ ।

वस्त्र जस्तै मन हुनुपर्ण : अमृतानन्द श्रामणेर भएर पनि पहिले हिन्दु सन्यासीहरूसँग लिएको सन्यास धर्म पालना गरी रहेकै थियो । एक दिन मैले थाहा पाउँदा अमृतानन्दलाई सोधे “आयुष्मान ! तिमीले नित्य यो के गरेको ?”

“कुशीनगरमा चन्द्रमणी गुरुले केही विचार नगरी प्रब्रजित गर्नु भयो, गरेर मकहाँ पठाई दिनु भो । “त्यसरी भेष एउटा काम अर्को गरी दान ग्रहण गरी खाएर सार लाग्ला ?” भन्ने ।

अमृतानन्द “भन्ते ! क्षमा गर्नुहोस्, पहिले म सन्यासीको सङ्गतमा पर्दा लिएको दीक्षा धेरै समय भयो । अहिले यो प्रव्रज्या लिएको आफ्नो जातीको धर्म हो । मलाई यस सन्यास धर्मको रस थाहा पाएकोले यो धर्म नछोडीकन पालना गरी राखेको हुँ ।”

“भन्ते ! चीवर भनेको वस्त्र मात्र हो । बस्त्र जुनसुकै भए पनि के, मुख्य चाहिएको मन शुद्धि हो । वस्त्रमा न धर्म छ न ज्ञान छ, वस्त्र केबल शरीरको आच्छादन मा होइन र ? भन्ते !”

“वस्त्र शरीराच्छादन मात्रज्ञ हो भने जुन वस्त्र लाए पनि हुन्छ । त्यो चीवर नै किन चाहियो ? चीवर लगाई राखेकोले नै तिमीलाई लोकजनहरूले भगवान्का “श्रावक संघ” भनी वन्दना गर्नेन, “सुपटिपन्नो” भनी दान दिन्छन्, “उजुपटिपन्नो” भनी श्रद्धा राख्न, “जायपटिपन्नो” भनी उपदेश सुन्छन्, “सामीचिपटिपन्नो” भनी सेवा गर्नेन । “आहुनेयो” भनी निमन्त्रणा गर्नेन, “पाहुनेयो” भनी अतिथि सत्कार गर्नेन, “दक्षिखणेयो” भनी दान गर्नेन, “अञ्जलीकरणियो” भनी हातजोडी प्रणाम गर्नेन, “पुञ्जक्खेत्त” भनी पुण्यआर्जन गर्नेन । वस्त्रानुसार आचारविचार केही मिलेन भने लोकजनले श्रद्धा राखिदिएको सबै तिर्नुपर्ने हुन्छ ।

धर्मको नाममा कच्चाल (भगदा) : आमाले भन्नुभयो “बाबु तिमीहरू यति धेरै अक्षर जानेर पनि त्यस्तो बुद्धि ? तिमीहरू चार जना दाजुभाई जन्म भएदेखि नै सम्पूर्ण कर्मकाण्ड ब्राह्मणबाटै चलाएर आयौं । आज तिमीहरू बौद्ध उपासक बन्न गयौं भने ब्राह्मणले के भन्ना ? उनीहरूले हाम्रो कर्मकाण्ड गरी दिन्छ ? ब्राह्मणले कर्मकाण्ड गरि दिएन भने

के भिक्षुले गरि दिन्छ ? भिक्षु भन्नेहरु एक ठाउँमा बसेरहैन्दैनन् । मन लागुञ्जेल यहाँ बस्छन, मन परेन भने भुल्लु उडेर जान्छन् । त्यस्ता भिक्षुको भरमा परी हात्रो गृहस्थी धर्म चल्छ ? मूर्ख ।"

आमा रिसाएर भन्ने भयो "तिमीहरूलाई कसले जन्म दियो ए चण्डाल निर्गुणहरू, तिम्रो बुबाले ? आठ नौ महिना गर्भमा राखेर, गुमुत सोरेर, आफ्नो छाँती चुसाएर हुर्काउनु म, आज बिति सकेको बाबुको कुरा अगाडी सारेर मेरो कुरा नसुन्ने काशिस गरी रहने तिमीहरू । भन्नै जुरुक्क उठेर गएर चुपी ल्याएर अगाडि राख्दै भन्नु भयो "लौ ! तिमीहरूले मलाई मार अनि तिमीहरूलाई मन परेको धर्म मान्न जाऊ, नत्र भने म बाँचुन्जेल तिमीहरूले ब्राह्मण धर्म नै मान्नु पर्छ, भिक्षु धर्म मान्न पाउँदैनौ, मेरो कुरा सुनेनौ भने मेरो शरीर नाघेको जति कै हुन्छ, तिमीहरू भिक्षु धर्ममा गयो भने म निश्चय मेरो प्राण त्याग्छु, लौ तिमीहरूलाई जे मन छ गर्न जाओ ।

धर्म स्वतन्त्र हो: ... आसन ग्रहण गरे उनीहरूले भने "भन्ते ! अस्ति पूर्णिमाको दिन हामीहरू विहारमा आउँछौ भनेको आउन सकिएन क्षमा गर्नुहोस् ।"

"धर्म स्वतन्त्र हो उपासक ! जतिखेर सकिन्त त्यतिखेर गए हुन्छ, कर छैन, धर्म भनेको स्वच्छ मनले मात्रै हुन्छ करले हुँदैन ।

"मन त स्वच्छ नै छ भन्ते ! अलिकति अप्त्यारो भएर मात्रै हो" भन्नै घरमा भएको सबै कुरा बताए ।

मैले भने "उपासक आमाले ठीक नै भन्नुभयो, म एक त्यागी भिक्षु हुँ, हामीहरूले गृहस्थीको लोकाचार क्रिया गर्दैनौ, हामी त सिर्फ आफू शुद्ध हुने र प्रार्थकहरूलाई आफूले जानेको उपदेश गर्न हो, पुरोहित कर्म हामी गर्दैनौ ।

निश्कर्षः

यो आत्मकथाबाट तत्कालीन सामाजिक, आर्थिक

परीवेश, व्यक्तिगत स्वार्थ, चाहना, इच्छा, परम्परा, सोचाई आदि बुझ्न र सो को निरन्तरताद्वारा वर्तमानमा देखा परेको विश्व, समाज र व्यक्तिगत समस्या आदिहरूको मूल कारक तत्त्वको रूपमा व्यक्तिको मन नै हो भन्ने यथार्थ बुझ्न थप प्रमाणिकताको रूपमा लिन सक्छौ । यो पुस्तकमा महाप्रज्ञाको विद्वता, वाक् पटुता, बौद्धिक ज्ञान निकै उच्च भएको पाउन सक्छौ र कतै कतै त मिलिन्द प्रश्नको शैलीमा राजा मिलिन्द र नागसेन भन्तेको तर्कवितर्कमै सम्झन योग्य छ ।

निश्चित रूपमा बुद्धत्वप्राप्त नभएसम्म सामान्य पृथकजनमा सकारात्मक र नकारात्मक पक्ष दुबै हुने नै भयो । दिवंगत महाप्रज्ञाको जीवनीमा पनि भिक्षु, गृहस्थी अत्यमा बौद्ध ऋषिको रूपमा जीवन बिताउनुपर्ने कारक तत्त्वमा पनि यही सकारात्मक र नकारात्मक पक्षकै संयोगको रूपमा लिँदै नकारात्मक पक्षलाई पन्छाएर सकारात्मक पक्षलाई ग्रहण गर्न सकेमा व्यतिगत जीवनलाई निकै सहयोग पुऱ्याउन आशा गर्न सकिन्छ । बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा आश्रमका अनागारिका गुरुमा प्रज्ञावतीले दुई शब्दमा उल्लेख गर्नुभएबाट दिवंगत महाप्रज्ञाको लोक प्रचार, उपासक उपासिकाहरूको प्रेमदेखि धृणा, छलकपट आदि मध्ये पनि गुरुको सवलपक्षलाई मात्र अङ्गिकार गर्नसकेमा अभ पनि समाज व्यक्तिले सहीदर्शन-मार्गदर्शन पाउन सकिने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

अनुवादक सन सायमी, भाषा सुद्धिकर्ता रमेश खकुरेलको मेहनतलाई धन्यवाद दिनु उचित हुन्छ तर पुस्तक प्रकाशनमा प्रेश छपाइमा निकै गलितहरू देखिन्छन् । आगामी प्रकाशनमा गल्ती नहोस् र अन्य बाँकी अंशहरू पनि शिघ्र प्रकाशन होउन् भनी बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा आश्रमका उपासक उपासिका र सहयोगी चुनु थापालगायत सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । भवतु सबै मंगलम !

बुद्ध जन्मभूमि नेपालमा सदा शान्ति छाइरहोस् ।

इन्द्रेणी वर्चत तथा ऋष्ण सहकारी संस्था लि.

गुरुजुधारा, काठमाडौं, फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स : ४३१०४५८

काँक्रेविहारय बुद्धमूर्ति पलिस्था मजूतले आन्दोलन ! ?

कोण्डन्य, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, gkondanya@gmail.com

पश्चिम नेपाला सुर्खेतस्थित लाटीकोईली गा.वि.स. वडा नं. ८ स च्यंगु काँक्रेविहारस बुद्धया मूर्ति थापना विवाद सिंहदरवार घेराउतकया स्वस्य कायेधुङ्कल । बौद्धतय् सरोकार ख्यः काँक्रेविहार परिसरय् १७ फीत याम्ह फाइवर दयेकातःम्ह बुद्धमूर्ति पलिस्था यायेगु तातुना: उकुन्ह स्वाँयापुन्हीया (२०७० जेठ ११) ईल्य् स्थानीय बौद्धतसें शान्ति-न्याली यासें न्ह्याकूगु धार्मिक ज्वाइवःस प्रहरी प्रशासन अन्धाधुन्ध्य लाठी चार्ज यात, लाथेपाथे गुलिसित सितुपातुवंक दाल, उगू ज्याइः तितरबितर याना: बुद्धमूर्ति जबरजस्तिं लाकायंकल । अले उगू मूर्ति प्रहरी प्रशासनय् यंका: छम्ह कैदी-अपराधीयात थें अपमानित ढङ्ग यंका: सेफ्टी ट्यांकीन्ह्यःने खःतुका तथातल । बुद्ध-जन्म जूगु राष्ट्र नेपालय्, आस्थाया धरोहर बुद्धमूर्तियात अपमान यासे वायेत्यः-फायेत्यः याइबलय् सम्बद्ध बौद्ध ख्यःया आस्था व धार्मिक विश्वासय् हाथ्या ब्यूगु, गम्भीर प्रहार यायेत स्वःगु महसूस जुइगु स्वाभाविक खः ।

धर्मनिरपेक्ष घोषित राष्ट्रय् राज्य-सरकार-प्रशासन धर्मनिरपेक्षअनुकूल अभैं व्यवहार यानाच्यंगु मदु । थन धार्मिक विभेद व असमानता दु, धार्मिक स्वतन्त्रताया ग्यारेन्टी मदु । एकात्मक शासन पद्धति, याथारितिवादी- सोचयात राज्य-प्रशासन पूर्णतः त्वःते मफुनि अथेजुया प्रक्रियागतस्यं सरोकार ख्यलय् बुद्धमूर्ति पलिस्था यायेगु ज्याय् मार वयाच्वन । आफै धामी आफै बोक्सी प्रवृत्तियात सम्बन्धित प्रशासनिक निकायं

- थी थी चरण्य् जूगु वार्ता नं अर्थे क्वःदःगु कारण संयुक्त सरोकार समिति भाद्र ४ निसें ९ गतेतक निं १२ घण्टाया रिले अनशन शान्ति वातिकाय् न्ह्याकेगु धका: अभ सशक्त ढङ्ग स्वंगूगु चरण्या आन्दोलन घोषणा याःगु दु ।

-न्यायोचित माग पूमवंतले आन्दोलन जारी ज्याच्वनेमा:, लिसें चुनावया माहौला क्वानावंच्यंगु थुगु इल्य् राजनीतिक पार्टीतसें बौद्धतयैत मौका थव है खः धका: छ्यलीगु अवसर धा:सा बी मजू । बह भीसं मौका थव है खः धका: उमित छ्यलेफुगु लकस दयेका वनेमा: लिसें थुगु मुद्दालिसें भी बौद्धतसें सम्बद्ध हक, हित, अधिकारया ख्यःयात चक्रकावनेत थी थी कथया मुभमेन्ट याना है च्वनेमा: ।

-अले थुगु गुनुमिकयं न्ह्यानाच्वंगु आन्दोलनयात सम्बद्ध सकसिनं सशक्तिढङ्गं रवहालि यानावनेमा:गु अपरिहार्यता खःसा भीसं शान्त, सौम्यतवरं अत्यन्त संयमित, नियन्त्रित व शालीन ढङ्गं न्ह्यायेमा:गु पलायात नं ल्वःमंके मजू । नेपाली बौद्ध मात्रया म्हसीका व प्रेष्टिज ईस्यूयात सकसिनं सरोकारिता क्यनेमा:गु थैया आवश्यकता खः ।

छ्यातां पिब्येगु ज्या यानाच्वन । धर्मनिरपेक्ष संघीय लोकतान्त्रिक गणत्रन्य् हिलेधुक्कुगु थव मुलुक्य अभैं मिहगःया सामन्ति एकल राज्यसत्तां लादे यानातःगु जनविरोधीकथंया ज्याखँ जुयातुंच्यंगु विडम्बनाया विषय खः ।

बुद्ध-जन्मभूमि लुम्बिनील्यु काँक्रेविहार निगूगु महत्वपूर्ण बौद्ध आस्थाया धरोहर जुयेफूगु अनुमान जुयाच्वंबलय् उगू ऐतिहासिक व पुरातात्त्विक क्षेत्रयात वृहत्तर काँक्रेविहार विकासया अवधारणा व गुरुयोजनासहित उच्चस्तरीय विकास निर्माण समिति निस्वनेमा:गु सम्बद्ध बौद्ध ख्यःया भावनायात सरकारं अविलम्ब कुतः ब्याकेमा: । भग्नावशेष ख्यलय् प्राप्त

अभिलेखसहित ऐतिहासिक व पुरातात्त्विक सामग्रीत बुद्धधर्म, संस्कृति व इतिहासलिसे स्वापू दुगुलिं बुद्धधर्मसम्बद्ध ऐतिहासिक ख्यः धइगु सवालय् निगुमत जुइमखु । वर्तमान नेपा:या मध्य-सुदुर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र खस मल्ल जुजुपिनि प्रभावित क्षेत्र खः । कर्णाली प्रस्त्रवण क्षेत्रस्थित पृथ्वी मल्लया दुल्लु अभिलेख (वि.सं. १४१४) य् उत्कीर्ण “बौद्ध चैत्य व ऊँ मणि पद्मे हुँ” रञ्जनालिपि बौद्ध इतिहासयात स्पष्ट यानाच्चंगु दु । क्राचलं ल्यू काय् अशोक चल्ल (वि.सं. १२८०-१३४४), वथेन्तु रिपुमलं लुम्बिनी व निरिलहवाया अशोक स्तम्भय् प्राचीन नेपालक्षर ऊँ मणि पद्मे हुँ, श्री रिपु मल्लस्थिर जयतु १२३४” कियातःगु खःसा कॉक्रेविहारय् “अभिसमयालंकार” नांगु रिपु मल्लया राज्यय् वि.सं. १३७० फागुण कृष्ण दुतीया कुन्हु बौद्ध सफू चल धयागु खं न महत्त्वपूर्ण जू । बुद्ध, बोधिसत्त्व, धर्मपालक, धर्मचक्रलगायत प्रस्तरया थी थी प्राप्त सामग्रीत बौद्ध सम्बद्धख्यः जुया है कॉक्रेविहार जूवन, तर छगू निगु बुद्धधर्म असम्बद्ध द्यः लुयावल धका: धुलय् मिखा कंकेगु ज्या सुनां यायेगु कुतः याःसा बौद्धतयत व पाच्य जुइमखु ।

थुंथुं ऐतिहासिक व पुरातात्त्विक दृष्टि महत्त्वपूर्ण धार्मिक सम्पदा ख्यः कॉक्रेविहार परिसरय् स्वयं नेपाल सरकार पूरातत्त्व विभागं २०६४।५।३० कुन्हु बुद्धमूर्ति पलिस्था यायेत स्वीकृत यायेगु अले सम्बद्ध जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालयं (२०६४।६।१३ व २०६४।१।१२), जिल्ला वन सुर्खेत, मध्यपश्चिम क्षेत्रीय वन निर्देशनालयलगायत सम्बन्धित क्षेत्र न्हापा स्वीकृत व सहमति बीगु अले आ: बन ऐनया विषययात न्ह्यचिका: अंकुश तयेगु ज्या गुगु यानाच्चन व सरासर गलत जुल धयागु खँयात कया: हे बौद्धतसे थःगु हकहित व अधिकार सुनिश्चित यायेया लागी स्याःगु सः थयेकेगु ज्या जूबले राज्य प्रशासनया छाय् कपा: स्याःगु खः ? बुद्धमूर्ति पलिस्था यायेगु थाय् पुरातत्त्व विभाग नक्षांकन यानाः किटानयासे सरक्षित तारबार स्वया: ३५ मिटर पिने हे लाः, तर प्रशासन त्वहः मदु त्वहः चिनाः बुद्धमूर्ति अन न्ह्यथेयानाः न मतयेकेगु कुतः यानाच्चंग सीदु ।

बुद्धमूर्ति हाकनं पलिस्था यायेया लागी सुर्खेत बन्द न जुल । लिपा नेपाल बौद्ध महासंघ, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ, धर्मोदय सभा, परम्परागत बुद्धधर्म संघ, नेपाल आदिबासी, जनजाति महासंघ व राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति महिला संघ जानाः संयुक्त सरोकार समिति निस्वनाः स्थलगत अथयन याःगु खःसा मंत्री परिषद्या अध्यक्ष खिलराज रेम्मीयात आषाढ ८ कुन्हु ज्ञापन-पत्र लःल्हात । १५ न्हुया अल्टिमेटमयात बेवास्ता यात, प्रधानमन्त्री निवासय् आषाढ २६ व २७ निन्हुतक

धर्ना बिल, तर मिखां मखम्ह, न्हायपन मताःम्ह, न्हासं नतुने मफूम्ह, ल्वहंया नुगः दुम्हकथं बेवास्ता या:म्ह सरकारयात दबाब बीगु तातुनाः हे थासंथासय् जागरणमूलक कोणसभा विरोधसभा जुल । श्रावण १५ गते सिंहदरवार घेराउया ज्याइः हे न्ह्याके माल । रहरकथं मखु बाध्यतावश बौद्ध त सडकय् क्वहां वल, अभ चीवर-वस्त्र पुनाबिज्याःपि भिक्षु-अनागारिका, लामागुरु, आनिपिन्तकं धर्ना व घेराउ ज्याइःस कुहाँवःबले सुरक्षार्कतालिसे घम्साघम्सीपूर्ण रितिस नं लिमच्चूसे गुगु आन्दोलनयात गतिशीलता बिल, थुकिं न्हुय सन्देश प्रवाह याःगु जुल । आषाढ १४ गते मन्त्रीपरिषद्या अध्यक्ष खिलराज रेम्मी व गृहमंत्री माधव धिमिरेलिसे जूगु वार्ता असफल जूथे १५, गते हे संस्कृत मंत्री रामकुमार श्रेष्ठसहित थी थी सम्बन्धित मंत्रालयया सचिवपिनि उपस्थितिस जूगु वार्ता नं निष्कर्षविहीनकथं क्वःदल ।

अथे हे जिल्ला वन कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, लाटीकोइली गाविस, जिल्ला वन समन्वय समिति व जिल्ला वन अधिकृतं अलग अलग मितिस बुद्धमूर्ति थापनाया लागी ब्युगु सिफारिस व स्वीकृतिसम्बन्धी श्रावण १८ गते सम्बन्धित पुनरावेदन अदालतय् रीत दायर याःकथं न्यायाधिश निम्ह कुमार पोखरेल व केशवराज जोशीया संयुक्त इजलाशं सरक्षित वनया कारण वन ऐनअनुसार वन मन्त्रालयबाहेक मेमु निकायं सिफारिस, निर्णय वा सहमति याये मदइगु कारण स्वतः बदर जुइगु ठहरे यात । थी थी चरणय् जूगु वार्ता नं अथे क्वःदःगु कारण संयुक्त सरोकार समिति भाद्र ४ निसे ९ गतेतक न्हि १२ घण्टाया रिले अनशन शान्ति वातिकाय न्ह्याकेगु धका: अभ सशक्त ढङ्गं स्वंगूगु चरणया आन्दोलन घोषणा याःगु दु । न्यायोचित माग पूमवंतले आन्दोलन जारी जुयाच्चनेमा:, लिसे चुनावया माहौला क्वानावंच्चंगु थुगु इलय राजनीतिक पार्टीतसे बौद्धतयत मौका थ्व हे खः धका: छ्यलीगु अवसर धाःसा बी मज्यू । बरु भीसं मौका थ्व हे खः धका: उमित छ्यलेफुगु लक्स दयेका वनेमा: लिसे थुगु मुहालिसे भी बौद्धतसे सम्बद्ध हक, हित, अधिकारया ख्यःयात चक्रकावनेत थी थी कथंया मुभमेन्ट याना हे च्चनेमा: । अले थुगु गुनुमिकथं न्ह्यानाच्चंगु आन्दोलनयात सम्बद्ध सकसिनं सशक्तढङ्गं ग्वहालि यानावनेमा:गु अपरिहार्यता खःसा भीसं शान्त, सौम्यतवरं अत्यन्त संयमित, नियन्त्रित व शालीन ढङ्गं न्ह्यायेमा:गु पलायात नं ल्वःमंके मज्यू । नेपाली बौद्ध मात्रया महसीका व प्रेष्टिज ईस्यूयात सकसिनं सरोकारिता क्यनेमा:गु थौया आवश्यकता खः ।

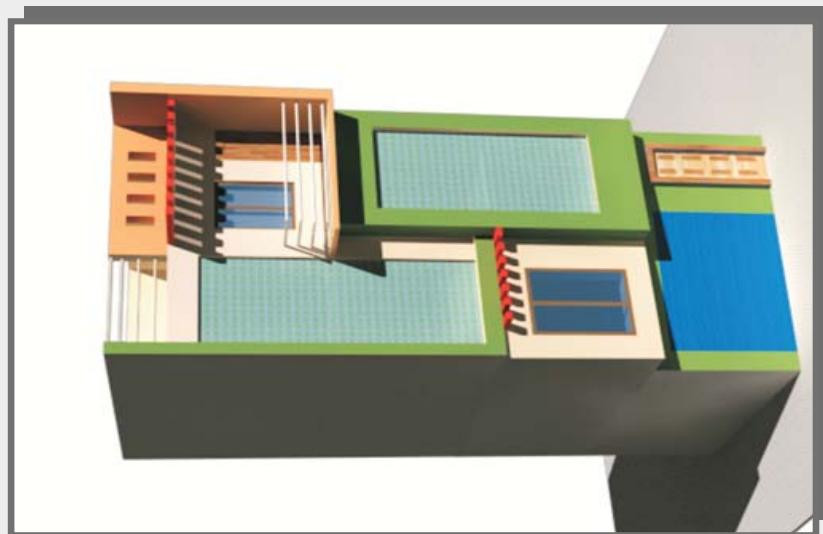

तपाईंहरूके सहयोग ર વિશ્વાસલે મિતિ
૨૦૬૮ ફાગુન ૨ ગતેદેખિ
સંસ્થાકો આપકે ભવનબાટ કાર્ય થાલની
ગર્ન સફળ ભએકા છો . . .

धર्मस्थली બચત તથા ક્રણ સહકારી સંસ્થા લિ.
**Dharmasthali Saving
& Credit Co-operative Ltd.**
Dharmasthali, Kathmandu,
Ph: 01-6221461, e-mail: dsccl@live.com

આજકો થોરે થોરે નિયમીત બચતલે ભવિષ્યકો આર્થિક સંકટબાટ રાહત મિળ સકશ ।

॥ अष्टमुनि गुभाजु

न जि, न छ, मैत्रिं स्वयेतं सकलेथः

जब मनुया नुगलय जि-जिगु धयागु तीव्रता दनावइ । मचायेक हे बं अहंकार वं ममकारयात थाय बियाच्चंगु जुइ । थ जिगु धायेसाथं मेपिनिगु वा थःगु मखुगु धयागु नं स्वतः अन विद्यमान ज्युया: दनाच्चंगु दइ । चायेकं वा मचायेकं अन थः कतःया स्पापू तयाच्चनी । अथे हे व्यवहारय वं थःतः थःगु ज्याख्यतयुगु सम्पादन यानाच्चनी । थम्हं छु यानाच्चना धयागु थम्हं चायाच्चनी हे मखु तर सामाजिक परिवेशय वयात ईंगित याना: वाललइल मिखात् गाहे जुयाच्चंगु दयाच्चनीगु जुयाच्चन । धाये- इर्ष्यावश द्वेषभावं थः नं लथपथ जुयाच्चनी । मेपिनि प्रत्येक गतिविधिइ नं नकारात्मक लिच्चत ल्हवयाच्चनी । थम्हं थथे हे जक ताइ- जि सकारात्मक मेपि दकवं नकारात्मक शोच न्ह्योने थनाच्चंपि, अले धायेगु याइ- पोजिटिभ जुइ सयेकि, नेगेटिभ जुइमज्जू ।

धाये गुलि अःपु । पोजिटिभ नेगेटिभया सवालय । थः पोजिटिभ व मेपि सकले नेगेटिभ । तर सत्य ला थव नं खः कि पोजिटिभ+नेगेटिभ= विद्युतीय प्रवाहया शृजना । व शृजनां चकमन्नतायात श्रुजित याइगु खः । लःयात माथे चलायमान यानातयेगु । लःया माध्यमं विद्युत्या निर्माण छगु मेगुया परिपूरक । छगू दया: जक मेगु दझु तथागत देशित प्रतीत्यसमुत्पाद चक्रया विद्यमान रिथिति । उकिं सखे तथागतं थुकियात- लोक, संसार-भव आदिया चक्र नां तयाब्युगु खइ । थवहे चक्रं छखे मलासे जाकय जुयाच्चनापि थःपिसं थुलि नं मचाः- कि- 'थः' नामं भिन्न थः: मखु । कतः नामं भिन्न न थःहे खः न कतकं भिन्न थः । थुलियात हे मथूनिपि थःपिसं मेगु थुइकेगु गथे ? थम्हं स्वये थव थः: धयागु सखे छगू संज्ञा खयेफु नां (नाम) खयेफु । उकिइ दुर्नै दनावइगु छगू भाव-थयच्चं अयच्चं, थव बालाः थव बामलाः, थव यः व मयः आदिया वेदना सहगत संवेदनायात रूप धयाबिइला ? थव रूप व नां निगुलिसं बिस्कं च्वनेमा: धकाः तथागत देशित गुणधर्मयात मथुइवं सखे दनावइगु भाव- पोजिटिभ-नेगेटिभया भाव खः । थुकिया नं दुने भी मनू धयापिसं खनीगु भाव धयागु- थःगु छ्यैनय फसि घानां घानां कर्किया छ्यैनय ससि बांजूगु खनेगु

- जिगु दुर्दशाया दिन शुरु जुल । गुब्ले पदीय दायित्वं लिचिकेगु, गब्ले मनिंगु प्रस्ताव, गुब्ले गथे मछिन अथे खँत हयाः कचिङ्गु थनेज्या शुरु जुल । घ्यलं न्यक् तायेसःपिं, समाजय प्रतिष्ठित, शिक्षित, सम्पन्न व्यक्तित्यपाखें कुत्सित चाल न्ह्याकी- थव खँय् मनूतसे विश्वास याये मफङ्गु खँ खः । अथेसां थः नं जिह्वी व जिराहा मनू । छु याये धाल यानां त्वःतेगु बानिम्ह । अन्तय् पोजिटिभ वाला त्यात, नेगेटिभवाला बुत । जिं मस्यू- जि बुत वा सुं मेपिं त्यात

सखे थ छगू सत्य, थ छगू वास्तविकता-यथार्थ भावधारा, यथाभूतता गथे खः अथेया अवस्था । थुकियात थुइका कायेगु जि स्वये तथागतया तथता- अर्थात् प्रभास्वरता प्रकृतिया ।

जिं स्वये- जि पोजिटिभ जुयाच्चनाम्ह खः मेपिसं स्वये मेपि पोजिटिभ हे खः । जव थःत सुनानं धयाबिइ- "अरे भाई ! छु भचाला पोजिटिभ जुयादिसँ । न्ह्यागु खँय् अले ज्याय् कय्कुं नुगलं स्वयादिइ मरेले । जिन्सं न्ह्याले स्यंकी हे जक धकाः स्वयेगु शोचय् भचा ह्यूपाः हयादिसँ ।"

आ: धाःसा मजिल । थव मनू गुम्हस्यां जितः लिसः बिल । थवयात आः थन तयातयां जिइ मखुत । न्ह्याये यानाःसाँ वया ज्याख्यैय् टाङ्गु अह्यय् यायेमाल । ग्वसाः भंग यायेमाल । चाहे सुयागु स्वर्ण महोत्सव जुइथब्यु वा सच्छिदैं बुदि । थःगु ज्याइवः (प्रस्ताव) मखयेवं वयागु ग्वसाः (कार्यक्रम) सफल जुइ । सुयागु म्हुतुं धाये वइ- "आखिर नुगलनिसे याये हे धकाः जब न्ह्याज्याइ, छुं नं ज्याखैं सफल जू खनिका हला ?"

जिं ला धाये- "व का, छिं खँहे खन । श्विगः ज्याइवः सफल हे जुल थे । स्यंकेत व ज्या मजुइकेत मनूतसे कुतः ला याःगु हे खः ।" थवहे सन्दर्भय छुं छगू खँय् छम्ह आत्मस्वघोषित पोजिटिभवादीयात थव पॅक्ति लेखकं धयागु लुम- "अरे ! जिगु नं संस्था खः, ज्या याके बियादिसँ ।

વિચય- ટાઙ્ગ અહે યાયેગુ જ્યા યાનાદિઝમતે રે ।"

જિત: મહશૂસ જૂ- આ: ધા:સા સુયાગુ મર્મય દિત । છાય ધા:સા જિગુ દુર્દશાયા દિન શુરુ જુલ । ગુલ્લે પદીય દાયિત્વં લિચિકેગુ, ગળે મનિગુ પ્રસ્તાવ, ગુલ્લે ગથે મછિન અથે ખુંત હયા: કચિંગ્ થનેજ્યા શુરુ જુલ । ઘ્યલં ન્યકુ તાયેસ:પિ, સમાજય પ્રતિષ્ઠિત, શિક્ષિત, સમ્પન્ન વ્યક્તિત્યપાણે કુત્સિત ચાલ ન્હ્યાકી- થવ ખ્યાં મનૂતસે વિશ્વાસ યાયે મફઝિગુ ખ્ય ખ: । અથેસાં થ: ને જિદ્વી વ જિરાહા મનૂ । છુ યાયે ધાલ યાનાં ત્વ:તેગુ બાનિમ્ભ । અન્તય્ પોજિટિભ વાલા ત્યાત, નેગેટિભવાલા બુત । જિં મસ્યૂ- જિ બુત વા સું મેપિ ત્યાત । થમ્બ લેંપુ હિલાછ્વયા, મેગુ ખ્યલં ન્હ્યા:વના । વનેગુ આખિર ન્હ્યાખેરં જુઝ થબ્ય, મા:ગુલા નિરન્તરતા ખ: । થયનીગુ/થયનેગુ થાય લા છથાયસં હે ખ: । તર થવ છતા મસ્યૂ- સુ ન્હાપા થયની, સુ લિપા ।

ખુંયાખુંય્, છતા ગફ હે થજુ સન્દર્ભ ન્હ્યથને- છું છગુ ખુંજ્યાયા ગ્વસા: ગ્વઝ । યાના યાનાથે મજિયાબિઝ । મનૂત મુનેત હે અનુકૂલ મજુયાબિઝ । થથે જુગ્યા મૂ હુનિ થુઇકા:લિ ઉપાય કૌશલ્ય નાલા: જ્યાર્ખ ન્હ્યાઇ । દથુઝ અનેક મછિ-મનિયા સામના બાવજૂદ નં જ્યાઇવ: સમ્પન્ન જુઝ । જ્યાઇવ: યઝપુક અ:પુક કવચા:ગુયાત સ્વયાં સું છમ્હેસિત આક્રમણ યાયેગુ લ્યનાચ્વની । છન્હુ ષડ્યાન્ત્રયા માક:ચિયા જા: પ્યનાહિ । ઉકી ભમ્બ: ફાસ્ય જુઝ । ભમ્બલં પ્રખેરં સ્વઝ । થ: મનૂત નં થન દુ । પોજિટિભવાદી આત્મસ્વધોષિતવાદી નં અન દઝ । આક્રમણકારી નં અન દઝ । સું ભચા ચેસયા ગઢીત નં અન દઝ । અન ભમ્બલં તાયેકી થપિ જિ મનૂ, થમિસં જિગુ રક્ષા યાઝ ? થ:મનુખં થ:ત જોગય મયા:સા મેપિ સુનાં થ:ત જોગય યાઝ ? ભમ્બ:યા બિચા: પાયછિ ખ: । જાલય ક્યાનાચંગુ દુ, યદ્યપિ વં છ્ય લ્યવનાચ્વની । ન્યનેમાકવ ન્યના: થ: ને ગર્જય જુઝ । "અનુશાસનહીન જ્યા ન્યાગુ બુંદાય જ્યુગુ ન્હ્યથના: "અનુશાસનયા કારવાહી યાયેગુ"ધકા: ફૂર્તિસાથ ગર્જય જુઝ । જબ થ: મનૂતય્ત સ્વઝ । અપિ લા કત:ખાલં પુના: તેજહીન જુયા: આસનસ્થ જુયા:ચંગુ ખની । ભમ્બ:યા આત્મબલ સિઝ । યદ્યપિ માક:ચાતય ચાકલ છુતય જુયા: પિહાંવઝ, માક:ચાતય ખવા: સ્વયેબહ: જુઝ ઉગુ ઝલય । તર ભમ્બ:યા નં છ્ય ધસ્વાકે થાય મદ્યેકા: વ લુરુલુરું લિહાંવની । વં બિચા: યાઝ-માક:ચાતય ચાકલય ચ્વને સ્વયાં બરુ અન પલાયત જુઝ કલ્યાણ । "જવ થ: હે કત: જુઝ ધુંકા: થમ્બ યાયેફઝગુ હે છુ દનિ આ: ।"

"ઉફ જિં જિગુ ખ્ય:, જિગુ થ: તાયેકા ચ્વનાપિ જિમ્ભ 'જિત આ: લા કત: જુઝધુંકલ ખનિં । જિ થવ ખ્યલય

દને મજિઝધુંકલ ખનિં । મખુસા હાખલં હા દાનાવયા: જિગુ લા હિ ચિચિત્યાઝ । ઉફ ! જિ મસિલ, જિ મસિલ, મચાલ જિં આ: થવ થાય જિગુ મખુઝધુંકલ ।" ભંબ: પુતુપુતુ હાલા: લિહાં વની । અનયા પ્રત્યેક પોજિટિભવાદીતય નુગલય સ્વાં હવઝ ।

ભમ્બલં ધાઝ- "થન છપલા: છિકવરાં સ્વાંપુયા: જુઝમા: । જિત: પુથંકલ ।" ઉકિં થ:થિતિ ઇષ્ટમિત્રયાત ધાયેગુ યાઝ વં- "જિત: થે છતા મજુઝમા સુયાતં । ઉકિં અલ્યાખ વિષાક્તતાયાત ચીકા: ઉલ્લંઘન યાના: ન્હ્યા:જક વનેમા:, આજુ લા અન થ:ત ધબે દુઝ ।"

જિં થુઝકે મફઝ, સુ થ:, સુ કત: ? જિગુ ધૈગુ હે છું મદુગુયાત જિગુ ધકા: કસ્સિક ઘયપુના: જિ-જિગુયા વેદનાં સ્યથાક પુકા: ભભ:ન્હ્યા: 'આછે આછે, થવછે થવછે ધકા: બાંય્યજુયામ્ભ જિત: લુમંસે વઝ- 'બુદ્ધધર્મય ચિફકાહતયા છું થાય મદુ । ન શાસ્વત ન અશાસ્વત, ન જિ, ન છ, સુયાં નં સું થન છું મખુ અયસા મૈત્રી સ્વયેવ સકલે થ:હે ખનિ । ૧૧૩૩ તછલાગા: અષ્ટમી (ભલભલાષ્ટમી, ૨૦૭૦|૩|૧૬)

લગંદલાછિ, યેં ।

કર્મય તિશ્વાસ મદુપિ

ત્વહ: છગુ તથા દોહ ન થે
છથાય ધા: તં મેથાય વંકિ થે
હે પૈગમ્બરરયા અનુયાયીપિ
ન્યાયયા પક્ષપાતિ જુઝમસ:પિ
સુનાં દ્વંકલ વં સજાય નઝ
કર્મઅનુસાર ફલ વં ભોગે યાઝ
રાજ્યયા કાનૂન દુ ઝિમિસં હે જવની
લયા લ: દુરુ યા દુરુ છુ ખ: કયની
ધૈર્ય, સહલહ, મૈત્રી જ્યા મકાઝપિ
માત્ર બલ નુનેત હે સ્વઝપિ
વિશ્વયા કાનૂન છલે યાઝપિ
ધમણં ચું ચું નુયાચંગુ મખુલાથ: પિ
બૌદ્ધતય આસ્થાય છાય વંકલ હાઁ
વ થાસ દ્વિમિત છુ યાગુ દુ હાઁ
છથાયયા દોષ મેથાય સ્યકે દઝલા
કાનૂનયા પલેસા દમન યાયે દઝલા ?

- હેરારતન શાક્ય
યુવક બૌદ્ધ મણ્ડલ

Why Buddha's Teaching?

✓ Ven. Dhammananda, Sangharam Vihar

Buddha's teaching is the best one to ring peace and harmony in the world. It teaches us not to hate other. It is not only for one cast of people, one class of people (clash of people makes destruction in the peace of world humanity), It's not for 1 race or one country. It is for the whole human beings all around the world. It is not based on fantasy. It is based on truth.

Buddha has taught us that people may say any negative thing, at that moment; we should not do any negative reaction. People many have intension to humiliate us, at that moment; we have to have good feeling even then. For satisfaction, we try to make situation better, after that effort, whatever the result we will get, we have to be content with that. Normally people try to do any thing for own happiness. If we torture other for own happiness, it will never create peace in the world. If we can be careful to invest little means and effort for other's welfare, the positive vibration will spread gradually and finally come to me.

The four qualities Buddha emphasized are: 1) Loving kindness, 2) Compassion, 3) Cheerfulness in other's happiness, wellbeing and progress, 4) equanimity in all good and bad situations. Until one has pure mind; these qualities are not possible to have. Purifying mind means to have these four qualities. In this way qualified person will never harm and hurt other person.

I wish to have loving kindness to all the people, behave well, love them, wish them to have happy life but it is not possible to take responsibility of all the people. It won't be the practical one. One should be responsible for own family and he will wish every individual to be responsible for their own family.

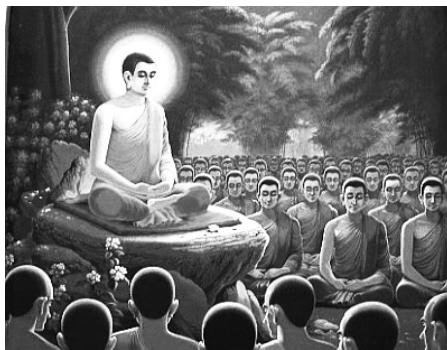
Buddha has emphasized every individual to be a good human being. This is very important to bring peace and happiness in every individual and in this world. That is why Buddha's teaching is very needy things for this world.

Buddha himself won't be able to be responsible of all the people, take care of all the people. Buddha wanted all human being to be good human beings taking care of own people and surroundings. He never claimed himself as all mighty God to take responsibility of all the human beings in this world. He could give his good

teaching for all the people. He could wish for the well being of all the people but he could not make all the people well by himself. Certainly, he has found the way to be a well human being. He has said very clearly, he has been able to show only the way for all beings to be happy and to be a good human. One has to do fully himself. That is way Buddha said "Every one is master of himself" Those who understand this things, they will make their life happy,

responsible, be good for other also. If we depend on all mighty God to make oneself good human being, it won't be possible. People who say God has made their life good, actually, it was made by their own actions or deed. That is why Buddha didn't mention about the God's power and God's wish. God (Devata) mention in Buddha's context is the good human being, not all mighty God or all mighty creators.

In this way Buddha has emphasized every individual to be a good human being. This is very important to bring peace and happiness in every individual and in this world. That is why Buddha's teaching is very needy things for this world.

On old age, decay and death

— Dr. Ganesh Mali

The Life-cycle moves on
From birth to death,
Children change to adults
Give birth to young ones
And so, the cycle moves on

Nature brings home to adults
Old age, decay and death,
Oh! Painful in this process
Full of woes and suffering
Nature must be very cruel!

Eyes lose their sights
And ears their sound
Teeth begin to fall,
Strength declines and pain attacks,
The body and the limbs!

Memory fails. Ideas vanish,
This is the hardest nut to crack!
The world bade good-bye
And so the family too
Sees no worth in the rotten bones

Death alone takes all
The worries of the old
Oh! Sweet, sweet death!
Thou art not cruel in deed,
When life loses all its worth!

Wise men like Buddha
See bliss in Nirvana,
In the absolute and
Of the wheel of life
And all the sufferings there in!

So, while you are alone, young folks!
Do as much good as you can,
Ere the Black curtain falls,
And you are left alone
With old age, decay and death!

निर्जिव जीवन

राज शाक्य लपु.

स्वर्ण सूर्य रश्मि शिखरमा प्रकाशित हुन्छ
गहन अन्धकारलाई चिरेर
आच्छादित तममन मोह मत्सरलाई
शुद्ध निर्मल बनाउँ के ले चिरेर ।

मुश्किल मात्र होइन अति मुश्किल छ
बस्न ईच्छालाई दमन गरेर
बगाइदिन्छ वासना कामना नदीले
चेतनालाई मारी अन्धो बनाएर ।

सचेत जाग्रत हुन्छ जब दुविसकेर
पश्चात्तापले जल्छ मन आवरल
निर्ग्रन्थ गरुँ कसरी ग्रन्थ जीवन
तृष्णा नागपाश फुकाई सललल ।

पथिक बने मन्दिर मस्जिद पथको
पाइन मन्जिल सुशान्त सुखको
डगमगाइसक्यो जीवनको पाइला
भेटिएन कतैपनि ज्योत प्रकाशको ।

सकैदेन तार्न कसैले कसैलाई
भन्छ “आप दीप आप भव”
सकिन बाल्न दीप आफैले आफ्नो
उत्तम नरजन्म बन्यो निर्जिव ॥

**ललितपुरका पाठकहरूले
निर्जन ठेगानामा नियमित
आनन्द भूमि पत्रिका प्राप्त
गर्न सवनुहुनेछ :**

एच. के. स्टेशनरी

धपगाल, ललितपुर, फोन: ५५३४६६७, सुप्रशनन
वज्राचार्य - ९८९०२६९९७

बौद्ध गतिविधि

नगदेश बौद्ध समूह रजत वर्षमा प्रवेश

आषाढ ९, थिमि । नगदेश बौद्ध समूह २५ वर्षमा प्रवेशको उपलक्ष्यमा विविध धार्मिक कार्यक्रम आयोजना गरियो । प्रमुख अतिथि संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले कार्यक्रम उद्घाटन गर्नुहुँदै विहार भनेको असल मानिस हुने धार्मिकरथल एवं प्रेरणाको श्रोत हो भनी आयोजित सभामा ओवाद-उपदेश गर्नुभयो । अतिथि एवं थेरवाद बौद्ध दायक केन्द्रीय परिषदका अध्यक्ष बखतबहादुर चित्रकारले ऐतिहासिक काँक्रेविहारमा बुद्धमूर्ति विस्थापित गर्ने कुसित कार्य गर्नु अमानवीय, अशोभनीय एवं दण्डनीय आपराधिक कार्य हुन् भन्नुहुँदै बुद्धको जन्म-भूमि राष्ट्र नेपालको लाजमर्दी स्थितिलाई जोगाउन तुरन्तै यथास्थानमा बुद्धमूर्ति स्थापना गर्ने नेपाल सरकारलाई हर्दिक अपील गर्नुभयो । सभामा सुगत बौद्ध महाविद्यालयका प्राचार्य डा. सानुभाइ डंगोल, डा. लक्ष्मण शाक्यलगायतले शुभकामना मन्तव्य दिनुभयो । वार्षिक रजत कार्यक्रम प्रस्तोता समूहका सचिव कृष्णकुमार प्रजापतिलाई विशिष्ट सम्मानस्वरूप दोसल्ला ओढाइयो । दिपकराज साँपालको अध्यक्षतामा सम्पन्न सो समारोहमा कोषाध्यक्ष रत्नभक्त हाँयजुबाट स्वागत, कृष्णकाजी कोजुबाट धन्यवाद ज्ञापन गरिएको थियो ।

बौद्ध युवा संघको रजत जयन्ती

आषाढ ३०, तानसेन-पाल्या । वि.सं. २०४५ सालमा बुद्धधर्मको प्रचारप्रसार गर्ने मूल्य उद्देश्यका साथ स्थापित बौद्ध युवा संघ, श्री महाबोधि विहारले २५ वर्ष पुरा गरेको अवसरमा रजतजयन्ती समारोह सुसम्पन्न गरेको छ । संघका अध्यक्ष राजेशकाजी शाक्यको सभापतित्व एवं लुम्बिनी विकास कोषका सदस्य सचिव अजितमान तामाङ्को प्रमुख आतिथ्यमा विविध धार्मिक एवं ज्ञानमाला भजनलयगायत सामाजिक कार्यक्रम आयोजना गरियो ।

भिक्षु कविन्द्रोले उपदेश गर्नुभएको सो समारोहमा भिक्षु प्रज्ञानन्द, डा.कविन्द्र वज्राचार्य, समारोहमा संघका संस्थापक अध्यक्ष

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू स्वयम्भू, काठमाण्डौ, फोन नं. ४-२७१४२०

आषाढ-पूर्णिमा (ग्रुःपुण्ड्र) को कार्यक्रम

२०७० श्रावण ७ गते आइतबार

६ : ३० - ७ : १५ सम्म	सामूहिक ध्यान
७ : १५ - ८ : ०० सम्म	भिक्षु अस्सजी
८ : ०० - ९ : ०० सम्म	चंक्रमण
९ : ०० - ९ : १५ सम्म	जलपान र ज्ञानमाला भजन
९ : १५ - १० : ०० सम्म	स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन
१० : ०० - १० : ४५ सम्म	भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर
१० : ४५ - १० : ५० सम्म	भिक्षु धर्ममूर्ति, बौद्धविहार भृकुटीमण्डप
१० : ५० - ११ : ०० सम्म	भिक्षु कोण्डन्य
११ : ०० - ११ : ३० सम्म	भिक्षु धर्ममूर्ति, कोण्डन्य
११ : ३० देखि	सामूहिक

धर्मसाकच्छा	भिक्षु महानाम
परित्राण पाठ	भिक्षु महानाम
पुण्यानुमोदन	भिक्षु महानाम
भन्ते गुरुमाँहरुलाई भोजन	दिवंगत न्हुच्छे बहादुर वज्राचार्यको स्मृतिमा
जलपान र भोजन दाता:- केशरी वज्राचार्य, ओजेश वज्राचार्य परिवार, छाउनी	उपासकोपासिकाहरुलाई भोजन
संयोजक : भिक्षु महानाम, आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू, फोन नं. ९८०९०२०३७८	

નિર્મલલાલ શાક્ય, પૂર્વ અધ્યક્ષહરુ સુર્વણમુની શાક્ય, બિનયરાજ બજાચાર્ય, દિપેન્દ્રકાજી શાક્ય, શ્રી મહાબોધિ વિહારકા અધ્યક્ષ પૂર્ણમાયા મહર્જન, બૌદ્ધ મહિલા આજીવન દાયક સમિતિકા અધ્યક્ષ સુમના શાક્ય, જ્ઞાનમાલા સંઘ, આનન્દ વિહારકા અધ્યક્ષ રત્નમાન વજાચાર્ય, ધર્મદાય સભા, પાલ્યાકા અધ્યક્ષ ચકોરમાન શાક્ય, કરુણા બૌદ્ધ સંઘ, હોલાડ્દી બુદ્ધવિહારકા અધ્યક્ષ છત્રરાજ શાક્ય ર ધર્મચક્ર બૌદ્ધ યુવા સંઘકા અધ્યક્ષ સંજયરાજ શાક્યલે શુભકામના મન્ત્રવ્યક્ત ગર્નુભયો ।

રજત જયન્તીકા અવસરમા પ્રકાશિત સત્યવચન ભજન સંગ્રહ-૨ વિમેચન ગર્નુંદે માધ્યમિક વિદ્યાલયસ્તરીય નિબન્ધ તથા વિત્રકલા પ્રતિયોગિતાકા વિજયી વિદ્યાર્થીહર્લાઈ પ્રમુખ અતિથીલે પુરસ્કાર પ્રદાન ગર્નુભયો । નિબન્ધ પ્રતિયોગિતામા સેણ્ટ કપિટાનિયો સ્કુલકા આસ્થા કંડેલ પ્રથમ, પ્રશાન્તિ ચિલ્ડ્રેન્સ એકેડેમીકા શ્રીયા વજાચાર્ય દ્વિતીય ર ન્યૂ હોરાઈઝન ઉચ્ચ મા.વિ, તાનસેનકા સુભિતા પાણ્ડે તૃત્યિ ભએકા થિએ ભને વિત્રકલા પ્રતિયોગિતામા પ્રશાન્તિ ચિલ્ડ્રેન્સ એકેડેમીકા મનોજ મશ્રાગી પ્રથમ, ન્યૂ હોરાઈઝન ઉચ્ચ મા.વિ, તાનસેનકા બિષ્ણુ સોમે દ્વિતીય ર સેણ્ટ કપિટાનિયો સ્કુલકા રેઝિન રાના તૃત્યિ ભએકા થિએ ।

સમારોહમા સંઘકો વિકાસકા લાગી યોગદાન ગર્નુભએકા મહેશ દેઉરાલી, છત્રરાજ શાક્ય, પુરનરાજ વજાચાર્ય, પૂર્ણમાયા મહર્જનલગાયત સ્થાપનાકાલદેખિ હાલસમ્મકા ૧૨ જના પૂર્વ અધ્યક્ષહરુ નિર્મલલાલ શાક્ય, જીવનમાન વજાચાર્ય, સુર્વણમુની શાક્ય, બિનયરાજ વજાચાર્ય, રવિમાન વજાચાર્ય, ગમ્ભીરમાન શાક્ય, સમીર શેખર બજાચાર્ય, નારાયણ વજાચાર્ય, દિપેન્દ્રકાજી શાક્ય, બિજનકુમાર વજાચાર્ય, બસન્તલાલ વજાચાર્ય ર પ્રબિનરાજ વજાચાર્યલાઈ કદર-પત્ર પ્રદાન ગરિયો ।

સચિવ રાજેશ બહાદુર વજાચાર્યબાટ બાર્ષિક પ્રગતિ પ્રતિવેદન, કોષાધ્યક્ષ કિશોરદર્શન બજાચાર્યબાટ આયવ્ય પ્રતિવેદન, નિર્વત્તમાન અધ્યક્ષ પ્રબિનરાજ શાક્યબાટ સ્વાગત મન્ત્રવ્ય પ્રસ્તુત ગર્નુભએકો સો સમારોહ કાર્યસમિતિ સદસ્ય અનુજા વજાચાર્ય ર કોષાધ્યક્ષ કિશોરદર્શન વજાચાર્યલે સંચાલન ગર્નુભયો ।

બૃહત પરિયતિ સદ્ગમ્મ કોવિદ સમાગત

શ્રાવણ ૫, કાઠમાડૌ । નેપાલ બૌદ્ધ પરિયતિ સ્વર્ણ મહોત્સવ મૂલ સમારોહ સમિતિઅન્તર્ગત સદ્ગમ્મ કોવિદ સમૂહ પરિચાલન ઉપસમિતિલે પ્રથમ બૃહત પરિયતિ સદ્ગમ્મ કોવિદ સમાગમ સમ્પન્ન ગરેકો છ । કેન્દ્રીય પરીક્ષા નિયન્ત્રક ભિષ્ણુ બોધિજ્ઞાન સ્થાવિરકો સભાપતિત્વમા સજ્ચાલિત કાર્યક્રમમા શિક્ષાધ્યક્ષ ભિષ્ણુ જ્ઞાનપૂર્ણિક મહાસ્થાવિરલે કોવિદ ઉપાધિધારીહરુ જાગૃત ભાએ પરિયતિ વિકાસમા લાગી પર્ન ઓવાદ દિનુભયો । સંયોજક અમિતા ધાર્ખાબાટ કાર્યક્રમકો ઔચિત્યમાથિ પ્રકાશ પાર્નુભએકો સો સમાગમમા ભિષ્ણુ સંઘરસ્કિત, અનાગારિકા જાણવતી, મહેન્દ્રરત્ન

શાક્ય, ઓમ પ્રકાશ રૂંગટા ર પદ્મા નકર્માલે કોવિદહરુકો અવસ્થા, કોવિદ જનશક્તિકો પ્રયોગ, પરિયતિ શિક્ષાકો સુધાર એવ બુદ્ધશાસન ઉન્નતિકા લાગી સદ્ગમ્મ કોવિદહરુકો ભૂમિકા વિષયક અન્તર્ક્રિયાત્મક વિચાર બારે મન્ત્રવ્ય દિનુભયો । મૂલ સમારોહ સમિતિકા સચિવ ભિષ્ણુ નિગ્રોધ સ્થાવિરબાટ સ્વાગત ગર્દિએકો સો સમાગમ સદ્ગમ્મ કોવિદ ત્રિરત્ન માનન્ધરલે સજ્ચાલન ગર્નુભએકો થિયો । હાલસમ્મ સદ્ગમ્મ કોવિદ ઉપાધિધારીહરુ ૧૬ જના ભએકો કેન્દ્રીય પરીક્ષા નિયન્ત્રક ભિષ્ણુ બોધિજ્ઞાનબાટ જાનકારી પ્રાપ્ત ભએકો છ ।

નગદેશમા ધર્મચક્ર પ્રવર્તન દિવસ

શ્રાવણ ૮, ભક્તપુર । થેરવાદ બૌદ્ધ દાયક પરિષદ્કા અધ્યક્ષ બખત બહાદુર વિત્રકારકો પ્રમુખ આતિથ્યમા નગદેશ બૌદ્ધ સમૂહલે ૨૬૦૨ ઔ ધર્મચક્ર પ્રવર્તન દિવસ આયોજના ગરેકો છ । ભિષ્ણુ વરસમ્બોધિસમક્ષ શીલપ્રાર્થના એવ પૂજાપછી વિશેષ અતિથિ સુગત બૌદ્ધ મહાવિદ્યાલયકા પ્રાચાર્ય ડા. સાનુભાઈ ડંગોલ, અતિથિ ડા. લક્ષ્મણ શાક્ય, ડા. અનુપ શ્રેષ્ઠચાર્યલે ધર્મચક્ર પ્રવર્તન બારે મન્ત્રવ્ય દિનુભયો । નગદેશ બૌદ્ધ સમૂહકો રજતવર્ષકો ઉપલક્ષ્યમા ડા. સાનુભાઈ ડંગોલદ્વારા લિખિત પ્રાગ્ બૌદ્ધકાળીન દાર્શનિક કૃતિહરુ તથા આયોજક સમૂહકા સચિવ કૃષ્ણકુમાર પ્રજાપતિદ્વારા સમ્પાદિત ત્રિરત્ન વન્દના, પરિત્રાણ ર બૌદ્ધ સંસ્કાર પદ્ધતિ વિષયક પુસ્તક લોકાર્પણ ગર્દિએકો થિયો । બૌદ્ધ લ્યાયમ્હ પુચ્ચ:નગદેશકા અધ્યક્ષ શિવમંત્ર મેજુબાટ ધન્યવાદ જ્ઞાપન ગરિએકો સો ધાર્મિક સભા કૃષ્ણકુમાર પ્રજાપતિલે સંચાલન ગર્નુભએકો હો । સોહી દિન બૌદ્ધ સમૂહ તથા શંખધર સહકારીકો સહયોગ તથા નેપાલ ક્ષયરોગ નિવારણ સંસ્થા, ભક્તપુરકો આયોજનામા પ્રશિક્ષક સુશ્રી પદ્મા શ્રેષ્ઠલે HIV-AIDS ર ક્ષય-કૃષ્ણ વિશેષજ્ઞ ચન્દ્રબહાદુર શ્રેષ્ઠલે ક્ષયરોગસમ્બન્ધી અભિમુખિકરણ કાર્યક્રમમા પ્રશિક્ષણ દિનુભયો ।

ભિષ્ણુ ધર્મજ્યોતિકો ગુણાનુસ્મરણ

શ્રાવણ ૮, તાનસેત-પાલ્યા । જ્ઞાનમાલા સંઘ, આનન્દ વિહારલે દિવંગત ભિષ્ણુ ધર્મજ્યોતિકો તૃતીય પુણ્યતિથિ દિવસ આયોજના ગરેકો છ । પ્રમુખ અતિથિ ભિષ્ણુ અશોક સ્થાવિરલે ધર્મદેશના ગર્નુભએકો સો ધાર્મિક સભાકા સભાપતિ એવ સંઘકા અધ્યક્ષ રત્નમાન વજાચાર્ય, બૌદ્ધ મહિલા સંસ્થાહરુકો તર્ફબાટ બૌદ્ધ મહિલા આજીવન દાયક સમિતિ મહાવૈત્ય વિહાર ટક્સારકા અધ્યક્ષ સુમના શાક્ય, બૌદ્ધ સંઘસંસ્થાહરુકો તર્ફબાટ મહાવૈત્ય વિહાર ટક્સારકા અધ્યક્ષ ચકોરમાન શાક્ય ર સલ્લાહકારહરુકો તર્ફબાટ જ્ઞાનમાલા સંઘ આનન્દ વિહારકા સલ્લાહકાર છત્રરાજ શાક્યલે શ્રદ્ધાન્જલી મન્ત્રવ્ય વ્યક્ત ગર્નુભયો । જ્ઞાનમાલા સંઘ આનન્દ વિહાર પરિયતિ કેન્દ્રબાટ પરિયતિ ઉત્તીર્ણ ગર્ન વિદ્યાર્થીહર્લાઈ પ્રમુખ અતિથિ ભિષ્ણુ અશોક સ્થાવિરલે પ્રમાણ-

पत्र वितरण गर्नुभयो । उपाध्यक्ष विनयराज वज्राचार्यबाट स्वागत तथा महासचिव सरोजलाल शाक्यले सञ्चालन गर्नुभएको सो पुण्यतिथि कार्यक्रम पुण्यानुमोदनपश्चात् सम्पन्न भएको संघका कार्यकारिणी सदस्य सुरेशमान बुद्धाचार्यबाट जानकारी प्राप्त भएको छ ।

पश्चिम नेपालका थारुहरु प्रविजित

१२ श्रावण, काठमाडौं । अगगमहापण्डित भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरको उपाध्यायत्व तथा भिक्षु तपस्सीधम्मको आचार्यत्वमा पश्चिम नेपाल दाङ्का ४ जना र बर्दियाका १ जना कुलपुत्रहरूलाई विश्वशान्ति विहारमा श्रामणेर प्रव्रजितदीक्षा प्रदान गरिएको छ । दाङ्का एशकुमार चौधरी, सरोज चौधरी, अभिषेक चौधरी तथा सुरज दगोरा र बर्दियाका सुरज थारुलाई श्रामणेर प्रविजित भएपछि क्रमशः सुजनधम्मो, सोरतधम्मो, अमरधम्मो, धम्मरतनो र समरणधम्मो भनी नामाकरण गरिएको छ । नयाँ श्रामणेरहरू २ हप्ता तालीम प्राप्त गरेर श्रीलंकामा बुद्धशिक्षा अध्ययन गर्न जाने समाचार भिक्षु बोधिज्ञान स्थविरबाट जानकारी प्राप्त भएको छ ।

कुमार भन्तेको ८७ औ जन्मजयन्ती

श्रावण १६, काठमाडौं । नेपालका एकमात्र त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको ८७ औ जन्मजयन्ती सम्पन्न भयो । संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरसहित ३०जना भिक्षुहरूले विशेष परित्राण पाठ गर्नुभई दिवंगत महास्थविरको सुगतिसहित निर्वाण कामना गर्नुभयो । आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर धार्मिक कोष, बुद्धविहार भूकुटीमण्डपको आयोजनामा सो कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

दशपारमिता अडियो प्रकाशन हुने

जन्मजयन्तीकै अवसरमा आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको नेपाली भाषामा अनुवादित बहुचर्चित दशपारमिता पुस्तकको Audio Book प्रकाशन हुनेभएको छ । माया गुरुङको स्वर, सम्पादन भिक्षु अस्सजी तथा भिक्षु चन्द्रिमो, Audio edit मा पद्म (सोनेन्द्र), Audio recording Reason

९ मा रिकर्डिङ गरिएको छ । आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप धार्मिक कोष तथा www.theravadanepal.net को पहलमा प्रकाशन हुने सो Audio Book तथा आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरद्वारा नेपाल भाषामा रचित पुस्तक पुनर्प्रकाशित कृति यथाशीघ्र विमोचन हुनेभएको छ ।

गणमहाविहारको कार्यक्रम

२४ श्रावण, काठमाडौं । वि. सं. २०२० सालमा भिक्षु सुदर्शन महास्थविरद्वारा स्थापित ऐतिहासिक गणमहाविहारको ५० औ वार्षिक उत्सवको उपलक्ष्यमा नेपालका संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको प्रमुख आतिथ्यमा स्वर्णजयन्ती मनाइयो । विविध धार्मिक कार्य एवं ज्ञानमाला भजन, विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामग्री वितरण, बिरामीहरूलाई फलफूल वितरण तथा सोही दिन बिशेष ज्ञानमाला भजन-२०७० अन्तर्गत भोजपुर ज्ञानमाला भजन, पालुवः ज्ञानमाला भजन खलः, भाष्करवर्ण विहार ज्ञानमाला, पाटन, सुभाषित ज्ञानमाला संघ, गणबहालले भजन प्रस्तुत गरेका थिए । विहार प्रमुख भिक्षु शोभित महास्थविरको सभापतित्वमा संचालित सो कार्यक्रम रमणा श्रेष्ठले संचालन गर्नुभयो । वर्षभरि नै आयामिक कार्यक्रम गरी संस्थापक भिक्षु सुदर्शन महास्थविरको गुणास्तुमरण गरिने भिक्षु शोभित महास्थविरले जानकारी गर्नुभयो ।

थाइलैण्डका संघउपराजको निधन

श्रावण २५, बैंकक ।

मित्रराष्ट्र थाइलैण्डका कार्यवाहक संघराज सोमदेत् फ्रा बुद्धाचार्य ८५ वर्षको उमेरमा निधन हुनुभयो । वाट शाकेतका प्रमुख दिवंगत संघ उपराज महास्थविरको बुद्धशासनिक योगदानलाई स्मरण गरी अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरको अध्यक्षतामा बुद्धविहार भूकुटीमण्डपमा सम्पन्न अ.ने.भि. महासंघको कार्यकारिणी बैठकबाट उहाँलाई सुगतिसहित निर्वाण कामना गरियो र साथै अनित्यस्मरणसहित निर्वाण कामना गरी अनित्यस्मरण-पत्र सम्प्रेषण गरिएको छ । हाल थाइलैण्डका संघराज सोमदेत् फ्रा. जाणसंवर सकल संघपरिणायक महास्थविर पनि अस्वस्थ हुनुहुन्छ ।

बौद्धहस्तारा सिंहदरबार धेराऊ

श्रावण १५, काठमाडौं। ऐतिहासिक काँक्रेविहार संरक्षणको मुदालाई लिएर बौद्धमार्गीहरूले गरेको सिंहदरबार धेराउले राजधानीको आवागमन ठप्पप्राय रह्यो। अन्तरिम चुनावी मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष खिलराज रेग्मीले आन्दोलन स्थगित गर्न आग्रह गरेपनि संयुक्त सरोकार समितिले विहान ९ बजेदेखि ११ बजेसम्म चारैतिरबाट सिंहदरबार धेराउ गरेको थियो। धेराउ गर्दा सवारीसाधनको आवतजावत अवरुद्ध भएको थियो। आवागमन अस्तव्यस्त बनेपछि मानिसहरू हिंडेर आफनौ गन्तव्यतर्फ हिंडिरहेको देखिन्थ्यो। यद्यपि धेराउ अपेक्षा गरेअनुरूप शान्तिपूर्ण रह्यो।

सुर्खेतस्थित काँक्रेविहारमा बौद्धको मूर्ति स्थापना गर्न रोकिएको र बौद्धमार्गीहरूलाई प्रहरी दमन भएको विरोधमा बूद्धमार्गीहरू दुई महिनादेखि आन्दोलनमा उत्रिएका थिए। उनीहरूले मागमा सरकारले कुनै सुनवाई नगरेपछि दोस्रो चरणको आन्दोलनअन्तर्गत सिंहदरबार धेराउ गरेका हुन्। अखिल नेपाल भिक्षुमहासंघ र धर्मादय सभाले भद्रकाली, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ र परम्परागत बौद्ध धर्मसंघले मार्इतीघर मण्डल, नेपाल बौद्ध महासंघले पुतलीसङ्क र राष्ट्रिय आदिवासी महिला महासंघ, विद्यार्थी र युवा महासंघले हनुमानस्थानमा धेराउको नेतृत्व गरेका थिए। भद्रकालीमा भने धेराउका ऋममा भिक्षु-श्रामणेर, अनागारिका, आनीहरूले परित्राण, मैत्री भावना पाठ, ज्ञानमाला भजन गरिरहँदा सहभागीहरू निकै उत्साहित भएका थिए। बीचबीचमा धार्मिक विभेद अन्य गर, धार्मिक समानता कायम गर, धर्मनिरपेक्षता कार्यान्वयन गर, सरकारले धार्मिक सहिष्णुता बिगार्न खोजेको भन्दै नारीबाजी गरेका थिए।

धेराउका ऋममा सहभागीहरूले २००९ साल श्रावण १५ गते तत्कालीन प्रधानमन्त्री जुद्धशम्शेरले आठजना भिक्षुहरू देश निकाला गरेको र अहिलेका भिक्षुहरू त्यतिबेला देश निकालाको हुकुम दिने ठाउँ सिंहदरबार धेराउ गरेको श्रावण १५ रहनु अनौठो संयोग रहेको बताएपछि आन्दोलनमा थप रैनकता छाएको थियो। नेपाल धर्मनिरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरिसकदा पनि सरकारले बौद्धमार्गीहरूमाथि अझै थिचोमिचो कायम गर्न खोजेको बताउँदै अखिल नेपाल भिक्षुमहासंघका भिक्षु कोण्डन्यले त्यसविरुद्ध शान्तिपूर्ण र अहिंसात्मक आन्दोलन चर्काउनुको विकल्प नभएको धारणा राख्नुभयो।

सो अवसरमा भिक्षु महासंघका कार्यकारिणी सदस्यहरू भिक्षु पियदस्ती, भिक्षु विमलो, भिक्षु शोभित, यसरी नै पूर्व सभासद् भिक्षु आनन्द, नेपाल परम्परागत बौद्धधर्म संघका अध्यक्ष

डा. नरेशमान वज्राचार्य, धर्मादय सभाका महासचिव रत्नमान शाक्य, प्रेम दोर्जे लामा, नेवा: स्वायत्त मंका: संघर्ष समितिका अध्यक्ष मल्ल के सुन्दर, संघीय समाजवादी पार्टीका महासचिव राजेन्द्र श्रेष्ठलगायतले धर्मनिरपेक्षको घोषणा कार्यान्वयन गर्न, राज्यका स्रोत साधन धर्मनिरपेक्षको भावनाअनुरूप वितरण गर्न, बृहत काँक्रेविहारको विकासको लागि आन्दोलन गर्नुपरेकोमा केन्द्रीत गर्दै आ-आफना भनाई राख्नुभयो।

धेराउमा सहभागी हुन ललितपुर, भक्तपुर, कीर्तिपुर, बलम्बु, थानकोट, भक्तपुर, बौद्ध स्वयम्भूका गुम्बा र विहारका बौद्धमार्गीहरू विहानेदेखि सिंहदरबारको वरिपरि पुगेका थिए। धेराउमा सहभागी हुन नेपाल परम्परागत बौद्ध धर्म संघ नेतृत्वमा ललितपुर शुरू भएको आएका जुलुसमा बृहत बौद्ध जागरण सञ्जाल, बौद्ध युवा कमिटी, सुर्वण बौद्ध युवा कमिटी लुभू युवक बौद्ध मण्डल, बौद्ध विहार संघ पुल्योकलगायतको सहभागिता रहेको थियो।

धेराउमा लामा गुरु, भिक्षुहरू, अनागारिका, आनी, वज्राचार्य गुरुजुहरू, उपत्यकाका ऐतिहासिक महाविहारका प्रतिनिधिहरू, आदिवासी जनजातिहरूको सहभागीता रहेको थियो।

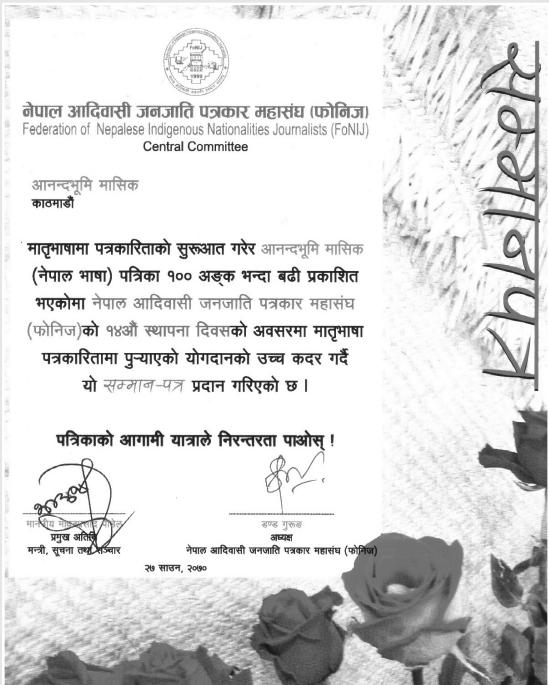
सुर्खेतको आर्थिक, धार्मिक सम्भावनाका बारेमा विचार गरेर सरकारले सुर्खेतको काँक्रेविहारको विकासको लागि बृहत योजना त्याउनुपर्न, बौद्धमार्गीहरूमाथि प्रहरी प्रशासनले गरेको कुटपिट र दुव्यवहारप्रति स्थानीय प्रशासनबाट स्थानीय बौद्धमार्गीहरू समक्ष सार्वजनिक स्पमा माफी मान्युपर्न, बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको आस्थाको केन्द्र गोन्पा, विहार, चैत्य, मूर्ति आदि रहेको क्षेत्र वा स्थानहरूमा बौद्धमार्गीहरू माथि यस्ता दुव्यवहार नहुने कुराको सरकारबाट ग्यारेन्टी गर्नुपर्न रहेको छ।

यसैबीच काँक्रेविहार घटनाका विषयमा सरकार र आन्दोलनरत जनजाति तथा बौद्धमार्गीबीच भएको पटक पटकको वार्ता विना निष्कर्ष दुङ्गिएको छ।

काँक्रेविहारमा बौद्धको मूर्ति राख्न पाउनुपर्न, काँक्रेविहारको विकासको लागि गुरुयोजना बनाउनुपर्न माग सरकारका तर्फबाट बन ऐन अनुसार राज्य नमिल्ने जवाफ आएपछि वार्ता विना निष्कर्ष दुङ्गिएको हो। यसै ऋममा संयुक्त सरोकार समितिले तेश्रो चरणको आन्दोलन घोषणा गर्न तयारी गरिरहेको छ। तत्काल रिले अनसन कार्यक्रम घोषणा गरी अगाडि बढ्ने तय भइरहेको जानकारी प्राप्त भएको छ।

- सुनील महर्जन

नेपाल आदिवासी जनजाति पत्रकार महासंघ (फोनिज) द्वारा आनन्दभूमिलाई सम्मान

मिश्नु महासंघको संघ-समागम तथा वार्षिक साधारण सभा हुने

श्रावण २९, काठमाडौं। अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरको अध्यक्षतामा बुद्धविहार भृकुटीमण्डपमा सम्पन्न अनेभि. महासंघको कार्यकारिणी बैठकबाट निर्णय भएअनुरूप यही आँँदो २०८० साल आश्वीन १३ गते आइतवार विहान ८ बजेदेखि ५ बजेसम्म थेरवाद संघ-समागम (गोष्ठी) र १४ गते सोमवारका दिन अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको वार्षिक साधारण सभाको आयोजना गरिने भएको छ। सम्पूर्ण संघसदस्यहरूलाई सहभागी हुन आमन्त्रण गरिएको सो दुईदिने गोष्ठीसहितको साधारण सभा अनेभि. महासंघकै प्रधान कार्यालय मीनभवनस्थित विश्वशान्ति विहारमा आयोजना गरिने जानकारी प्राप्त भएको छ।

आनन्दभूमि विहार, स्वयम्भूमा गुँला महिनाभर धर्मदेशना तथा ध्यान कार्यक्रम

श्रावण २३ देखि भाद्र २१ सम्म

विहान ६:३० देखि ७:३० सम्म ध्यान,
७:३० देखि ८:३० सम्म धर्मदेशना

गते	तिथि	दीघनिकाय	धर्मदेशक
२३	१	महागोविन्द-सुत्त	भिक्षु धर्ममूर्ति
२४	२	सामञ्जफल-सुत्त	भिक्षु जुत्तिमा
२५	३	अम्बद्व-सुत्त	भिक्षु नारद
२६	४	केवट्ट-सुत्त	भिक्षु सरणकर
२७	५	कूटदन्त-सुत्त	भिक्षु कोलित
२८	६	अगगञ्ज-सुत्त	भिक्षु महानाम
२९	७	जालिय-सुत्त	भिक्षु अस्सजी
३०	८	महासीहनाद-सुत्त	भिक्षु नारद
३१	९	चक्रवर्ति-सुत्त	भिक्षु सरणकर
३२	१०	सुभ-सुत्त	भिक्षु उपतिस्स
१	११	पोद्धपाद-सुत्त	कोण्डन्य भन्ते
२	१२	लोहिच्च-सुत्त	भिक्षु महानाम
३	१३	महापदान-सुत्त	अनागारिका कुसुम
४	१४	तेविज्ज-सुत्त	भिक्षु पियदस्सी
५	१५	महानिदान-सुत्त	२३ औं अमृतानन्द गुणानुस्मरण दिवस
६	१/२	उदुम्बरिक-सुत्त	भिक्षु अस्सजी
७	३	जनवसभ-सुत्त	भिक्षु पियदस्सी
८	४	महासितपट्टान-सुत्त	कोण्डन्य भन्ते
९	५	महासमय-सुत्त	भिक्षु मैत्री
१०	६	सक्कपञ्च-सुत्त	भिक्षु नारद
११	७	सोणदण्ड-सुत्त	अनागारिका अगगाराणी
१२	८	महालिं-सुत्त	भिक्षु धर्ममूर्ति
१३	९	पाथिक-सुत्त	भिक्षु महानाम
१४	१	ब्रह्मजाल-सुत्त	कोण्डन्य भन्ते
१५	१०	महापरिनिब्बान-सुत्त	कोण्डन्य भन्ते
१६	११	पायासिराजञ्ज-सुत्त	भिक्षु पञ्चारतन
१७	१२	सम्पसादनीय-सुत्त	भिक्षु पियदस्सी
१८	१३	पासादिक-सुत्त	भिक्षु सरणकर
१९	१४	लक्खण-सुत्त	भिक्षु सद्वातिस्स
२०	३०	सिङ्गाल-सुत्त	भिक्षु आनन्द
२१	१	आटानाटीय-सुत्त	भिक्षु धर्ममूर्ति

भवतु सब्ब मङ्गलं
संयोजक: भिक्षु महानाम, फोन नं. ४२७९४२०

**दिवंगत जुया दिइपि/बिज्याःपि
श्रद्धेय प्रियजन पिनिगु निर्वाण व सुगति या कामना यासे
थव पिथनागु जुल ।**

संयोजक
प्रतिसरा सायमि

डिजाइनर
सुदर्शन शाक्य

रवाहालिमि
विपुल राज

हरि माया मानन्धर
चिकमुगः, यै

शेष बहादुर मानन्धर
चिकमुगः, यै

शकुन्तला मानन्धर
चिकमुगः, यै

राम कुमारी मानन्धर
चिकमुगः, यै

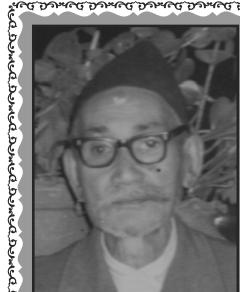
सान्नानी मानन्धर
चिकमुगः, यै

रत्न माया मानन्धर
चिकमुगः, यै

सीता देवी मानन्धर
चिकमुगः, यै

हरि बहादुर मानन्धर
म्रो चिलाँचै, यै

तिर्थ माया मानन्धर
म्रो चिकमुगः, यै

लोक लक्ष्मी मानन्धर
म्रो चिलाँचै, यै

साउम्या मानन्धर
चिकमुगः, यै

चन्द्र कुमारी मानन्धर
चिकमुगः, यै

चौथी નારાયણ માનન્ધર
દપતર, યે

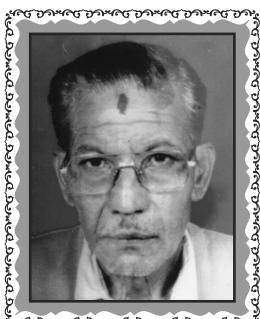
લક્ષ્મી કુમારી માનન્ધર
દપતર, યે

હરિ દાસ માનન્ધર
પુલાં ભંસાઃ, પાકો પુખૂંણા, યે

કળ્યા માયા માનન્ધર
પુલાં ભંસાઃ, પાકો પુખૂંણા, યે

ચૈત્ર બહાદુર માનન્ધર
કિમડોલ, સ્વયંભૂ

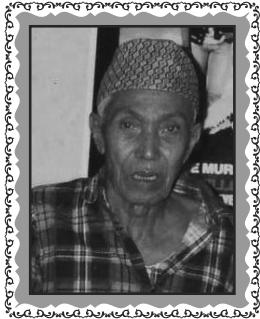
ગણેશ કુમારી માનન્ધર
કિમડોલ, સ્વયંભૂ, યે

લક્ષ્મણ માનન્ધર
જાબહાઃ, યે

ગણેશદેવી માનન્ધર (નારીછોરી)
જાબહાઃ, યે

વિક્રમ દાસ માનન્ધર
પુલાં ભંસાઃ, પાકો પુખૂંણા, યે

હરિ લક્ષ્મી માનન્ધર
પુલાં ભંસાઃ, પાકો પુખૂંણા, યે

મંગલ દાસ માનન્ધર
પુલાં ભંસાઃ, પાકો પુખૂંણા, યે

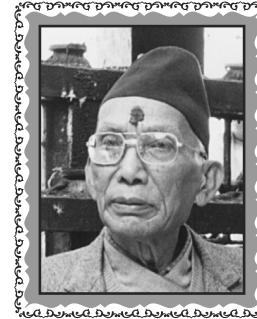
સિદ્ધિ નારાયણ માનન્ધર
તઃબ, મિદ્યોત્વાઃ યે

બદ્રી બહાદુર માનન્ધર
ન્હૂસાઃ, ભોંછ

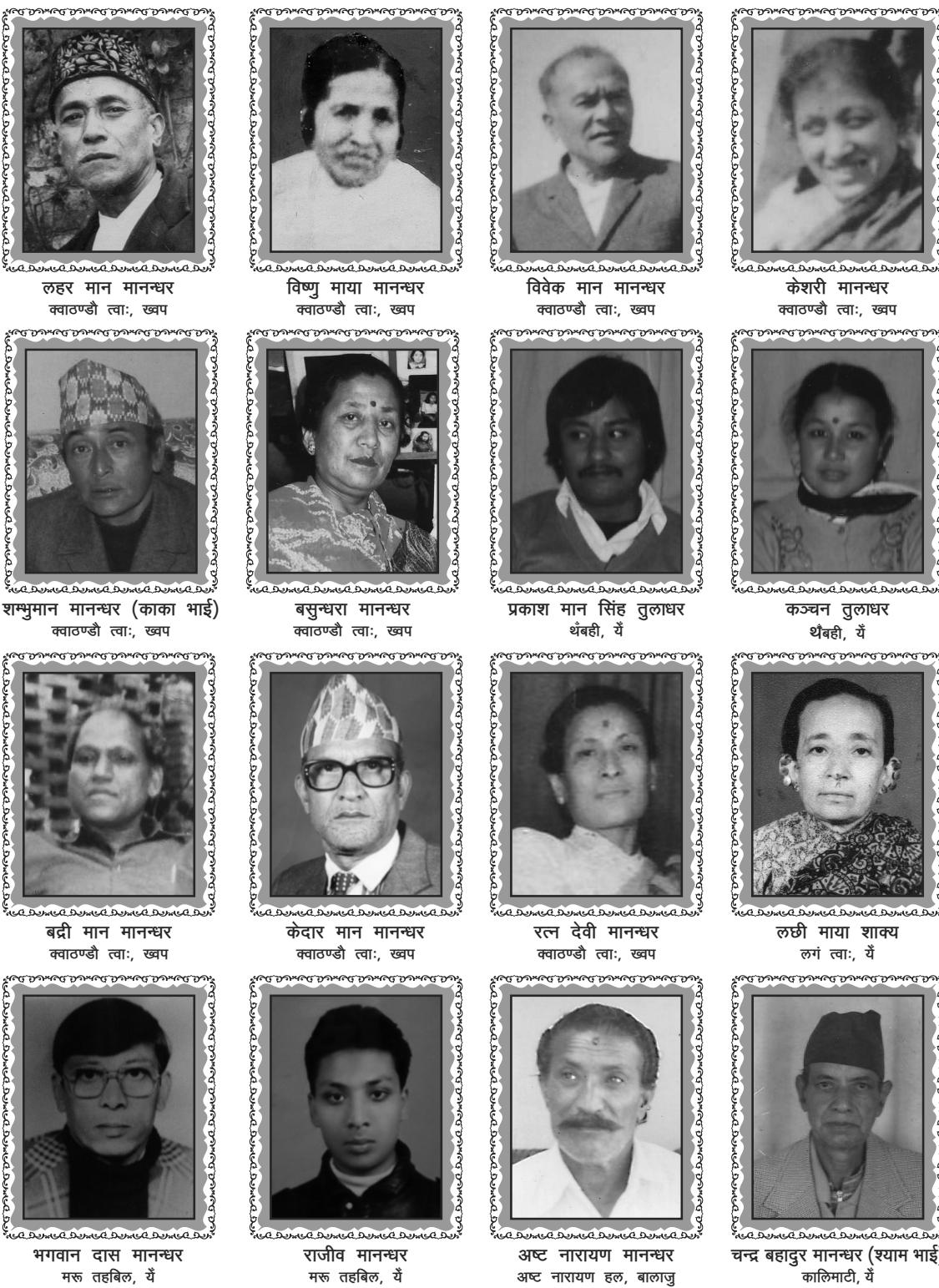
ચન્દ્ર કુમારી માનન્ધર
ન્હૂસાઃ, ભોંછ

સત્ય નારાયણ માનન્ધર
ન્હૂસાઃ, યે

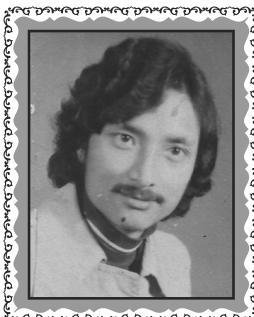

તારાદેવી માનન્ધર
ન્હૂસાઃ, યે

माया देवी मानन्धर
गौर, पटना

द्वारिका लाल जोशी
प्लूबा, यैं

ईन्द्र नारायण मानन्धर
लायकूसा:, यैं

नारायण भक्त मानन्धर
यट्खा, यैं

वय्कः वसपोल पिनिगु सुगति वा निर्वाणया कामना यानापि जिपि -

१. बुद्ध रत्न, उषा मानन्धर व छैं जःपि
अष्ट नारायण हल, लहुति, बालाजु
२. प्रताप सिं, उदय, प्रकाश, किरण मानन्धर व छैं जःपि
झोछैं, न्हूसाः, यैं
३. सावित्री, राजेन्द्र, राजेश मानन्धर व छैं जःपि
वावाठण्डौ त्वाः, ख्वप
४. रामदेवी, संजीव, सुदिना मानन्धर व छैं जःपि
मरु तहबिल, यैं
५. प्रतिसरा सायमि, बेनी रावल जड्हम, महेश्वरी, सविना,
नरेन्द्र मान मानन्धर व छैं जःपि
यैं, ख्वप व पटना
६. उपेन्द्र मान, सुरेन्द्र मान मानन्धर
वावाठण्डौ त्वाः, ख्वप
७. अस्मिका देवी, मेनका मानन्धर - यैं
८. सुभद्रा, राधेश्याम, विद्या मानन्धर व छैं जःपि
पुलां भंसाः, पाको पुखूदां, यैं
९. तिर्थ कुमारी, नविन, सविन मानन्धर व छैं जःपि
अनाम नगर, यैं
१०. पूर्ण देवी, चन्द्र देवी, विक्रम मानन्धर व सकल
म्ह्यायपि, छैं जःपि - कालिमाटी, यैं
११. देवेन्द्र, चन्दा मानन्धर व छैं जःपि - खिँल त्वाः, यैं
१२. ईश्वर, रमेश, सुरेश, नागेन्द्र, प्रकाश, सुरेन्द्र मानन्धर
व छैं जःपि - ताहाच्च, यैं
१३. कमला जोशी, कविता जोशी श्रेष्ठ व छैं जःपि
थैंबही, यैं
१४. जमल देवी, साधुराम, पुष्प राम, तुल्सी राम, अनुज,
अनिल मानन्धर व सकल छैं जःपि
ताहाच्च, यैं
१५. गीता सैंजु, दीपक मानन्धर, प्रदीप, विश्वदीप,
तिमिला मानन्धर वा सकल छैं जःपि - यैं
१६. मीना मानन्धर - लायकूसा:, यैं
१७. मोतिलक्ष्मी, स्मृता लक्ष्मी शाक्य - लहुति, बालाजु
१८. विश्वनोहन बहादुर, निर्मला कुमारी, उर्मिला कुमारी,
बिनोद कुमार, महेश्वरी, विनीत, विपुल मानन्धर
व छैं जःपि - गौर, पटना
१९. बद्रिदेवी, शरद भक्त, लजना मानन्धर व छैं जःपि
भगवान पाउ, स्वयम्भू
२०. नारायण देवी, लक्ष्मी, गणेश, चन्द्र, निमा,
नीरु मानन्धर व छैं जःपि
मनहरी बजार, मकवानपुर
२१. जलन कुमार मानन्धर, भवसागर मानन्धर, सुखसागर
मानन्धर, दयासागर मानन्धर व सकल छैं जःपि
न्हूसाः, यैं
२२. पूर्णतारा मानन्धर व सकल छैं जःपि
तःब्ब, भिंद्योत्त्वाः, यैं